گۆتن و جڤاک

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری
*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب
* * *

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، شەقامی گوڵان، هەولێر

گۆتن و جڤاک

عائیشە محەمەد عەلی

ناوی کتێب: گۆتن و جڤاک
نووسینی: عائیشە محەمەد عەلی
بڵاوکراوەی ئاراس- ژمارە: ٥٠٩
دەرهێنانی هونەریی ناوەوە و بەرگ: ئاراس ئەکرەم
سەرپەرشتیی چاپ: ئاوڕەحمانی حاجی مەحموود
چاپی یەکەم، هەولێر- ٢٠٠٦
لە کتێبخانەی گشتیی هەولێر ژمارە (٧٧٩)ی ساڵی ٢٠٠٦ی دراوەتێ

پەیڤا نڤیسەری

من حەز دکر ئەز چاڤ پێکەتنەکێ ل گەل هێژاییێ رێزدار نێچیرڤان بارزانی بکەم بەلێ من گۆتە خۆ تڤیا ئەز دیاریەکێ ژ هەژی رێزداری بۆ ببەم کۆ شێن تبلێت من تێدا دیار بن دەمێ هێژا بەرێ خۆ ددەتێ هزرا مە بکەت براستی من گۆت ئەرێ چ تشتی ب بها نۆکە هەیە کو ژ هەژی رێزداری بیت من گۆت «گۆتنە» دەمێ دزمانێ شرینێ کوردیدا دگەڤزیت ب هەمی ڕەنگا خۆ دخەملینت دناڤ جڤاکێ مەیێ کوردەواری دا.

براستی پەیڤەکا گران بهایە بەهایی وێ سووپاسیە ژلایێ ڕێبەرێ کوردا ڤە.

دیاری

ئەڤ پەوتووکە بناڤێ گۆتن و جڤاک من کریە دیاری بۆ هێژاییێ گەنج و پشتەڤانێ هەمی گەنجێت کورد دهەمی شیانا دا هێژا نێچیرڤان بارزانییێ رێزدار هیڤیا من ئەوە ئەز شیابم ڕۆناهیەکێ بێخمە بەرچاڤێت وی کۆ ژ خودێ مەزن دخازم هەر سەرکەفتی و دلوڤان بیت دژیانا خۆدا.

عائشه محمد علی محمد صالح.

دەستپێک

من گەلەک پێ خۆشە ئەز دەست پێکا پەرتووکا خۆ ب خەملینم بگۆتنەکا پێشەوایەکێ کورد کۆ هەردەم ددلێ هەر کوردەکێ خودان هزر و بیر بیت ئەوژی بارزانییێ نەمرە کۆ هەردەم و هەرگاڤ ییێت ددلێ مە کوردا دا وەکی یێ گۆتی «کەرکیک دلێ کوردانە» ئۆ یێ گۆتی قوتابی سەرێ ڕمێیە دهەمی شورش و ڕاپەرینا دا.

بەلێ ڕاست دبێژیت کوردستان پێ کەرکیک نابیت ئۆ بێ قوتابی نابیت چوونکی ئەڤ هەردوو تشتە ستینا ڕاگرا کوردستانێ یە.

دەمێ من هزرا چێ کرنا ڤێ پەرتووکێ کری بناڤێ گۆتن و جڤاک من حەز کر کۆ ئەز بشێم مللەتێ کورد ب خەلکەکی بنیاسم کۆ وان ژی زمانەکێ ڕەسەن یێ هەی وەکی ئەم دزانین دزمانی دا گەلەک ڕەنگێت گۆتنا ییێت هەین ئۆ هەر مللەتەک تێتە نیاسین ب زمانێ خۆ یێ ڕەسەن ب چەند ڕێکا من ژی ییێت بژارتین برێکا فەرهەنگا گۆتنێت مەزنا کو هژمارا وان گۆتنا (٢,٥٧١) گۆتنێت مەزنانن هەروەسا من چەندین سەرهاتیەکێ کوردی ییێت نڤێسین برێکا چیرۆکا ییێت مە ییێت کوردی ییێت کەڤن ییێت فلکلوری ئەوێت ل ناڤ مللەتێ مەدا چێ بۆین هەروەسا من پەرتوکا خۆیا خەملاندی ب چەند سەرهاتێت زاناییێت کوردی وەکی عیسێ دەلال ئۆ بالیل هەر چەندە بالیل ژ ناڤێ «بهلول» یێ هاتی کۆ دبێژن ئەڤ مرۆڤە برایێ هارون ڕەشیدە بەلێ دەمێ گوهێ خۆ ددەمە سەرهاتییێت دەڤەرا مە دەڤەرا بادینان دبینم گەلەک چیرۆک و کریارێت وی یێ ل ناڤ دا لڤێ

دەڤەرێ ئۆ بناڤێ «بالیل» ئێدی ئەز بچاکی نزانم کا هەر دوو ئێکن ئان ژی هەر ئێک کەسن هەروەسا من پەرتووکا خۆ یا خەملاندی ب چەند گۆتنێت «مەتەلۆکا» ئەوژی بۆ دیارکرنا هزر و بیرا ب دێرەکی ئان ژی ب چەند دێرا.

دیماهیێ هیڤیا من ئەوە ئەڤ پەرتووکە کوژیەکێ پەرتووک خانا کوردی بگرین ئۆ مفایەکی بدەتە هەمی خاندەڤایەکێ کورد.

گۆتنەک

دەمێ ئەم هیرک هیرک هزرا خۆ دڤێ پەیڤێ دا بکەین نۆ بزانین کا.

ڕامانا ڤێ پەیڤێ چ دگەهینت و بەرێ مرۆڤی کیڤە ددەت ئەرێ ئەڤ گۆتنە دهەبوونا جڤاکێ دا هەبوویە ئان ژی پشتی چەندەکێ دناڤ جڤاکی دا پەیدا بۆیە وەکی مە گۆتنەکا هەی دبێژن «مریشک ژ هێکێ یە ئان ژی هێک ژ مریشکێ یە» ئەڤ گوتنە یا فەلسەفی یە یا بێ سەر و بنەوەکی ئەوم دزانین گەلەک ڕەنگێت گۆتنا یێت هەین دناڤ جڤاکێ دا هندەک ژ وان گۆتنا یێت هەین دناڤ جڤاکێ دا هندەک ژ وان گۆتنا دبنە پەند و عیبرەت بۆ کەسادا دناڤ جڤاکێ دا هندەک ژ ڤان گۆتنا دبنە ئەگەرەک بۆ چێ بۆنا ئەگەرا «ئاصطەنگا» دناڤ جڤاکێ دا ئان دێ وەل کەسا کەت کۆ بەرەڤ خرابیێ و تۆلە ستاندنێ بکەڤن ئان ژی دێ وەلێ کەن کۆ هەمبەری ڕاوەستن کو نیشا بدەت ها بەرێ خۆ بدێ ئەڤە من ئەو گۆتنا تە دگۆتیە من ئەڤە من ل عەردی دا ئۆ ب ڤی ڕەنگی.

ئان ژی ئەو گوتن دێ بۆ بیتە هێمایەک دسەریدا هەر دێ کەت ئو بێژت حەتا وی کەسی دبەتە جیهانەکا نە گوداریێ و بێ ئاگەهین وەکی ئەم دزانین مە هندە گۆتنێت دژی هەنە ئەوژی مرۆڤ هندی گوهێ خۆ بدەتێ چ ژێ تێناگەهین نزانیت کا مەرەم ژ ڤێ گۆتنێ چیە هندی بێژیت ئەوژی گۆتنێت فەلسەفی نە ئەو گۆتن یێت گرتی بن نزانیت کا دێ بەرێ وی کەسی کیڤە دەت.

گۆتن و جڤاک

گەلەک جارا دەمێ هندە گۆتن تێنە بهیستن خەلکێ وێ جڤاکێ دێ بخۆ گرن هەردەم پێ دئاخڤن وەکی بێژین گۆتنێ شتی مامۆستایەکی لێ بکەین دناڤ هۆلا دەرس گۆتنێ دا وەک بەرچاڤ کرن.

دێ بەرێ خۆ دەینێ شاگردێت سەیدای هەمیا چاڤێ وان یێ ل سەیدایێ بەلێ کا وەرە هزرا وان بخوینە ئەرێ هەمی ل گەل سەیدایینە ئان ژی چەوانێ.

دێ بەرێ خۆ دەینێ ئەڤ شاگردە هندەک ژ وان وا هزرا دا یا ل سەر جلکێت سەیدای دێ بخۆکەت و بێژیت ئەرێ دووهی ئەڤ جلکە ل بەردا بوون بۆچی ئەڤرۆ ژی دبەرن ئان ژی دێ بێژین ما سەیدای بەس ئەڤ جلکە هەیە ئو ب ڤی ڕەنگی ئەڤ گۆتنە دێ دسەرێ ویدا ئێتە شلۆڤەکرن و دووبارەکرن ئان ژی هندەکێت دی دێ هزرا وان کەڤیتە سەر چەوانیا لێک دانا کەسێ مامۆستای ئەڤە هەکە هندەک ژ وان حەژ طۆلازیێ بکەن ئۆ سەیدای جلکێت بێ سەروبەر کرینە بەرخۆ بێژن بۆچی ما سەیدا نزانیت جلکا بکەتە بەرخۆ بۆچی ڕەنگا ل گەل ئێک ڕێک نائێخیت ئان ژی دێ بێژیت ئەڤە لێ جلکە سەیدای کریە بەرخو ما مەیسمێ وی ئەڤ جلکەنە ئان ژی دێ بێژین ما سەیدا ئەڤرۆ هاتیە ئاهەنگێ هوصا دبەر خۆرا چۆیە...!!؟؟.

بۆچی خۆ ب سەر و بەر ناکەت ئۆ بڤی ڕەنگی ئەڤ هزرە دێ دمەژی دا دەنگ ڤەدەن.

ئان ژی شاگردەکێ دی حەژ لڤینێ و زارڤەکرنێ دکەت دێ بینت ئەڤ شاگردە دێ هەمی لڤینێت مامۆستای ژبەر کەت وەکی ڕێڤەچوونا وی و دەست لڤاندنا وی ئۆ ئاخفتن ب دەستا ئۆ ب ڤی دەنگی وی شاگردی چ هایژ چ تشتێ دی نینە ئان ژی دێ هندە شاگردێت دی ژی هزرا وان و مامۆستای بێت بۆینە ئێک دەمێ دئاخڤیت کا سەیدای چ گۆت چ شلۆڤەک چەوا چێ بوو ئەڤە چیە ئۆ وی هایژ چ تشتێ دی نینە.

ئەڤە ڤی شاگردی خاندنو زانست دڤێت چی دی نەڤێت.

ئان ژی هندە شاگردێت دی یێ ل بەر سەیدای ڕاو ستیاین کا دێ چ نەوەیەکی بێژیت دا پێ باخڤن ئۆ نەخۆشیا چێ کەن.

من باوەرە ڕۆلێ گۆتنێ ژی دناڤ جڤاکێ دا دێ ب ڤی ڕەنگی بیت.

دەمێ زمان دناڤ جڤاکێ دا پەیدا بۆی ئۆ خەلکێ وێ دەڤەرێ دان و ستاندن پێ دکرن ئۆ هێدی هێدی ئەڤ زمانە بەرەڤ پێش کەتنێ چۆ حەتا چۆیە دقالبەکێ خۆ یێ تایبەتی دا دەمێ کریارەک ب سەرێ ئێکی هاتبا دا خەلک پێ ئاخڤن ئۆ دا بێژن.

ڤێ چەندێ دا ئەڤ سەر هاتیە وەکی دەرسەکێ ئان ژی د نیشان دانەکێ لێ ئێت بۆ وان خەلکا بیت وان ڤیابا داوی کاری کەن ئان ژی دا خۆ ژێ دەنەپاش.

ئان ژی جارەکێ باب کالەک پیرەمێرەک دا ب چەند پەیڤا وەکی ئاوازەکێ ژێ بێت دابۆ خەلکی بێژن ژبۆ ڤێ چەندێ دا بەرێ وان خەلکا بەرەڤ باشیەکێ بدەت.

لێ بەرێ ئامیرێ ڕاگەهاندنێ نەبو و وەکی ڕادیو و تەلەڤزیۆن بەلێ ب تنێ پیر هەبۆن دا بۆ خەلکێ خۆ ئاخڤن نۆ دا ئەو خەلک ژی وان گۆتنا دا ژبەرکەن ئۆ ئێک دا بۆ یێت دی دا ڤەگێڕن.

ل ڤێرەدا دێ بینن هێدی هێدی سەرهاتی دناڤ جڤاکێ دا پەیدا بۆن ئەڤ سەرهاتیە وەکی فلمێت شەڤبیریا لێ هاتن دناڤ جڤاکی دا.

هەر شەڤ چەند زەلامەک دا خۆ دەنە دیف ئێک و دا قەستا باب کالەکی دا کەن دا سەر هاتیا بۆ بێژیت دا شەڤا خۆ پێ ببەنە سەری.

پشتی سەرهاتی پەیدا بۆی هێدی هێدی چیرۆکێ ژی خۆ هاڤێتە مەیدانێ ئۆ ناڤ خەلکێ جڤاکێ دا کێش و بێش دسەرهاتیا دا کەت دا بەرەف درێژ بوونێ لێ کەت ئۆ ب ڤی ڕەنگی چیرۆک بێژ ژی پەیدا بوون دناڤ جڤاکێ دا گەلەک جارا هندە کەسا حەژ گەلەک قەسا نەدکر بەلێ دا گوتنێت خۆ ب چەند دێرا ب دیماهی ئینیت بەلێ ئەڤە ژی گوتن بوون ئێدی ئەڤ گوتنە بۆنە دوو بابەت هندەک ژ وان گۆتنا دا بنە پەندورێ نیشان دان بۆ جڤاکی ئۆ هندەکێ دژی دا بنە ئەگەرا خراب بوونا جڤاکێ.

گۆتنێت ب مفا دناڤ جڤاکێ دا ئەوژی گوتنێت مەزنا بوون قەسێت دل ڤەکەر گۆتنێت بەرەف خرابیا جڤاکی ئەوژی جڤێن بوون «خەبەر گوتن» دناڤ جڤاکێ دا گوتنێت کرێت ئۆ گۆتنێت دل ڕەش و دەق شکێن ژی پەیدابوون.

گۆتن و پشکێت گۆتنێ:

١- گۆتنێت مەزنا

٢- گۆتنێت دل ڕەش

٣- گۆتنێت دەق شکێن

٤- گۆتنێت زیرەکیێ مامکێت کوردی

٥- گۆتنێت بەرەف هیڤیەکێ

کارێ گوتنێت مەزنا دجڤاکێ دا

هەکە بێین ئەوم گۆتنەکێ شلۆڤە بکەین و بەرێخۆ بدەینێ کا دێ چەوا چ کار هەبیت وێ گۆتنێ وەکی مە یا هەی.

- گۆتنێت مەزنا نەخشێت بەرینە...

لڤێرە دا ئەگەر ئەم بەرێ خۆ بدەینە ڤێ گۆتنێ دێ بینین کارەکێ گەلەک یێ هەی دناڤ جڤاکێ دا و بەرەف چاکیێ دێ وی کاری بەت بێ کۆ چ کەرب و کین ژلایەکی وەربگریت خودان لڤێرەیێ ئازایە بۆ گوهـ دانا ڤێ کریارێ بکەت ئان ژی نە ئەوێ ب دلێ خۆیە بێ کۆ زەرەرێ ئانکو کێماسیەکێ بگەهینیتە کەسێ ژ جڤاکێ.

وەکی ئەم دزانین پیرێت مە وەکی مامۆستا بوون بەراهیێ چونکە هێش چ دیانەت نەبوون دا خەلک حسێبا دیماهیێ بکەت هێدی هێدی ئەڤ کالەمێرە دا هەمی ڕەنگێت گۆتنا بۆ جڤاکا خۆ بێژن بۆ هەمی بابەتا پاشی دا وێ گۆتنێ کەتە سەرهاتی برێکا شیرەت کرنێ پاشی دا وێ گۆتنێ کەتە سەرهاتی برێکا چیرۆکا گەهینیتە خەلکی دا بخۆ هندە پەندا ژێ وەربگرن ئەڤ گۆتنە دناڤ جڤاکی وەکی ستێرا لێ هاتن دناڤ قەسا ئۆ گەلەک جارا دەمێ خەلکەکی کارەکێ ب زیان کربا دا هندە پەندا بخۆ بێژین جارەکا دی کۆ بشێت کارێ خۆ دوو بارەکەت دا بهن فرەهـ بیت ل سەر کارێ خۆ ڕەنگەکێ هێز و شیانێ دا پێ دەتە مێژیێ خۆ دا ب ڕەنگەکێ دێ هزرا ل سەر بکێشیت دا کاری خو ئەنجام بدەت ب ڕەنگەکێ باشتر.

بەلێ پشتێ دین و خاندن و نڤیسین پەیدا بوون بۆ دەمەکێ درێژ دینی کار دکرە سەر خەلکی بۆ بەرێ وان بدەتە باشیێ و ژیانا وان یا ڕۆژانە ڕێک ئێخستین ب ڕێکا سەیدابیێت ئاینی بۆ ژار ژیریێ ژی کار دکرە سەر

جڤاکێ هندی خەلکەکێ ژار با دا ئەو پتر گوهێ خۆ دەنە ئاینێ ب هیڤیا ڤێ چەندێ کۆ ڕۆژا ئاخرەتێ دێ ژیارەکا باشتر بەن و خارنەکا خۆشتر ئەڤە هەر ب هیڤیا ژیانەکا باشتر بەلێ پشتی ئامیرێت ڕاگەهاندنێ دەرکەفتێ دین ژی ڕۆلێ وی بەرەف کێم بوونێ دچوو بەلێ هەر ترسا خودێ مەزن یات دلێ خەلکی دا دێ مینین گەلەک جادا خەلکێ عەرەب دا بێژن مللەتێ کورد دەمێ نڤێژا دکەن عەدەتە نەعیبادەتە بەلێ پشتی جڤاکا مە پتر ڕۆشەنبیر بوو ئۆ تێ گەهشتە ئەوان ژی دەست هاڤێتە کەڤنارێت خۆ ڤەدانێ کەنە ڤەدا بەرزەنەبن وەکی نازنامەیەکێ بۆ ڤی خەلکی دەمێ ئەز ڤان ئاخفتنا بۆ ڕەوشنبیرێ خۆ شلۆڤە دکەم دێ سیارەکی ژ خۆ کەم ئەرێ ئەڤە صەدێ بیستێ یە بەرەف بیست و ئێکێ دچیت چ گۆتنار کارکریە سەر هەبوونا تە کۆ توو مامۆستای و ررۆژانە بەرسڤ، بەلێ خاندەڤانیێ هێژا گۆتنا کارێ خۆیێ کری وەکی گۆتنا.

– بێسیرە ب حەمدێ خۆ شرین دبیت.!!

دەمێ من چیرۆکاشەڤبێریا شەمدین و نارینێ دصالّەکێ دا «نڤێسی نێزیکی» سێ صەد و شێست و شەش شەڤن چوار وەرزێت صالّێ ب کارە ئو بۆ هەر ڕۆژەکێ تڤیا هزەک هەبیت.

گەلەک جارا دا بێژم بەسە ئەز دێ ڤی کاری هێلم بەلێ ئەز نەشێم ڤی کاری ب تەمامی ب دیماهی بینم بەلێ دا هیڤیەکێ دا دەمە بەر خۆ ئۆدا ڤێ گۆتنێ بخۆ بێژم دا جارەکا دی شیانەک دا ددلێ من دا دا چێ بیت ئۆ دا دەست هاڤێژمە خامێ ئانکۆ پێنڤیسکێ خۆدا بەردەوام بم ل سەر کارێ خۆ بۆ دەمەکێ درێژ کۆ دوو صال ڤەکێشان ئەز ب ڤی کاری ڤە هاتمە گرتی دان حەتا من ب دیماهی ئینای نێزیکی «١٢٢٨» بەرپەر من نڤێسین.

ئەرێ پا ئەڤە نە کارکرن نەبوو...!!!

بەرسڤا وێ بەلێ چ شێخ و مەلە و مامۆستا و چ ڕادیۆ و تەلەڤزیۆن نەشێن ب ڤی ڕەنگی کارێ خۆ بکەن.

بەلێ تڤیا ل گەل گوتنێ دا عەزیمەتەک ددلێ مرۆڤی دا هەبیت دا گۆتن ژی ڕۆلێ خۆ ببینیت.

ڤێ چەندێ هەر کەسەک دەمێ کارەک ژێ هاتبیت ئەڤە هەر کەسەک دەمێ کارەک ژێ هاتبیت ئەڤە ب ڕێکا گۆتنا دگەل گیانێ خۆدا دێ شێت چارەسەریا گرفتارا خۆکەت.

ئان ژی دەمێ هندە خەلک دێ بینی سپێدێ حەتا ئێڤاری هەر دێ ئاخڤن ئۆ دێ بێژن و گۆتنێت خۆ دێ سەروبن کەن ئۆ دێ بێژن دیماهیێ گوهدەرەک دێ بێژیت. خالۆ ئەڤە چ پڕ بێژیە تو دکەی ئان فەلسەفەیە تو بومە دکەی تشتەکێ پڕ بەها بێژە دا مفایەکی ژێ وەربگرین تەسەرێ مەلێ کر ئێش ب گۆتنێت خۆ یێت بێ بەها مال ئاڤا ئەڤە چیە؟ وەکی ئەم دزانین مە هندە گۆتنێت دی یێت هەین ئەوێت ب شەرم و دل ڕەش و دەق شکێن.

ڤان ڕەنگێت گۆتنا ژی گەلەک کارەکێ مەزن دکەتە سەر جڤاکی چوونکێ دەمێ کەسەک گۆتنەکا دەق شکێن ئان خەبەرەکێ بێژیتە ئێکی ئەڤە دێ بیتە کەرب ئان دێ لێ ڤەگێڕن هەر ب وی ڕەنگی ئان ژی دێ کەتە گرێ یەک بۆ تۆلّە ستاندنێ ئان ژی ب ڕەنگەکێ دی شیانێت خۆ ب هێزکەت دا وێ گوتنێ بشکێنن و بۆ جڤاکی دیار بکەت کۆ ئەو نەهەژی وێ گۆتنێ یە ئەوا گۆتیێ ئان ژی کەسنێ دی وی کەسێ کوژیت ئەڤە گوتنێت دل شکێن دناڤ جڤاکی دا دێ ڤی کاری کەت نهۆ خاندەڤانێ هێژا دێ بێژیت ئەڤە ب سەرێ تە هاتیە...!!!

بەرسڤ بەلێ خاندەڤانێ هێژا...!!!

بەلێ ب ڕاست و خۆ بۆ من نەهاتیە گۆتن بەلێ یێ گوتیە من دەیکا من

بۆ من ڤەدگێڕیت دبێژیت ژیێ تە دوو مەھ بوون مالآمە تژی مهڤان بۆ ئێک ژ وان گۆت ئەڤە کچە تەھەی دەیکا من ژی گۆت بەلێ بەرسڤا وێ گۆت گەلەک باشە نێ ئەڤرۆ کچ ژی دبنە نۆژدار و زابت و سەیدا ئینا کەیفا دەیکا من ھات ب ڤێ پەیڤێ نۆ گۆت ئەز دێ کچا خۆ کەمە دختۆرە بەلێ ھەر وی دەمی مامێ من بەرسڤا وێ دا و گۆت ھەرێ بابۆ دێ کەیە قوماندار...!!!

دەیکا من چ نەگۆت دلێ وێ شکەست و قورمچی دەمێ ئەز مازن بۆیم ئەوێ ئەڤ سوحبەتە چەند جارا بۆ من گۆت من ژی سۆز دایێ کۆ ئەز ئەوێ مرادێ بۆ بکەم بەلێ مە قەدەرا من وە چێ نەکر ئەز نەساخ بۆم نەشیام بچمە پشکا زانستی بەلێ من کۆلیجا ویژەیی پشکا کوردی ھەل بژارت ب وێ مەرەمێ دا بچم تەمام بکەم چەند جارا من پێ کۆل یا کری بەلێ چێ نەبوو بەلێ ئەز ھەر دێ وێ ئامانجێ بۆ دەیک و بابێت خۆ بجھ ئینم ئەڤە ژی ڕەنگەکێ کەربێ یە کۆ چ گۆتنێت ب شەر نەبن بەلێ مە گۆتنەک بۆ ڤێ ری دانێ یا ھەی وەکی دبێژن.

– چێ دبن شینا خەنجەرا بەلێ چێ نابن شینا خەبەرا.

وەکی ئەم دزانین کۆ سەر بۆر ئانکۆ سەرھاتی ئاقلی نیشا مرۆڤی ددەت ھەروەکی دڤێ گۆتنێ داین بەرچاڤ کری دبێژین.

– پیرێ تە ئاقل ئان ژی سەر بۆر پیر دەمێ سەربۆر ب سەرێ من تێن ئەز بخۆ ئاقل دبم لڤێرەدا ئەم دشێین کۆ بێژین ئاقل ژ سەر بۆرا دا پەیدا دبیت نۆ وی کەسێ ھشیار دکەت دناڤ جڤاکێ دا ئێدی چ ئەو سەرھاتی بەرێ وی بدەتە خرابیێ دێ مفای ژێ وەرگریت چونکی جارەکا دی وی کاری ناکەت ئان ژی بەرێ وی بدەتە باشیێ دێ جارەکا دی وی کار کەتەڤە و نیشا ھندە کەسێت دی ژی دەت بڤی ڕەنگی ئەو سەرھاتی دێ بیتە ڕێ نیشان دەرەک بۆ جڤاکی.

ئاقل مەندێت کورد و گۆتن:

وەکی ئەم دزانین ھەر جڤاکەکێ حاکمەک ژبۆ ھەیە ئێدی ئەو حاکم چ مەلک بیت شاھ بیت پاشا بیت میر بیت چ شێخ بیت چ ئاغا بیت چ سەرۆک عەشیرەت بیت گەلەک جارا دەمێ مرۆڤ دەڤەرا بادینان بیت ژ ئامێدیێ بەرەڤ خار حەتا دھۆک دێ بینین گەلەک دێ بێژن بالیلی ھۆ گۆت بالیلی ئەڤە چارەسەرکر بەلێ حەتا نھۆ نازناما بالیلی یا دیار نینە عەرەب دبێژن بھلول برایێ ھارون ڕەشید بۆیە و حاکم بۆیە دێ بینین بالیلی ھندە کریارێت چارەسەرکرین ئۆ یێن بەرچاڤ خەلکی کریێ دبیە «گرارا بالیلی».

ئەڤ سەر ھاتیە یا چێ بۆی دناڤ بەرا حاکمی و مرۆڤەکێ ژار ئەو و مرۆڤێ ژار دێ وی شەرتێ ب جھ ئینیت ئەوێ حاکم دبێژتێ بەلێ حاکم دێ لێ ڤە بیت شەرت ژی ئەو بو کو مرۆڤێ ژار بچیتە دئاڤێ دا شەڤەکا ژڤستانا صار دێ کچا خۆ دەمێ ئەو ھەژار ژی دێ چیت بەلێ دێ بێژیت من چریسکەکا ئاگری دیت ل سەر چیای ڤێ چەندێ حاکم دێ لێ ڤەبیت ئەوژی دێ چیتە دەف بالیل دارێکەکێ بۆ ببینین و ئەوژی دێ حاکمی گازی کەتە فراڤینێ دێ ئاگری ل دیر قازانێ ھەل کەت حەتا درەنگ گۆشتێ وی ناکەلیت لویرێ حاکم دێ بێژیت بالیل ئەڤە حەتا سوباھی ناکەلیت بەلێ بالیل دبێژیت پا چەوا ئەڤ ژارەدێ گەرم بیت دناڤ ئاڤێدا و ئاگر ل سەر چیای دێ زی کچا خۆ بدێ ڤێ چەندێ حاکم ژی دێ کچا خۆ دەتێ ئەڤە گۆتنەکا دی یا بالیلی دبێژیت ھەر پەز و بێپکا خۆ ھەروەصا مە ئاقل دارەکێ دژی یێ ھەل دەڤەرا ئامێدیێ ئەوژی عیسێ دەلال بوو ئەڤ مرۆڤە ژی ئێک ژ زەلامێت پاشای بۆ ئۆ ھەمی کریارێت خۆدا دا و باوەریا وی وەرگریت.

ئێک ژ گۆتنێت وی:

– طاڤا بارانا دناڤ بەرا گولان و نیسانێ چێترە ژ باگوردانێ زێری ل مەیدانێ.

ل ڤێرەدا عیسێ دەلال مفایێ بارانێ بۆ خەلکی دیاردکەت دەمێ ل وی دەمیدا دیار بیت ئۆ ب ڤی ڕەنگی ئاقل دار ل دەڤەرا سلێمانییێ ژی یێت هەل کەفتین و هەین وەکی مەلا مەزبورە بۆیە ئەڤە ژی مرۆڤەکێ زانا بۆیە ل دەڤەرێ و خودان گۆتن بۆیە دناڤ جڤاکا خۆدا.

هەروەصا ل دەڤەرا هەڤلێر و کۆیێ ژی مەلای مەشهور هەبۆ ئەوژی گۆتن و کارێت پڕ بەها نیشا خەلکێ خۆددا.

ڤێ چەندێ ئەم دشێین ئەڤان گۆتنا وەکی دەستورەکێ بۆ جڤاکێ دانین ئەوا بێ قەید و شەرت چێ دبیت بێ کۆ خەلک بزانت ئەڤە دەستورە بۆ وی دا وی کاری بەرەف چاکییێ ببەت.

وەکی ئەم دزانین گۆتن و ئاخافتن پێکڤە دژین ل بن بانێ جڤاکێ دا ڤێجا هەر چ ڕەنگێ گۆتنێ بن چ خەبەر بیت چ گۆتنێت دەق شکێن بن چ پەیڤێت ڤەهاندی و خەملاندی بن کۆ ببنە ستران و دەرس بۆ گەنج و لاوێت جڤاکێ.

دەمێ ئەم بەحسێ ئاقل دارا دکەین نەشەرتە کەسەکێ تایبەت مەندبیت گۆتنەکێ بێژیت یێب بها بیت بۆ جڤاکێ بەلێ هندە مرۆڤێت نەبەر ئاقل ژی هندە گۆتنا دبێژن هەکە مرۆڤ هزرا خۆت دگۆتنێت وان دا بکەت دێ بینین ئەو گۆتن گەلەک یێب بهایە ئۆ یێب پڕ مانانە وەکی من ژ پیرێت خۆ گولێ بۆیە دبێژن ل دەڤەرا مزیریا مرۆڤەکێ دین هەبۆ ناڤێ وی عەزۆ بوو ئەڤ مرۆڤە دا بەر و پشت سیاری کەرێ خۆ بیت ئۆ دابێژیت «کوڕەکێ باش بجاری دەهێت خراب». ئۆدا هەر ڕۆژ ئاوازێ وی ئەڤە بیت دێ بینن ئەڤێ گوتنێ مفایەکێ گەلەک یێ تێدا هەی دەمێ گۆتن تێتە ئاخفتن چ

کەسێ بێژیت کۆ یێپ دەڤ و ئەزمان بیت بەلێ ب دێرەکێ ئان ژی چەند دێرا دیماهی پێ تێت.

هندەجارا دێ پرسیارا ژ خۆ کەین دێ بێژین ئەرێ پا ژنکا چ ڕۆڵ نینە دجڤاکێ دا بۆ گۆتن ئاخفتنا بەرسڤ بەلێ ئەوان ژی یێت گۆتین وەکی:

– گۆتنا «شین پێت کەرێ نە بەلێ حنێر حنێرێت پەرێ نە» دەمێ ئەم بهێین ئەڤێ گۆتنێ شلۆڤە بکەین دێ بینین کۆ هزر و کریار یێت پێکڤە گرێ داینە دەمێ ژنک عەردی دهینت ئانژی بێژین هەڕیێ پێڕا ددەت دا کەسی نەچیتە دمالێ دا ئۆ دێ ببک ئێت کەری بکار ئینین و دێ چیت گۆصکێ قەلیێ ژ نیڤا چوتکێت خانی ڤەکەت ئۆ دێ قەلیێ خۆت ئەڤەژی زیرەکیە بۆ هەردوو جینا بو خەسیێ و بیکێ هەردوو دشارەزا بۆن هزر و کریار پێکڤە ب کار ئینان ئۆ ئەڤ گۆتنە بۆ هاتە گۆتن جارەکا دی مە گۆتنەکا دی یا هەی ئەوژی هەر طاما زیرەکییێ تێدا دیار دکەڤین ل ناڤ بەرا بیک و خەسیێ دا وەکی خەسی دی بیکێ ئینیت ئۆ بۆ نانی و گۆصکێ قەلیێ دهنێریت و دبێژیت «نانی کەرنەکە و بخۆ گۆصکی ڤەنەکە بخۆ هندی ژێ دخۆی بخو».

بیکا عەولی یا نە شارەزایە نزانیت چ بکەت و کۆلێ بکەت دێ هەر نان و گۆصکێ خۆ هێلیت ناخۆت چونکی نزانیت هزرا خۆ بکار بینیت دێ جارەکا دی ئەڤ خەسیە ئان ژی بێژین ئەڤە ژنکە دێ بیکەکا دی ئینیت ئۆ هەر وێ خاستن «گۆتنێ» دێ ژێ کەت ئۆ دێ بێژیت «نانی کەرنەکە و بخۆ گوصکی ڤەنەکە و هندی دخۆی بخۆ».

ڤێ نەقلێ دێ بینین بیک یا زیرەکە دێ هزرا خۆ ب کار ئینیت ئەوژی دێ ڕابیت نانی ژ نیڤەکێ دا خۆت حەتا دگەهیتە لێڤا نانی و دێ هێلیت ئۆ دێ جەرگێ قەلیێ ئان ژی گۆصکێ قەلیێ ژبنی دادێ کون کەت ئۆ دێ قەلیێ ژێ ئینیتە دەر ئۆ خۆت دەمێ خەسی ڤێ کریارێ دبینیت دبێژیت «نەهەرێ ئەڤە دێ شێتە من...».

ڤێ چەندێ ئەم چ جارا گۆتنا و شەهرەزاییێ پێکڤە ناگرێ دەین دێ بینن هیندە مرۆڤێت شەهرەزانە و کریارا دزانت بەلێ چ گۆتن نینن ئان هندەک گۆتن ییێت هەین بەلێ چ شەهرەزاییێ ل نک نینە ئان ژی هندەکا هەر دوو ییێ ل دەف هەین.

هندە جارا ژی دەمێ گۆتن ژ دەڤێ هندە مرۆڤێت جهێ باوەڕییێ دەردکەڤیت ڤێ چەندێ هەکە ئەو مرۆڤ خودان ناز نامەکا بەرز بیت خودان شیان بیت لڤێرەدا جڤات باوەریا خۆ پێ تینیت ئۆ دێ ئەو گۆتن بۆ ڕاست دەرکەڤن گەلەک جارا ئەو گۆتن دێ ل نە ل جهێ خۆ بیت ئان ژی دێ باوەڕییێ پێ ئینن ئۆ دێ ب ڕاست ئێتە دەر وەکی ژبۆ هاتیە گۆتن ئۆ ییێ گۆتی...

– دەستی دختوری دەرمانە»

ئەڤ گۆتنە نە شەرتە کۆ بۆ دختۆری بتنێ گۆتبیت بەلکی بۆ هۆصطاییێت ئامێرا ژی ییێ گۆتی دەمێ ئامیرەک خراب بیت هۆصطا دێ دەستێ خۆ دانیتە سەر دێ ئامیرکارکەت ئەڤە چیە ئەڤە ژ زانینا وی یە ئان ژی ژ چێ بۆنییێ یە...؟

گەلەک جارا دەمێ سەیدا ئانکۆ مامۆستایا بۆ شاگردێت خۆ هزرەکێ شلۆڤەکەت ئان گۆتنەکێ دبێژیت هندی سەیدایە هایژ خۆ نینە وی دەمی چ دبێژین بەلێ دێ شاگرت باوەڕییێ پێ ئینن ئۆ دێ بێژن ژ ڕاستایە.

گۆتنێت دل شکەستی چەوانن

لڤێرە دا خودان دێ هندە پرسیارا ژ خۆ دێ کەت مە گۆتنێت ئاقل مەندا زانین نهۆ مە دڤێت بزانین گۆتنێت دل شکەستی چەوانن...؟

نە شەرتە کەسەک دەمێ گول گۆتنێت دل شکێن بیت و باخڤیت ئان ژی بەرسڤێ بدەت وێ ڤەکێشێ ل ئێک و دوو بکەن بەلێ دێ ل ڕیێ وی کەسی دیاربیت ئان ژی دێ دەنگێ وی چیتە خارێ وەکی مەستران بێژیت دناڤ کۆمەکی دا دناڤ بەینەکێ دا ئێک ژ وان دێ بێژیتە وی ستران بێژی ئەڤ جلکە تە ژ کیڤە ئینناینە...!!

لڤێرە دا ئەو ستران بێژ هندە گوهاڕتن لێ دەردکەڤیت بەلێ هەکە کەسانەکێ دی ل وێ کۆمێدا بڤێت کەیفا ستران بێژی خۆیبینن دێ ل بەر دەڤێ وی کەسی دەت ئۆ دێ بێژیت ئەڤە چیە تە خۆ کریە دەڤێ مەزەلێ...» دێ بینن ئەڤ گۆتنە یا پڕ بهایە بۆ وان کەسایە ئەوێت دناڤ کۆمادا خۆ دکەنە هەمی تشت و ب ئاخفتن ئۆ وەکی دی ئەو کەس چ نەبیت دەمێ ئەو گوتن وی دێ گولێ بیت دێ خۆ بێ دەنگ کەت ئۆ جارەکا دی دێ ستران بێژ دێ کەیف خۆشی بیتە ڤە ئۆ دێ شێت سترانێت خۆ بێژیت.

گۆتن و ئارامی

دەمێ ئەم بەرێ خۆ بدەینە هندە گۆتنێت مە ییێت دناڤ جڤاکی دا تێنە گۆتن وەکی دبێژیت بەلێ ناپێژیت...» لڤێرە دا ئەڤ گۆتنە ڕەنگەکێ هیڤییێ ددەتە خودانی و دل ئارامییێ بخۆ چێ دکەت وەکی ژنکەک دێ بێژین ئەز دێ سوباهی نانی بێژم بەلێ بۆ سووباهی وە ناکەت دێ دبێژیتە ڤە دێ سوباهی نانی بێژم کەسێ گوهـ دێر ژی لێ ڤە گێڕیت دێ پێژیت تو دبێژی بەلێ نا پێژی هەروەسا دێ هزرا خۆ کەین ئەرێ مە کوردا چ گۆتنێت ئارامییێ نینن مە نەگۆتینە دا خودان پێ ب هیڤی بکەڤیت ئۆ بشێت کارێ

خۆ بکەت دەمێ جارەکێ بشکێت دکارێ خۆدا ئۆ دێ بەرێ خۆ دەینە گۆتنا...

-«خودانێ صەبرێ بەمیرێ مصرێ بە» دێ بینین ئەڤ گۆتنە هیڤیەکێ ددەتە گوهداری کار کری ژی بۆ دیماهی ئینانا کارێ خۆ نۆکە دێ کورتە چیرۆکەکێ ب چەند دێرەکا ئینیە هزرا خاندەڤانێ خۆ.

دبێژن جارەکێ سەرکردەیەکێ لەشکەری دشەرەکی دا شکەست هەمی لەشکەرێ وی هاتە کوژتن و وخەلکی وی تەڕا و بەڕا بوو ئەوی دنیا ل بەر چاڤا ڕەش بوو ئۆ سەرێ خۆ هەل گرت و چوو و چوو وی هند دیت یێ ڕونشتیە ل بن سیبەرا کەڤرەکی هەردوو دەستێت خۆ بسەرێ خۆ ڤەگرت و سەرێ خۆ دانا سەر هەردوو چوکێت خۆ ها... ها خۆ کوژیت بەلێ دوی دەمی دا چپکەکا ئاڤێ هاتە خارێ ب بەر پێت وی کەت وی بەرێ خودایێ ئەو کەڤرێ ل بن پێ وی یێ کۆر بۆی و قۆقلیای جهێ وێ چپکا ئاڤا هاتیە خارێ ئەوی ژی دەستێت خۆڕاکرن ئۆ گۆتە خۆ ما هەکە ئەڤ چپکە بشتێت ئەڤی کەڤڕی کون کەت نێ ئەز دزانم ئەڤ کۆرکە ژ چپکەکێ چێ نابیت بەلێ ب چەندین چپکا چێ دبیت ئینا ڕابو سەرپێت خۆ و گۆت یا ئەزدێ کارێ خۆ جارەکا دی دێ دووبارە کەمەڤە چێ نابیت ئەز خۆ ب هەڕفینم سەرا شکەستنەکێ دا دێ بچم سەحکەمێ جارەکا دی ئەو سەرکردە چۆ ل هەڤال و هۆگرێت خۆ گەڕیا و لەشکەرێ خۆ چێ کرە ڤە ئۆ چۆ شەری ڤە حەتا سەرکەتن ب دەست ڤەئینای نۆ گۆتن «هزار گۆتن بۆ کریارەکی یە» هەروەسا بخۆ گۆت خودانێ صەبرێ بە میرێ مصرێ بە، ڤێ چەندێ هەر سەرکردەک هەر خودان باوەرەک چێ نابیت ب ئێک کەتنێ خۆبێ هیڤی بکەت بەلێ چەندین جارا ئەوی کاری دووبارە بکەت دا بشێت جڤاکا خۆ ب سەربێخیت و بگەهیتە ئامانجا خۆ کۆ وەبکەت بۆ خەلکی دیار بکەت کۆ ئەم پیا و خراب نینین مەشیا کۆما خۆ بپارێزین مە

دڤێت ئەم ژی هەروەکی خەلکەکی دجیهانێ دا بەرەف پێشڤەبچین ژبو ڕۆناهیێ ژبۆ دەنگ ڤەدانێ نەبەس هزرا مرۆڤی دناڤ چاچیوەیەکی گرێ دایی بیت بەلێ بشێت وی چار چیوەی بشکێنین گوهێ خۆ نەدەتە چ گۆتنێت بێ هیڤی بەلکی هەردەم هیڤێ دانیتە بەرچاڤێ خۆ حەتا بشێت ناما خۆ بەرەڤ جیهانێ ببەت ئو بێژیتە جڤاکا خۆ ها ئەڤە من ناما خۆ ب ئامانەتی گەهاندە خەلکێ خۆ ئێدی من ژی دڤێت جیهانەکا پڕ خۆشی ئەوژی دڤێت جیهانەکا پڕ تەناهی.

گەلەک جارا دەمێ دلێ مرۆڤی طەنگ دبیت مرۆڤ گەلەک نەخۆش دبیت ژشیان دکەڤیت دێ هندە کەس و هەڤالێت وی بێژن ئەڤە چیە تە هۆ دنیا ل خۆ کریە پەقیشکا کەزانێ «لڤێرە دا ئەڤ گۆتنە بۆ مرۆڤی دیار دکەت خودانێ کریارێ بێ بهن طەنگە نەشێت خۆ ل بەرکریارا بگرین دێ دنیبایی ل خۆ گەهیننتە ئێک بەلێ دێ هەڤالێت وی نەڕازی بۆنا خۆ لێ دەرئێخت ب گۆتنەکێ و دێ بێژنێ ... ئەڤە چیە تو دبێژی مە نانەک یا خاری تە کەرەک» ئەڤە ژی گۆتنا نەرازی بۆنێ یە.

گۆتنێت زیرەکیێ و دلۆڤانیێ

لڤێرەدا مە گۆتنەک یا هەی مە دڤێت ڤێ گۆتنێ شلۆڤە بکەین دپێناسە بکەین ئەوژی مە گۆتنا هەی بناڤێ:

-«شێر ژ بێشا خلاس نابن» وەکی ئەم دزانن شێر گیانەوەرەکێ ب هێز و شیانە ئۆ هێلینکا وی ئانکۆ بێژین وولاتێ وی بیشەنە مانا ڤێ گۆتنێ ئەوە چ جارا مرۆڤی خودان بیروباوەر خودان شیان خلاس نابن دجڤاکێ دا وەکی ئەم دزانین مالا بارزانییێ نەمر هەردەم خەباتا کری ژبۆ ڕزگاریا گەلێ کورد و بۆ سەر ئێخستنا شۆرەشا گەلێ کورد زۆرداریێ و وەرگرتنا مافێ کوردا ئۆ هەر بابەکی دروشمێ کوردایەتییێ یێ دایە ڤ کوڕێ دی ئۆ ب ڤی ڕەنگی هەتا گەهشتیە دەستێ سەرۆکێ ئاشتی خازیێ کاک مەسعود

بارزانی و کاک ئیدریسێ بارزانی بەلێ ب شەهید بوونا کاک ئیدریسێ جوانە مەرگ کورێ وی یێ گەنج نێچیرڤان بارزانی ئەو ب پاکی دروشمی باب و باپیرێت خۆیی پاراستی و خودانێ گوتنا خۆیە ئانکو هەر گۆتنەکی ئان بەلێنەکێ بدەت پیاوانە ب جھ دئینیت ئۆ دەستێ ڕاستی مەسعود بارزانیە و جھێ باوەڕیا وی یە ئێدی ئەم ژی گەلێ کوردستانێ دسەرفەرازین ب سەرکەفتنا وی هیڤیا دلۆڤانیێ و سەرکەفتن و سەرفەرازیێ بۆ دخازین.

ڤێک کەتنا دەنگ و کریار و گۆتن

دەمێ دەنگەک بەرگوهی مرۆڤی دکەڤیت دێ مرۆڤ ڕەنگەکێ ڤەجنقینەکێ دەتە خۆ پاش دێ مینیت هزرا خۆ دوی دەنگ دا کەت کا ئەڤە چ دەنگە دەنگە گورمێنەکێ یە بەلێ چ گورمێنە دەنگێ عەوریە ...؟

دەنگێ خۆیێ یە دەنگێ هەرفتنایە دەنگێ هوڕێنا بەرانە دەمێ پێکڤە تێنە خارێ دەمێ بیڤەلەرزا پشتی چەندەکێ دێ بۆ دیارکەڤیت کۆ ئەڤە دەنگێ چیە چ ڕوویدانە چ چێ بۆیە چ قەومیە چ ب سەری تێت چ مەرەم ژ ڤی دەنگی هەیە دەمێ کریارێ دبینیت دێ زانیت ئەگەرا دەنگی ئەڤە بۆ وی دەمی ئەو کەس ژی دێ گۆتنەکی ل دیف وێ کریارێ بێژیت.

هەکە دەنگێ عەوری بیت دێ ب لەز بەزیتە جلکا دتشتا ژوارا کۆم کەت دا تەڕ نەبن ئەڤە کریارە هەکە دەنگێ تۆپابێت دێ بەرێ دەتە خودێ و بێژن یارەبی مە ستارەکەی یا پێغەمبەر بەلێ هەکە دەنگێ هەرفاند و بیڤەلەرزێ بێت وێ دەمی دێ ڕەڤیت دا ئەوژی ل بەرپیا نەچیت ئۆ هەر دێ بێژین برەڤن برەڤن ئەڤە خودێ یا ژ بۆ مە ئینای برەڤن.

بەلێ هەکە ئەو دەنگ یێ دەهۆلێ بیت ئەوژی دێ ڕابیتە چەپا و لەیزیت ئۆ دێ بێژین نەخشەی ل مالا مەژی بیت.

بەلێ هەکە دەنگێ تڤەنگا بوو ئەوژی دێ دەست هاڤێتە تڤەنگا خو ئۆ دگەهیتە دەر و جیران و هەڤالا بو شلۆڤەکرنا کریارا مە گوتنا «میرم بۆری» دێ ئەڤ گۆتنە بیتە کریار وەکی ئەم دزانین عیسێ دەلال ئاقل دارێ میری بوو ل دەڤەرا بادینان ڕۆژەکێ میر دنڤیت بهن ڤەدانەکا کورت عیسێ ژی یێ ل دەف ڕینشتی زێرەڤانیێ لێ دکەت دوی دەمی دا عیسێ بەرێ خۆ ددەتێ دیپشکەک ل بەر دەرزا دیواری دەرکەفت ل بەر سەرێ میری عیسێ گۆت هەکە ئەز ڤی دیپشکی ب پێلاڤێ بکوژم دێ دەنگ ژێ هێت ئو دێ میر ژ خەو ڕابیت ئۆ هەکە ئەز بهێلم دێ ب میری ڤەدەت تڤیا ئەز چارەکێ بکەم دێ دا وی خلاس بکەم نە ژ خەو ڕابیت نە دیپشک پێ ڤەدەت هزرا وی بۆ خەنجەرا وی دچیت دبێژیت هەما دێ سەرێ خەنجەرێ دێ دانمە سەر کوریا وی ژێڤەکەم ئەڤە میر ژ خەو نا ڕابیت ئۆ دێ دیپشکی ژی کوژم بەلێ عیسێ خەنجەر ددەستێ خۆ دگرت و خۆ نێزیکی دیپشکی دکەت وی دەمی چاڤێت خو ڤەدکەت ئو دیپشک دچیتە دشەقا دیواری دا میر دبێژیت ئەو چیە عیسێ...!!

عیسێ دێ بێژیت «میرم بۆری»

هندی میر دبێژیتێ چ بوری بەلێ عیسێ بەس دێ بێژیت «بوری» لڤێرە دا بۆمە دیار دکەڤیت ئو عیسێ چەند بێژیت ئەڤە هۆ... هۆ... بوو بەلێ دلێ میری ژێ خەلەت دبیت چونکی چ شینوارێ دیپشکی نین ڤێ چەندێ عیسێ دێ ژ دەف میری چیت ئەڤە کریارە.

هەروەسا ژی مەگوتنا هەی دەمێ دبێژن «گۆتۆی گۆت» ئەڤە بۆمە دیار دکەت کۆ جارەکێ مەزنەکێ عەشیرەتەکێ ئێکی بێ بەختیەک ل نێزیک ترین کەس ژبۆ دکەت بەری ئەو بچیت لێ بپرسیت کا ئەڤ گۆتنە یا ڕاستە ئان ژی نەئان ئەڤێ گۆتنێ بۆی ئەو دێ چیت ئێک نەقل دی کەسێ بەحس ژێ کری دێ کوژیت پشتی دەمەکی دێ بۆ دیار بیت کۆ ئەو گۆتن یا

نەوەیی بوو ئەوژی دێ بێژین مانێ خلاس ئەز چ بکەم «گۆتوی گۆت»... گۆتۆی گۆت مامۆ گەلەک حەتا مرۆڤ دیماهیکا گۆتنەکێ دزانین ئان دێ خودان تێ چیت ئان ژی ییێت بێژن دێ تنێ چیت لڤێرە دا تڤیا مرۆڤ پیپچەکا بهن فرەهییێ ل دەف هەبیت دا ب دیماهیا وێ گۆتنێ بکەڤیت دا خۆ نەکەتە دیل و کۆیلێ وێ گۆتنێ گەلەک جارا ژی تڤیا خودان هەمی گوتنێت خۆڤە بێژیت دا نە بیتە کۆیلێ وی کەسی یێ بۆ گۆتی هەردەم یێ ترسیای نەبیت نەبێژیت هەکە زانی دێ تێچم هەکە بو کەسێ نەبێژیت چێ ترە بەلێ هندە جارا خودان ژ ترسادا هند گۆتنا بۆ کەسێ نابێژیت بەلێ نەشێت ڤەشێریت ژی ئەڤ گۆتنە شێ ژەحرێ دێ دخوینا وی دا دزڤڕیت ئۆ تێت و چیت حەتا وی کەس دئێخیتە نەساخیەکی وەکی مەیا هەی

–«ئەگەر ئەز بێژم دەنگێ من چوو ئەگەر ئەز نەبێژم ڕەنگێ من چوو» ئەڤ گۆتنە وەکی ئەم دزانین ئەسکەندەری مەکدۆنی (زڕقرنە) «ذو القرنین» دەمێ دچۆ دەف سەر تراشێ خۆ دا سەرێ بتراشیت هەر دا چیتە دەف وی ئێکی ئۆ دێ بێژیت نەکە بێژیە کەسێ هەکە ئەز بزانم یێ ژ دەڤێ تە دەرکەتی دێ تە کوژم ئەوژی بەحس ناکەت بەلێ خاندەڤایێ هێژا ئەو سەرتراش دێ کەڤیتە ئێشەکا گەلەک گران چ چارە نەدیتن بۆ دیماهیێ لوقمانەک دێ چارەسەریا وی کەت بێژیت بۆ من بێژە کا تە چیە چ بۆ تە نە خۆشە تو بەحس بکەی بێژە بەلێ سەرتراش دێ بێژیت ئەز نەشێم دیماهیێ ئەو حەکیم دێ بێژیتێ پا هەڕە سەرێ بیرەکی بکە هەوار و بۆ بێژە کۆ چ کەس ل وێرێ نەبن ئەو ژی دێ وەکەت ئۆ ئەو گۆتن دێ ژ دلی دەرکەڤیت و دێ چێ بیت.

ل دیڤ ڤێ کورتە سەرهاتیێ بۆمە دیار دکەڤیت کۆ دوو ڕەنگێن مرۆڤا ییێت هەین هندەک نەشێن گۆتنا هەل بگرن ئۆ هندەک ژی ییێت هەین دبنە خودانێ گۆتنێ بەلێ چ ل دیڤ ناچن و چ هزرا ژێ ناکەن هەر ئەو دەمە کۆ

گولێ بی ئۆ دێ بێژیت «ما من چ ژێ یە» ئۆ دێ ل سەر دلێ خۆ بەت و چ هزرا ژێ ناکەت بەلێ هندە کەس ژی ییێت هەین کۆ گۆتنێت خۆ شێ گولۆت کەکا ریسی لێ دکەنئۆ ددانن بن کەفشێ خۆ هەردەمێ پێتڤی بوو دێ ئینیتە دەرو بێژیت و بێ شەرم و بێ حەیا ئەڤ ڕەنگێت مرۆڤا دبێژنێ: «ڕی قایم» ژ چ شەرم ناکەن، لڤێرەدا مە چاک زانی ئەم گۆتی بنیاسین گەلەک جارا گۆتن یا هاتیە نیاسین ئۆ زانین ئەوژی جوان ترین گۆتن و پڕ مفاترین گۆتن ئەوە یا کورت و کێم و تشتەکی دیار بکەت ئەو گۆتن یا باشە و یا ب مفایە.

گۆتنێت تێ دەرخستنۆکا «مامک»

ئەڤ ڕەنگێت گۆتنا وەکی تاقی کرنەکێ یە بۆ زانینا چەندەکێ زیرەکی لدەف وی کەسی دی بۆ کورتە ڕاستیەکێ بێژیت ئۆ هەر دوی دەمی دا بەرسڤ ژێ دڤێت دا ئەو کەس هزرا خۆ بۆ دیار بکەت ئۆ دێ بەرسڤێ دەت ئان ژی چ ژێ نزانیت وەکی پرسیارەکا بیرکاریێ لڤێرەدا بەحسێ «مامک» ئەڤ پەیڤە یا ژ «مامکۆ مامۆ» یا هاتی مام برایێ بابێ یە بەلێ ئەڤە مرۆڤەکی ب عەمر بۆ مە دیار دکەت.

گۆتنا ئێفبال

گەلەک جارا مە گول ڤێ گوتنێ دبیت دناڤ جڤاکی دا هندەک دێ بێژن ئەڤە مانا «بەختە» ئان ژی دێ بێژن شانصە، ئۆ هندەک ژی دێ بێژن «مە قەدەرا مرۆڤیە» کا خودێ د هەبوونا مرۆڤی دا بۆ مرۆڤی یێ نڤێسین ئەڤ کەسە دێ چارەنڤێساوی ئەڤە بیت بەلێ ئەڤ گۆتنە یا بێ کێم و زێدەهیێ یە وەکی دەمێ دبێژین «١+١=٢» چی دی نەبەلکی یا وە نینە هندەک کەسێ دناڤ جڤاکێ دادێ بینین دەمێ دەستێ خۆ بهاڤێتە بەری دێ ددەستی دا بیتە پەنیر چ تشتێ بڤێت خودێ دێ بۆلێ ئینیت وی دەمی دێ

بێژن گوتنا خودێ یێ دایێ و پێغەمبەری ژی پیچەک هاڤێتە سەر» ڤێ چەندێخودێ دێ بۆ لێ ئینیت و چێ بیت ئەڤە دێ بێژیت یێب ئێغبالە بەخت سپی یە بەلێ هندەکژی دێ بەرێ خودەینی هندی بێژن کەسێن جامێرن ئۆ دباشن ئۆ ل دیف باشیت دچن بەلێ دێ بینین دەستی خۆ بۆ چ درێژ کەت ئەو تشت دێ بیتە مار و پێڤە دەت چ ڕێکا بەرێ خۆ بدەنێ دێ لێ بیتە ئەڤرازی ئاصطەنگ ئۆ نەشێت ب دیماهی بینیت ئەڤە دێ بێژین کەسێت بێ چارە یێت بێ بەخت یێ بەخت ڕەش مە کورتە سەرهاتیەک یا هەی ل سەر ڤێ گۆتنێ دبێژن زەلامەکی دوو ژن هەبۆن ئێک ژ وان ژنکا گەلەک یا جان و ژێ هاتی بوو ئۆ ژ مالەکا ب ناڤ و دەنگ بوو ئۆ ژنا دی بێژن یاکرێت بوو ئەوێ ژنکێ دناڤ مالا وان دا کاردکر گەلەک پێ نەچوو زەلامی وێ ل خۆ مەهر کر ژنکا ئەولی چ نەگۆت نێ مە یاهە گۆتنە ژبۆ دبێژن«ژنا ژن نەخاریە» مانە پێکڤە هەردوو ژنک ئەو زەلام ژ کیڤە هاتبا دا بەری هەمی تشتا دا قەستا مەدبەخێ کەت ئۆ دا گازی کەتێ کا ل کیڤەیە ئۆ دا پێڤەماچی کەت ڕۆژەکێ ژنکا جوان و لاو گۆتی ئەڤە خەتایێت تەنە زەلامێ من پیتە ب من ناکەت ژنک دێ بێژن ب هندە سیندا من هایژێ نینە ئەو تێت ئینا ژنکا جوان گۆتە یا کرێت پا ئەڤرو تو خۆ ڤەشێرە و ئەز دێ کارێ خۆ کەم کا دێ چەوابیت ئەوژی دێ بێژیت باشە ژنک دێ تازە کارێ خۆ ئو دێ خۆ خەملینیت ئۆ دێ خۆ درێژ کەت ل سەر تەختی دەمێ زەلامێ وان تێتە ڤە دێ گازی ژنا کرێت کەت ل ڤێ مەزەلێ بۆ ڤێ مەزەلێ نابیت دێ بەرێ خۆ دەتێ ژنکەک یا درێژکریە ل سەر تەختی ئەوژی دێ ل سەر چاڤا هەلینت دێ بەرێ خودەتێ و بێژیت تو جوان تری ژ ڕۆژێ ڕۆن تری ژ ئاڤێ و سپی تری ژ بەفرێ بەلێ ئەز چ بکەم دلێ من ئەڤە نەڤێت ئینا ژنک دێ ڕابیت ئۆ دێ گازی کەتە هەویا ئەو ژی دێ بێژیتێ خویشکا من بەختێ من ئێغبالا من یا جانە کا وەرە دا سووباهی ئەز و تو بچین گازی کەینە ئێغبالا خو ئەو هەردوو ژنک دێ دیر چن دێ

گەهنە گەلی و نهالێکێ دێ ژنکا کرێت بێژیتە یا جان کا گازی ئێغبالا خۆ بکە ئەوژی دێ سێ جارا بێژیت ئێغبال ئێغبال، ئێغبال ژی دێ بەرسڤا وێ دەت و بێژیت وەی ژەحرەمار تە چیە دێ بێژی وەرە من ئێغبالا وێ دێ بێژیت ئەز نەشێم ئەز یا کەتیمە دناڤ ستروی دڕیا دا چ جارا ئەز نەشێم.

ئینا ژنکا کرێت گوتی پا دا ئەژی گازی ئێغبالا خۆ بکەم کا دێ چەوا بیت ئەوژی دێ سێ جارا گازی کەت ئو دێ بێژیت ئێغبال ئێغبال، ئێغبال دێ بەرسڤا وێ دەت و بێژیت تە خێرە ئەز حەیران ئەز خاتین و پەریا بەحرا مە تە چ بڤێت ئەز ئامادەمە ئەزا ل سەرتەختا ئینا ژنکا کرێت گۆتی ئاها خویشکا من تە گولێ بو ژنکا جوان ژی دێ بێژیت بەلێ ئێغبالا تە یاجانە زەلامێ من ئێغبالا تە دبینت هەر جارێ ئۆ ئێغبالا من دبینت پا دێ وەرە دا بچینە مالێ ئۆ دا دلێ خۆ ل ئێک دوو تازە کەین ئۆ پێکڤە بژین ب خۆشتی.

مە گەلەک بەحسێ گوتنا کرن من گەلەک ب فەر زانی ئەز فەرهەنگەکا گۆتنێت مەزن بەرچاڤێ خاندەڤانێ خۆیێ هێژا بکەم.

«فەرهەنگۆکا . گوتنێت مەزنا»

«ئا»

ئاقل

- ئاقل خۆشی ماڵە بۆ خودانی کەماڵە.
- ئاقل سڤک بارێ گرانە.
- ئاقلێ کوڕی ب طەیڕا دا فڕی.
- ئاقلێ کوڕی صە تێ بری.
- ئاقلێ ژنکا یێ دکۆشا وان هەکە ڕابوون دێ ڕژیێت.
- ئاقلێ کێم ڕێیا خوار دەکە ل بەر هەڤالێ خۆ.
- ئاقل دسەرا دایە نە دڕیهادایە.
- ئاقل تاجەک زێڕینە بەلێ ل سەرێ هەمی کەسێ دا نینە.
- ئاقلی بکڕن و نەفرۆشە.
- ئاقلی بخۆ ژبێ ئاقلا بگرە.
- ئاقل نە ب پیڤان و کێشانە.
- ئاقل ژ فیکریێ چێ دبیت.
- ئاقلێ کرمانجی پاشی تێت.
- ئاقلێ کاتبی ییێت قەلەمێ ویڤە.
- ئاقلی مریشکا ل سەرێ ژنادایە.
- ئاقل نە ب بچیکی و مەزنییێ یە.

«ئاصن»

- ئاصن ئاصنی ناخۆت.
- ئاصن قوتێ بێ هەقە.
- ئاصنێ بێ ئەساس نە دبیتە شیر نە دبیتە دلی.

ئاصن ب ئاگری نەرم دبیت.

- ئاصن ب صاری ناچەمییێت.
- ئاصطەنگ بێ دەرجەنا بن.
- ئاصطەنگا مەزن ل دەرێ ماڵا مرۆڤی یە.
- ئاشێ نەزانا خودێ دگێڕیت.
- ئاشەڤانی ئاشێ میرا ب خولامە.
- ئاش چوو تو پرسیارا چەقچەقۆکێ دکی.
- ئاش دشغولی ل سەر ئاڤێ کوڕ دگەریێ ل شوغلێ بابێ.

«ئاڤ»

- ئاڤا خورتا ئەڤراز دچیت.
- ئاڤێت کانیا شێلی نابن.
- ئاڤ ژیانە.
- ئاڤا ل دیف تری وەکی گریا ل دیف مری.
- ئاڤ ل سەر حەقییێ ڕادوەستێ.
- ئاڤێت بۆش دگەلییێت کویردا تێت.
- ئاڤا خاستی ناچیتە هەستی.
- ئاڤا زەلال ژ دەڤێ کانییێ دەرکەڤیت.
- ئاڤا بۆش دگەلییێت کویردا تێت.

– ئاف یا ژ سەرێ کانییێ شێلی یە.
– ئاڤێ بەرێت بەر ئاشا برن تویسیارا داکەنگر پەڕا دکەی.
– ئاڤێ بینە ژ کانیا ژنێ بینە ژ عەسلیا دا بینی عەجێبیا.
– ئاڤێ ڤەخو ژ کانیا کچێ بینە ژ عەسلیا دا ژێ بینی عەجێبیا.
– ئاڤا زەلالٚ شێلی نابیت.
– ئاف شرین دگەل یا تەحل «تەعل» چێ نابیت.
– ئاف ژ نیتروانێ و قەیدە ل تاڤیانێ.
– ئاف ل دۆلاکی و گونێن وی ژی گەلایە.
– ئاف دگولا دا بمینیت گەنی دبیت.
– ئاف، ئاڤاهی یە.
– ئاف دزانیت پەنیرێ فەقیری کی دخۆت.
– ئاڤکا بن کایێ یەکایێ درزینت.
– ئاف بکەڤیتە جهێن طەنگ دەنگ دێ ژێ هێت.
– ئاڤا ل دیف بەرپێ وەکی ماچا بیکا بن پەرپێ.
– ئاڤا نابت عەرد و گوند وەک مەزن لێ بونە ژن.
– ئاف ل جیهانێ دەنگ ڤەدەت.
– ئاڤا خورتا ژێ هەل دچیت.
– ئاڤا خورتا سەر ئەڤراز دچیت.
– ئاخا ژن و مێرا ژێکە.
– ئاخا کەندالا دبیتە تازەهیا مالا.
– ئاخڤتنا کورت درێژنەکە رێکا نێزیک دوویر نەکە.
– ئاخڤتنا خۆش بهارا دلانە.
– ئاخفتنێت مەزنا نەخشێت بەرینە.

– ئاخڤتن دەرکەڤیت ژناف بەینا دوو ددانا دێ گەهیتە چل و چار خودانا.
– ئاخڤتنێن دین و هارا وەک ئێکن.
– ئاخڤتنێت دین و هارا شتی ئێکن.
– ئاخڤتنا مێرا بێژە رۆژا شەڕا ل مالێ نەبە.
– ئاخڤتن دەکەت ژبن ئەزمانی دێ گەهتە خودانی.
– ئاخڤتن بیست و چارە ژ صەد دا ئێک باوەرە.
– ئاخڤتنێن درەوینا دیوارێ سەربەفرێ یە.
– ئاهێن ڤی دەستی نامین ل ڤی دەستی.

«ئاگر»

– ئاگر بگریت ڕیلی تە ڕ هشک وێ پێکڤە ب شەوتن.
– ئاگری گۆ تەمالا ئێکی شەوتی گۆت نەهەرێ ئەو طڕ ژ کێچارا نەما.
– ئاگر ژ دایێ و بابا ب ڕەحم ترە.
– ئاگر ژ دەهمەنا مرۆڤی بەر دبیتە مرۆڤی.
– ئاگر بێ ئالاڤ نابە.
– ئاگر هاڤینا ژی ییێب صەبرە.
– ئاگر بەربۆ مالا درەوینی کەسێ ژێ باوەرنەکر.
– ئاگر دکۆلاڤادا دمینیت.
– ئاگری گۆت ئەز مرم کێراتێ گۆت ئەز حازرم.
– ئاگری گرتە مالا ئێکی شەوتی یێ دی گۆت: توخودێ نەڤە مرینە دا کەوێ خۆ ل بەربژێرم.
– ئاگری گۆت ئەز دێ ل سەر بەفرێ هەل بم بەلێ ل سەر گوێ جهێ خۆ هەل نابم.

– ئاگر ل خور ملۆكا دمينيت .

– ئاگر ل قورمان دمينيت.

– ئاگر بابه، نابيت ڕابه.

– ئاگر بداريێت هير هەلكه.

«ئادار»

– ئادارێ سەرێ دارێ خۆشتره ژبنێ دارێ.

– ئادارێ ئاگر خۆشتره ژ صاڤارێ.

– ئادارێ صه كەته بەر سيها دارێ.

– ئادارێ مەشكال دارێ نه ل هێره ل بەڕيا شيگارێ.

– ئاغا دەستا ناشۆت نەبۆ من نەبۆته.

– ئار هەيه بەلێ كاباني نينه.

– ئار چو دهمبانێ، مێر دڤێت بێژيت كانێ!

– ئان مالّ و مێر ئان ژی طەڤر و بێر.

– ئان بار و يار ئان دوژمن و نەيار.

– ئان ناچيته ئاشی ئان ژی دێ ئاشەڤانی كوژيت.

– ئان نەبه كەر ئان بارێ خۆ ببه.

– ئالێ ژێ دێت بزمار ژی ديت،

«ئه»

«ئەگەر» «هەكه»

ئەڤ گۆتنه ب«ئەگەر» دەست پێ دكەت بەلێ مرۆڤ دشێت «هەكه» ژی ب كار بينن.

– ئەگەر كوڕ نەبيت دێ ب سەرێ كچێ سويند خۆن.

– ئەگەر سەربەست نەژی مرن خەلاته بۆ گياني.

– ئەگەر پشتا من چيا بيت تف ل ئاصنی دكەم.

– ئەگەر مرۆڤێ مرۆڤ كوشت دێ هەستيێت مرۆڤی ڤه شێريت.

– ئەگەر خوين ب گەرمی نەهات ڤەكرن پاشی يا ژ خوبه.

– ئەگەر گا كەت كێر دمشەنه.

– ئەگەر نانێ مرۆڤی دچاندكا خەلكی دا بيت دێ هەر يێ برسی بيت.

– ئەگەر سەروكانی شێلی بون جۆ دێ ڕەملن.

– ئەگەر ل ته نەبيت لازم نەچه جهێت بياني.

– ئەگەر تو كەر نەبی دێ قەدرێ جهێ خۆ زاني.

– ئەگەر سەرێ داری هشك بۆ كاتا ژينێ خۆ ددەت.

– ئەگەر دەستكی بڤری ژ داری نەبيت داری نابڕيت.

– ئەگەر سەر هەبن كولّاڤ دمشەنه.

– ئەگەر هەمی چيچكا هژير خاربان چ بۆ خودانا نەدمان.

– ئەگەر خياره ژ تيتكی دياره.

– ئەگەر شڤك ب طەڕی نەچەمييێت هەكه هشك بو دێ شكێت.

– ئەگەر بچی ديوانا بەرسڤكەكێ بۆ دەڤێ خۆ چێكه.

– ئەگەر ته نەڤێت ئاخافتنا قەسەييێت نەبێژه.

– ئەگەر ئەز بێژم دەنگێ من چوو ئەگەر ئەز نەبێژم ڕەنگێ من چوو.

– ئەگەر خانيێ ته شيشه بيت بەرا نەهاڤێژه خانيێ كەسێ.

– ئەگەر دل غەيری خودان ما حەيری.

– ئەگەر خودان بەندكێ صۆر و شين دی ب دەرەزينكا خۆ ڤه بينيت.

– ئەگەر ئاقل هاته سەری بزڕه وەكی كەری هەمی دێ بێژن صەد ئافەرين.

– ئەگەر هەڤالێ ته شەكر بيت هەميێ نەخۆ.

- ئەگەر ئاخڤتن زیڤ بیت نەئاخڤتن زێڕە.
- ئەگەر ئەنیاتە دروست بدە بەحرێ بستە ئینشەیلا مەرکەب نابن سڤە.
- ئەگەر تو چۆیە ماڵەکێ گەلەک پسیارا نەکە.
- ئەگەر ئەز ببم کەچ ئەز دزانم کا ئەزێ دۆخینا خوە چەند جارا گرێ بدەم.
- ئەگەر هەمی دنیا بوونە فەقی بەرێت کولّانا بو من و وەقی خەلک لبن بارێ خۆڤە پەقین.
- ئەگەر دنیا ب طڕابا دا بۆ کەرا بیت.
- ئەگەر تویێ نەزانی چاڤ بدە جیرانی.
- ئەگەر بۆ باران دێ بیتە هەڕی.
- ئەگەر مرۆڤ پیڤازا نەخۆت بهن ژ مرۆڤی ناهێت.
- ئەگەر گورگ دخەما بارانێ با دا بخۆ کە بەنکەکێ چێ کەت.
- ئەگەر تەدەرگەهێ ئێکی قوتا ئێک ژی دێ دەرگەهێ تە قوتیت.
- ئەگەر هەڤالێ تە بۆ ئاڤ نەدەناڤ.
- ئەگەر هەیە چەپ ل دەستە ئەگەر نینە ڕەق داوەستە.
- ئەگەر کرمانجی تێرخار ئان دێ مرۆڤەکی کوژیت ئان دێ ژنەکێ ئینیت.
- ئەگەر سەرێ مرۆڤێ نە ئێشیت هەوجەی چ دەرسۆکا نینە.
- ئەگەر شفکا مازیێ ب تەڕی نەشکێت هەکە پیر بیت دێ کشێت.
- ئەگەر حاکمان بوونە دەه ئەم ژی دبینە ئەح.
- ئەگەر بەنکێ صۆر و شین ئەم بن دێ بدەرێ هومبانکا خۆ ڤەبین.

«ئەو»

- ئەو تڤەنگا دیر حوکم نەدە دەستی نەزانی.
- ئەو کانیا تو ئاڤێ ژێ ڤەدخۆی شێلی نەکە.

ئەو دەیکا شیر دایە تە، چ جارا ژبیر نەکە.
- ئەو با ژێری پشیک حاکمێ وێ بن هەمی مشکێت وی باژێری گونەهبارن.
- ئەو دیوانا تونە خواستی نەچێ.
- ئەو وێ نە ژ دل بچیت مازیا ب دارێ ڤەنابینت.
- ئەوێ بلند بفڕیت وێ نزم بکەڤیت.
- ئەوێ دیزکێ چێ کەت دزانیت چەمبلی ژی ببەتێ.
- ئەوێ نە ژ هناڤا نائێتە پێش چاڤا.
- ئەو ژی عەملی طڕیت بن چەنگا.
- ئەوی ب ژنکا بهێت گرتن دێ ب ژنکا هێت بەردان.
- ئەو کۆرا مرۆڤ بۆ ئێکی دکۆلێت مرۆڤ بخۆ دێ کەڤیتێ.
- ئەوێ ب طڕسیت دەرباس نابیت.
- ئەوی بەری ڕاکە ئەوێ تو ب شێییێ.
- ئەو سەرێ ژنە نادایێ دورکەت ئێدی نازڤریتە ڤە.
- ئەو سەرێ خودێ دایێ دێ ڕزقی وی ژی دەت.
- ئەو کەسێ هاری تە شەڕی نەکەت پشتی تە تۆڵا تە ڤەناکەت.
- ئەوێ ستریا بچینیت دڤێت پێ خاس نەگەڕێت.
- ئەو زەڵامێ دووژنا بینیت دلێ وی یێ کون کونە.
- ئەو حەوشە بەلێ نە ئەو ڕەوشە.
- ئەوێ تلیا خۆ بێنیت گوهێ خۆ دزانین کاوێ چێ بێژیت.
- ئەو خەم بلا بۆ وی دەمی بیت.
- ئەو مری ناکەڤن ل بەر وێ گری.

– ئەو ماڵ خراب دبیت دەمێ ژن دبیتە مالخۆ.
– ئەو وەلی هزر دکم ئەڤ گۆتنا هەر ژ وی قاس و هنترە ئاخەفتێ لسەر کرن.
– ئەو ئاگری قورم ل سەر نەدیت خوە ناگریت وێ زوو ڤەمریت.
– ئەوێ دخازیت ڕوویەکێ ڕەشە یێ نەدەت هەردوو درەشن.
– ئەوی دەڤا حێشترا بگریت دڤێ سەر دەرەخانییێ بلند بکەت.
– ئەو کار ل ناڤ دەستا دا ئاصێ بیت و بئالقت.
– ئەو صالە بەلێ نە ئەو بهارە.
– ئەوێ بەرێ هەلگرن یێ ناڤکاتە پیێڤە نەکەڤیت.
– ئەوێ بچیتە ماصا دێ دەرقوون لێ تەڕبیت.
– ئەوێ دفڕیت ئەو دبریت.
– ئەوێ بکێمی ڕازی نەبیت بگەلەکێ ژی ڕازی نابیت.
– ئەو مال خراب بیت ئەو ژن تێدا بیت مالخۆ.
– ئەو گرێ یا ب دەستی ڤەبیت ب ددانا ڤەنەکەی.
– ئەو ماهینا بێ لغاڤ بیت کوشتیا سەرێ خۆدانە.
– ئەو تشتێ ب چاڤێ خۆ نە ببنڤ باوەری ژێ نەکە.
– ئەوێ هاتە همبانکێ دێ هێتە قازانکێ.
– ئەو جیرانێ خوە ڕادەخوەزی پووچ دبی.
– ئەو کانیا تە ئاڤ ژێ ڤەخاری شێلی نەکەی.
– ئەوێ نەش هناڤا نائێتە بەرچاڤا.
– ئەو مرۆڤێ بەرتیل کری وەک صەیێ هارە.
– ئەو ڕێیا تو تێرا چوی نەزڤڕە قەت وێ ڕێدا.
– ئەو کەسێ مەزن ببت دینێ خۆ بەرزەنەکەت.

«ئەز»

– ئەز چیا تو چیا گۆلک ما بێ گیا.
– ئەز گۆشتی تە ناخۆم بەلێ ئەز نانێ خۆ ب ئافکێ بخۆم.
– ئەز ل عەسمانا لتە دگەڕییم تو ل عەردا بدەست من دکەڤی.
–ئەز نە ئەو چیامە هەمی کەس سەیرانێ لێ بکەن.
– ئەزمان یێ بڕییە سەرێ ڤە هسی یە.
– ئەز بێژم نێرە تو دبێژی بدۆشە.
– ئەزمان ژ ددانادترسیت.
– ئەز هۆدکم دێ دمرت ئەز هودکم باڤ دمرت.
– ئەز نەکەوێ داڤا تەمە.
– ئەز چۆمکێ دفرینم دا لەزەتەک هۆ لێ بینم.
– ئەز ترِنینییێ ژ تەڕا بێژم توبارهەژۆکی ل من ڤەگێڕی.
– ئەز دبێژم ئەڤە هرچ تو دبێژی ئەڤە دەوسا وێ.
– ئەز دزانم ئاڤ ل سەر چ ڕادچیت بەلێ نابێژم.
– ئەزێ بچم هەی گۆت کیە ئەزم هەنە دیت ژ خۆ دزم.
– ئەز دبێژم برا تو دبێژی کریڤ.
– ئەز بۆم شڤانێ ئاغایەکی ژ هەر مالەکێ دستینم نانەکێ.
– ئەز چ بێژم یێ باشتر بەهدینە ئەوژی حیزە و دزە و درەوینە.
– ئەم چوونە قیڤارا ئەم هاتین ئێڤارا.
– ئەم لدیف زەمانی چین زەمان ل دیف مە ناهێت.
– ئەهلێ قیزێ هەوانە قیز ژی قوصانە.
– ئەمانەت، هەلامەت.

– ئەرد چ ددەت ئەوی دبەت.
– ئەڤیندار نەبە شەرمەزار نەبە.
– ئەڤینی خۆشە بەس نەبۆ هەمی کەسایە.
– ئەڤە نە جهێ دەوارا ئێک صمە.
– ئەڤە لێ لێ یە هێژ لۆ لۆ مایە.
– ئەڤە نە گوێی حەنەکانە.
– ئەڤ تەڤنە تە دڤێت ل بەر بە و تە دڤێت ژبەر بە.
– ئەڤرازی بێ نشیڤی نابن.
– ئەڤرۆ دونیایە سووباهی قیامەت.
– ئەفینێ گولە بەس نەبۆ هەمی دلانە.
– ئەڤین نەب جوانییێ یە.
– ئەڤین ل دار و بەرا نەکەڤیت.
– ئەژی وێ پەزێ ڤەکوژم بۆ وێ مێلاکێ.
– ئەو مکانە و نەلڤینە دێ عەجێبی ژبن دەرکەڤن.
– ئەوی دفرست ئەو و دیرست.
– ئەو کەر ئەو کەڤر.
– ئەرزان کرێ و هنبان درۆ.
– ئەیهۆت ئەیهۆت دایێ کچ فرۆت دا ب کەزان و کەلۆت بابی کورێ فرۆت دا ب بزۆت و صۆت.
– ئەیهۆت ڤەرسین هەردوو مەهێت ب جۆت.
– ئەشق و ئەڤین ف بەرا بکەڤیت دێ حەلینیت.
– ئەصلێ وەریسی هەچکە.

«ئێک»

– ئێکی ل زکێ ئێکی دا، دگۆت ئای پشتی.
– ئێکی نان نەبۆ بخۆت دچۆ پیڤاز دکڕین.
– ئێکی ئێک نەدڤیا خەونێت خراب پێڤە دیتن.
– ئێک تۆ تۆین ئێک ب تویت حالی مەدێ هۆبیت.
– ئێکی شالێ خوەدا ئێکی گۆت بەلێ پێڤە نەچی ل سەر گوی.
– ئێکی بەحس نەبوو ل ناڤ بەحسا چۆ ڕیتە کەهنیا گوندی.
– ئێکی دگۆت مالا منە یێ دی دگۆت وارێ منە.
– ئێکی دانی ژنا خوە گۆت تو چی صالەک دی کەڕەنگا.
– ئێک ب صەدا.. صەد ب ئێکی.
– ئێکی دگۆت ئەڤە وارە.
– ئێک ژ حێشترێ کەت گۆت حۆپ حۆپ.
– ئێک نەدزانی برەقیست دگۆت عەردێ خارە.
– ئێک نە دشیا ئێکی گۆت دوو دوو وەرنەمن.
– ئێک فمالا دەهواتێ نەکەت کەچکێ خۆ هەل گرت.
– ئێک ل موسلێ هاتە قوتان هاتە مالێ کرە گری.
– ئێ سوار بوو پەیا بوو.
– ئێشا تبلێ ئێشا لەشی هەمییێ یە.
– ئەرک من ل کوبدا و بابێ ل کوبدا.
– ئینانا عەسلیا گرانە ڕاگرتنا وان ئەرزانە.
– ئیقبال مەوەکی بهێت ژ ئەڤرازە.

«با»

- بابێ کچا سولتانە.
- بانێ خۆ بگێڕە دا دلۆپا نەکەت.
- بارێ هێجەتا کەس نکارت ڕاست بکەت.
- بارەک دراڤ یان بارەک درەو.
- باب و کوڕا شەڕکر خەلکێ ژێ باوەرکر.
- باب و کوڕا شەڕکر بێ ئاقلا ژێ باوەرکر.
- بابێ نانەکە کوڕی نانەکە.
- بابێ من پیر بی شڤانیا من گەهشت.
- بارانێت بهارا خۆ بدە بەر دارا.
- بالیلی گۆت من کەسێ خۆ نینە چنکو من ژن نە ئینایە.
- باب مری خەوتێت شیڤ نە خواری خەو نائێت.
- بارانێت پایزا خۆ بدە بەرگیزا.
- بانێ نەگێڕای هەر دێ دلۆپا کەت.
- باوەریێ ب ئاڤا زڤستانێ نەئینە.
- بازێت هەصپی ژ ملێت گایە.
- بارێ کەتی ل عەردی نامینیت.
- با چەوا تێت بێدەرێ وەلێ بدە بای.
- بارناچت ل بەرکەری کەر دچیت ل بەر باری.
- باشی و خراب ژ ئێک دەڤ دەر دکەڤیت.
- بایێ گەرمە جلک شەرمە بایێ صارە جلک صارە.
- بای بر بارانێ شیشت.

- بالیڤا من بدرە بەلێ ژ منەتێت خەلکی چێترە.
- باران هاتێ دیک ییێت بانا ڤەشارتی.
- باوەریا خۆ ب ژنا خۆ نەئینە.
- بارێ زێدە بهێلە بۆ سوباهی.
- باغ ب گولا جوانە مالێ ب کچا جوانە.
- بارانا پایزا خۆ گیرۆ نەکە.
- بارانا بهارا خۆ تەڕ نەکە.

«بە»

- بەنی دکەن تەکبیرا خودێ دکەت تەقدیرا.
- بەفر ل چیاییێت بلند دیار دبیت.
- بەحر ب ترارا خلاس نابیت.
- بەتالی. خراب مال.
- بەفر طەلّیا مێرانە.
- بەفرا سپی ل چیاییێت بلند.
- بەفر فیێلا خۆ ناهێلیت.
- بەر سیبەرا ڕیڤی نەبە بلا تە نەئالێسیت.
- بەحر بدەڤی صەی نالەوتیت.
- بەر سیبەرا شێری بە بلا شێر تە بخۆت.
- بەحر بدەڤێ صەی پیس نابیت.
- بەحرا شینە ئاڤ تێ نینە «ما».
- بەرێ دەستی ڕەش نەبیت طاما دەڤی خۆش نابیت.
- بەر ئەصلێ خۆدا گرانە.

- بەرخێ چاک ل بەر کوزکا چاکە.
- بەرخێ قەلەو بۆ سەر بڕینێ یە.
- بەرخێ نێر بۆ سەرژێ کرنێیە.
- بەڕک ژ رەخێ طەنگ ڤە ددڕیێت.
- بەرێ ڕۆژێ بێژینکی ناهێتە گرتن.
- بەرا نەهاڤێژە صەی دا نەڕەویت.
- بەفرا ئادارێ بکەڤیت هەتا گوهێ دارێ نامینیت هەتا ئێڤارێ.
- بەرێ مەزن ب بەرەڤانا دکەڤیت.
- بەریکا من برایێ منە.
- بەفر بیتە ناڤ طەنگەکێ نادەت چۆکێت وی.
- بەر ژ بەستا خلاس نابن.
- بەر ل سەری یان سەر ل بەری هەر سەرێ وی بشکێت.
- بەرتیل بەرا دحەلینیت.
- بەر لجهێ خۆ یێ ب قەدرە.
- بەرخێ نێر هەر بو کێرێیە.
- بەفر صاریا خۆ ناهێلیت.
- بەلێ چاڤێت ڕەش بەلەک من ژ تەڕا کل دایە.
- بەر ش بەرا نەرم دکەن.
- بەری پرسیارا جیرانێ باش پاشی یا هەڤ گیانی.
- بەرا ب دەستێ چەپێ نەهاڤێژە.
- بەزا ل دیڤ گورگیە.
- بەرێ هاڤینێ پاقێژە کولینێ.

- بەروی پا ژ بەرڤە لپویچکا خوە دەرە.
- بەرتیل بەرا نەرم دکەت.
- بەقال وی دفرۆشیت تشتا ل باهەی.
- بەراهیکا خو ببینە پاشی پێنگاڤا خۆ پاقێژە.
- بەریکا خوە ب پارێت خەلکی گەرم نەکە.
- بەری ب صەنگینە پاشی هەلگرە.
- بەفر قەیدا مێرانە.
- بەرێ بچووک سەرێ مەزن دشکێنیت.
- بەرخێ دوماهیێ چێتر دکەڤتە بەرماکێ.
- بەحەشتا مرۆڤی بار تێ نەبیت بلا کەر و گۆلک تێدا بچەرن.
- بەریکا فەقیری هەر یا دڕیابە.
- بەرێ هەوارێ پفکە گرارێ.
- بەکرۆک ل هەمی جها هەنە.
- بەفر دێت هەتا دەست و پێ بلەرزن.
- بەرێ گران هەکە کەربوو سڤک دبیت.
- بەڕانێ چەوانە بەرخێ وەصانە.
- بەری بارانێ بایە بەری مرنێ تانە.
- بەرێ گران ل جهێ خوە دا گرانە گاڤا مەلقی نە ب دۆبەرانە.
- بەلەندارێ فەقیرا ل بنێ گوهی یە.
- پەهلەوان ب ڕۆژەکێ ناچیتە سەر شلیتێ.
- بەرێ ئاڤێ سەر نشیڤە.
- بەرا نەهاڤێژە وێ کانیا تە ئاڤ ژێ ڤەخاری.

- بەرخ بەرانا تینیت.
- ببە کوشتییێ واریێ خۆ نەبە گرتییێ نەیارێ خوە.
- بەرێ خوە مەدە نەمەردان پشتا خوە بدە چەمەردان.
- بەست دەست دشۆی دەست ڤەدگەرێ روو دەشۆی.
- بەندە ل هەڤ چەدبە خوە دێ ل هەردوو یان چی یە.
- ببە شڤانێ سەربەستییێ نەبە ئاغایێ بن دەستییێ.
- بەرێت بەر ئاشا ئاڤێ برن تو پسیارا کەنگر پەردا دکەی.
- بەشەر بەرێ خوە نەدەتە دار و بەرا.

«ب»

- ب تەماشا نابیە پاشا.
- ب چاڤێت زل بەرێ خو بدە برینێت کول.
- ب وەریسێ خەلکی نەچە دارا.
- ب پیری نابیتە میر.
- ب دەستێ من ماری نەکەوژە.
- ب خەبەردانا نەرم ماری ژ کونێ تێنە دەر.
- ب من خورتی ئو ل من خورتو.
- ب دەستی دی ددەن ب پیا لێ دگەرن.
- ب بێهنا فرەهـ بێسیرە دبیتە دۆشاڤ.
- ب هەلەکێ ناچی یە سەر ملەکێ.
- ب دەستا بدە و ب لنگا پێ ب کەڤە.
- ب حێجەتا کوتلکێ دخۆت ڤرکێ.
- ب خاترا خاترا خەلک دچیتە سەر دینێ کافرا.

- ب کاچکێ تێ دکەت و بهەسکیسکێ دخۆت.
- ب رۆژی روناهییێ ل بەر من نیشە.
- ب گۆلکینی هاتیە ترساندن.
- ب چاڤ گڤاشتن طەنگ نابن.
- ب منێ منێ دەرناکەڤیت ژبەر حوکمێ ژنێ.
- ب سەرڤە سپی یە دبنڤە گی یە.
- ب سەرڤە هەلە هەلە دبنە یعلم الله.
- ب حێجەتا صلکێ خۆ دگەهینیتە کوتلکێ.
- ب قونێ بریت بخۆڤە دێ پاقش بین بەلێ ب دەڤی بریت یا قش نابیت.

«بلا»

- بلا شێر پشتا مرۆڤی بشکێنیت نەکو ریڤی ئەنیا مرۆڤی ب ئالێسیت.
- بلا رێ بیت بلا دیر بیت.
-بلا بۆربیت بلا یا کویر بیت.
- بلا کچ بیت بلا یا پیر بیت.
- بلا بێژن هارۆ بلا نەبێژن ژارۆ.
- بلا لاوکێ من لاوبیت بلا شیڤا من ڤرک بیت.
- بلا بکەڤیتە پێشیا شێری بەلێ نەکەڤیتە حیلێن ریڤی.
- بلا خەسی نەبانە دا کورتەک حەفت بەریک بانە دا بیک ب دلێ خۆبانە.
- بلا مرۆڤ دیکلێ رۆژەکێ بیت نەکو مریشکا سێ صالا بیت.
- بلا چێ بیت بلا کچا صەی بیت.
- بلا خودێ یار بیت بلا دنیا هەمی نەیار بیت.

- بلا نانێ تە جەهـ بیت بلا خولکێ تە گەنم بیت.
- بلا مرۆڤ بمریت بێ پصمام نەبیت.
- بلا مرۆڤ مری بیت نەکو دبن زولّما دوژمنی بیت.
- بلا مرۆڤ مری بیت بلا بێ ناموسی نەبیت.
- بلا کەرێ مرۆڤی بیت نەکو هێسترا خەلکی بیت.
- بلا مێر یار بیت بلا دونیا هەمی نەیار بیت.
- بلا نان پێژ بیت بلا نانەکا زێدە بیت.
- بلا دوژمنێ مرۆڤی ب ئاقل بیت بلا دۆستێ مرۆڤی نە دیک بیت.
- بلا ببم گاڤانی ڤێ ئاڤێ نەکو ئاغایێ فێرقاتێ.
- بلا شکەڤکا من یا تژی نان بیت بلا نانێ سڤێری بیت.
- بلا هەستی هەبن گۆشت دێ هەبیت.
- بلا مێرێ من کاک بیت بلا کراسێ من ئال بیت.
- بلا بەرێ من بازە بەر بن بلا دزگەلەک بن.
- بلا ئەز خوارنا شێری بم نەکو نێچیرا ڕیڤیا بم.
- بلا ئاشێ خۆش بیت بلا تۆزێ بکەت.
- بلا ل شارستانا بیت نەکو ل گورستانا بیت.

«بر»

- برا براتێ دوژمن دوژمنیێ.
- برا برایە بازار ژیک جودایە.
- برایێ نەژماکێ نابت بسێ مێلاکی.
- برا چیاییێت گرانن.
- برایێ خراب ژ خویندارێ باش چێترە.

- برایێ دایێ گێر کایێ ب گێرە چێ نابن.
- بریندار ئێشا برینا خو دزانی.
- برینا طایێ خرابترە ژ بیرنا خەنجەرێ.
- بروژێ ژ بەق و بەقـــا کـــولندی دترســـیت بەشـــەڤ نوکـــا لناڤ مناسبیدقەلینیت.
- بووک سوار بوو ئەو کەس نزانی ل کودا کەڤی.
- بکە هەوار بۆ مللەتێ ژار.
- بهار گولەکێ چێنابیت.
- بهارە لبادەرەشکێ طولکێ دا سەر کەربەشکێ.
- بێدەر خەما بایە.
- بگرە دەری بلا وە نەبەوەلا.
- بیکا مام ئوسمانی سپێدێ دهێتە کولانا شەڤێ دچیتە کەزانا.
- بوهتەک یێ حەمی گەزەک خوسارەتە.
- بۆ مێهڤانیا قولنگ و ڕویڤی.
- بچیت سەرکانیێ وی زاروبیت.
- بو کولیلکا دەرێ کانیێ.
- بچت بدلیسە وێ پێ لیسی.
- بی مال ل مالخو حەرامە.
- بیانی بدێ گوشتی ڕانیێ دی ل سەر تەرا ئێت پەشیمانی.
- بوک ل سەرپشتا هەسپی یە هێژ کەس نزانی قسمەتێ کێ یە.
- بوک ب دلێ زاڤایە.
- یێ دەوار هەر سیار ئان مطرب یادەلی.

- بێ حم حم چێ نابیت.
- بوهۆصتەک بێ حەمی گەزەک خوسارەتە.
- بوچی نە حەقی خوە ل سەر کەفا دەستی خو دبینیت.
- بزن بزنە مەخەلێ خوە بو سەحەتەکێ ب دەست و پێ خوەش دکەت.
- بچیت ل سەر کانییێ وێ زاوابیت.
- بلبل ژبو بلبلا ناگریت.
- بیکا گوندی یاترکەنە.
- بنێ پیا تەر نابیت.
- بلال شارستانا بیت نەکو ل گورستانا بیت.
- بچووک فێقیێ مالانە. «چیروک»
- برینا بادێ یە بەلێ جهێ وێ هەر دمینیت.
- برسی چ جارا سەربەست نابیت.
- بێخیرەت ناچنە بەحەشتێ.
- بهار گولە، ئەصل دلە.
- بێ خرابی قەنجی نابیت.
- بگرە علمێ مەلاّی نەگرە فعلێن مەلاّی.
- بلا نانێ تە جەه بیت، بلا ل بەر منەتا نەبی.
- بکەڤە سەردارا نەکو سەرزارا.
- بلا مرۆڤ بمریت بێ پسمام نەبیت.
- بلا مرۆڤێ مری بیت نەکو دبن زولما دوژمنی دا بیت.
- بێ نەختی، بێ بەختی.
- بکە و، بخۆ.

- بینە و بسطینە.
- بیرێ ب دەرزیکێ نەکولە.
- بوو پرسیارا مێهڤانی.
بلند نەفرە دا نزم نەکەڤی.
- بلند فر و چوو سەرنەکەفتی.
- بزنا لەنگ شیڤا گوگیە.
- پرۆژێ ژ بەق بەقا کولندی و ترسێت ب شەڤ تۆفکا ل ناڤ مناصبی دقەلینیت.
- ب حێجەتا صلکێ خۆ گەهاندە کوتلکێ.
- بلا دوژمنێ مرۆڤ ئاقل بیت بلا دوستێ مرۆڤ نەدبک بیت.
- بێهنا سیرێ ژ سیر ب خوری تێت.
- بێ دەنگی بو خودانێ چەکێ زێربە.
- بێهنا داری ژ دارێ ژێ هەل دچیت.
- بن خینا هەستی هەویری.
- بێ دیزکا بەهلویلی.
- بی مەسەلا خال و خوارزا.
- بوحتەک بن حەمی گەزەک خوسارەتە.
- بلیلا بەرگایە.
- بیە خوێیا هەمی گرارا.
- پێ دزی صولاّ پێلاڤا خۆیە.
- بزنا ب شون دا بمینیت بەهرا گورە.
- بێ چێلەکا صلوویێ مطرب.

- پشتی هات ل سەر مالدارا ئاڤێتن ل سەر فەقیر وژارا.
- بەلێ چاڤێت ڕەش بەلەک من ژ تەرا کل دانە.
- بێ نڤشتیا مەلێ.
- بچیکی نەکر ب پیری فایدە نەکر.
- بکەن کالا بخون مالا...
- بهارا ل باجان ڕەشکێ طولکێ دا سەر کەربەشکێ.
- بگەرە دەرێ بەلا و نەبە مەلا.
- بڕنیتێ ژ تێتنێ چێ دکەن.
- بهارا کەرا هەر یا هەی.
- بچینە و نەدرە.
- بلند نەفرە دێ بگەلی کەڤی.
- بێهنا فرەهـ ماکا علمی یە.
- بویکا منێ شەنگێ ب هیڤی دانێ ب سالۆی بەنگی.
- برا حەس ناکەت برا بمریت بەلێ حەس دکەت ڕاوەربێت.
- بلا ببم گاڤانێ ڤێ ئاخێ نەکو ئاغاییێ.
- بچن هزار سالا خارزا سەردده نەخالا.
- برایی کرە تەبایی چیا دانا سەر چیایی.
- بخۆ سەرێ بەرانی ناگریت شینا نانی.
- بوریێ خورتا زور بورە لێ بدێ وێ.
- بزنا کۆل هی بی دانین شور.
- بچاڤ گڤاشتن حەنەک نابن.
- بلا شکەفکا من یا تژی نان بیت بلا نانێ شڤێدی بیت.

- بیە گرارا بالیلی.
- بیە کالێ بویک لێ بەرزەبی.
- بینە زەحمەتێ دا بخوی نیهەتێ.
- بیتە کچا چل صالی نەهینە بیژنا بیست صالی.
- بخو دا بژی نە ژی دا بخوی.
- بمرە ب سەرفەرازی نەژی ب سەر شوری.
- بەرێ خو بینە پاشی پێ خو چاڤێژە.
- بیرا ئاڤ تێ نەهێت بهێلە.
- بو خاترا خاترا چوونە سەر دینێ کافرا.
- بو خارنێ جەنجەرە بۆ کرنێ کەرە.
- بنێ بەحرانە، سەرێ میر و حاکمانە.
- بلا ئەز خوارنا شێری بم نەکو نێچیرا ڕیڤیا بم.
- بویکا صالۆی بەردەنە مالۆێ.
- بیکا جانە نەهەوجەی جلکانە.
- بچیکو خو بترکە دا یێ دزیکەرنەبیت.

«پا»

- پایزە گورگێ حیزە.
- پالێ پیشیە.
- پاریەک خوش هێژا بەگایەک ڕەش.
- پاشی تو بومن سەدا ب صمونا قەدکەی.
- پاریێ مەزن گەریێ ددرینیت.
- پالە قەلسە صیحەت دا صە.

- پاریێ ئەڤرو بهێلە سوباهی بەلێ کارێ ئەڤرو نەهێڵە سوباهی.
- پارە ئیمان دزە.
- پارە قرێژا دەستانە هەکە شویشتن چ نامینیت.
- پاییزێ خو گیرو نەکە بهارێ خو تەڕنەکە.
- پاریێ خوش نە دەب یێ نەخوش.
- پارە هەبن حەلاوە مشەیە.
- پارە پارا دکەن دکەن خوەش مێر قەزا دبەلا ددەن.
- پارە پارا دکێشیت.
- پالە ژ پالێت پژارتی هند نەکر هندی خاری.
- پارێ خو بهاڤێ حەتاڤێ و بینە بەر سیبەرێ.
- پاشا هەرێ هەوجەیە ماشا.
- پاڤێ پشت خوە دا پێنە بەرتە.
- پاییز هات بەڕکا فەقیری دەریا.
- پایا کو کە ل بەرحەشکێ.
- پارێ سپی بو ڕوژا ڕەشە.
- پارە ناڤی بو مروڤی چێناکەن بەلێ زیرەکی و مێرینی ناڤەکێ بلند ددەنە مروڤی.
- پار مردنی و پێرار کفن زەردی ژ نوی ئەم صال دبێژی شردی بردی.
- پاشا هەر هەوجەی نیسکێ یە.
- پارە دهێت و نامینیت بەلێ مێرینی هەر دمینیت.
- پاریێ مەزن گوری درەوینیە.

«پە»

- پەزێبێ شڤان نینە.
- پەزێ بێ نێر نابیت.
- پەیایێ خوبە سوارێ خەلکی نەبە.
- پەرێ کەوەکی دا نەبن بەرەکی بو خێر و شەڕەکی.
- پەشێما ژ نیڤا ڕێ بزڤڕیت هەر باشە.
- ب پیری نابیتە مری.
- پەڵەندارێ فەقیرا ل بنێ گوهە.
- پەزا بەس کر هەسپ تێنە سەر هاڤڕی.
- پەری وەکی بەرێ وەرە.
- بەهلەوان ب ڕوژەکێ ناچیتە سەر شەلیتێ.
- پەڕەسیەکا ژنێ یا خوارە.
- پەرێ بو هندا کەری.

«پر»

پرسیارکە دایێ زانایی.
پیرێ باوەرنەکر دێ شی کەت دەعوا نەختی دکر.
- پشت دیوار بگوهن.
- پر گوتن ژ قون سوتنە.
- پر بێژ و سەرگێژ و.
- پێت خو ل دیف بەرکا خو درێژکە.
- پێنگاڤا خۆ ببینە پاشی لنگێ خو پاڤێژە.

- پر بکە و ژبیر نەکە.
- پشتی طرێ نینوکا کەزی کورێ.
- پشتی طرێ قون مچین نینە.
- پشتی بارانێ کەری جل نەکە.
- پیرا صوباتێ وێ ژ نوکەی بچیت لڤاتێ.
- پیری طر کریە پیرنە ڕازی یە
- پویلا ژ پویلا ناگرن.
- پیرانێ مێرانییێ وندا دکت.
- پشتی نەخوشییێ خوشیە.
- پسمامی ژ دوت مامێ شەرم کر مال ما بێ زاروک.
- پسیارا جیرانی پاشی یا هەفگیانی.
- پشتی مرنێ چاڤ کولی نینە.
- پشتا مروڤی ل شولێ مروڤی بیت چێترە ژ چاڤێت خەلکی.
- پشتی پەشێمانییێ گری بێ فایدەیە.
- پشتی شەری مێر دمشەنە.
- پشتی شەری مێر خاز دمشەنە.
- پشتی حوکمێ خودێ حوکمێ حوکمەتێ یە.

«پێ»

- پێ زراڤ و عەمر درێژ و.
- پێ خو هەمبەری بەرکا خو درێژکە.
- پێ زراڤو عەمر دل شێرو.
- پێ مەزن سەر بچیک نە خوزبێت وێ مالا تو لێ دبیە بیک.

- پێلێت ماین ژێ چوین پترن.
- پسیارا جیرانی بکە بەری خانی ئاڤاکەی.
- پیڤازێ بخو دێ بهن ژ دەڤێ تە هێت و سیرێ بخوی ژێ ناچیت.
- پیر بووم پیربووم دەڤ و ددان بونە هەڤیر.
- پیرا شامێ تبای عامی.
- پیریا خێرکە ربیت ئێڤارێت ئەینیا دزەحفن.
- پیری و هزار عەیب.
- پیڤاز هەمی پیڤازە چ سوورە و چ سپی یە.
- پیرێ باوەر نەکر دێ شی کەت پشتی شی کر گوت شیێ من یێ کەچەلە.
- پیرا ب نڤێژە قوینا ب قرێژە.
- پیچەکێ بخوینە گەلەکێ بزانە.
- پیرا سەرا ژنیکا ڕابی یە بەر ئەسکو کوزەرا.
- پیرا ب گانەکێ قەحب نابیت.
- پیرە گابێ تبعەت گولکە.
- پشتی نشیڤیێ ئەڤرازیە.
- پیر بگانەکێ قەد حیز نابیت.
- پیڤیا بەردەرا خولیا سەردسەرا.
- پیرەکێ بەنە خوشیا جانەکێ بەنە تەحلیا دا بینی عەجێبیا.
- پیرێ تە ئاقل ئان سەر بۆر...؟
- پیر هەکو سەر بور ب سەرێ من هاتن ئەز بخو ئاقل دبم.
- پیلاڤ چوونە سەرێ سیکا چوو حەیانەما لسەر دورێت بیکا.

«تا»

- طاژی بخورتی ناچیته نێچیرێ.
- طاما گرارێ ژ رۆنی یه.
- طالیا شەری هەر پێک هاته.
- طاڤێت بهارا سەر له.
- طاما دەڤی خوش نابیت هەتا ناڤا دەستی ڕەش نەبیت.
- تالانێ مێریێ لڤا جەهی یه.

طاصا میرا هەکە کەت چ شکەست چ نە شکەست بناڤ دنیایێ دکەڤیت.

- طاڤەکا بارانا نیسانێ دئینیت مالێ صینێ و هندستانێ.
- طاڤا بارانا نیڤ بەرا گولان و نیسانێ چێترە ژ باگوردانێ زێرێ.
- تا سیار نەکەڤیت نابیتە سیار.

«طە. تە»

طەیر پەرەکی نافریت.

- طەنگاڤێ دووم کورتن.
- طەماعێ فەنایێ.
- تە چەند هەیە تو بهندێ دئیێ.
- تەڕاشی ژی دبیت دار.
- تەمبەلی کلیلکا دەرگەهێ هەژاریە.
- طەیرەک ل ئاسمانا دگەریێت هەژارا ژار دکەن.
- تەماعی ژ زەنگینا یە مەردی ژ فەقیرانە.
- نەفشێ بەرێ خو نەیە.

- تەرا گوزە سەرا دارا قلوم دارت.
- تەر سانا ڤە بەستی بەسەرا نەبەستی یە.
- تە دەریەک دانی و ئێک مەزن تر هلانی تە کارنانێ.
- تە صلێک ژی دڤێت و تە کوتلک ژی دڤێت.
- تە ل سەرا و سوسنا و ل دەستا ر بازنا خودێ ژ جندەکا ددت هنا.
- تە گێرە ژ ناڤێ کورێ چێ کرن گەرایێ بایێ.
- تەمایی ژ دەولەمەندانە مەردی ژ کەسیبیانە.
- تە چەند یار هەنە هند نەیار ژی بێت هەین.
- تە ئەز ب چاڤەکی نەڤێم من تو ب هەردووا نەڤێی.
- طەنیر هەتا گەرم نەبیت نانی پێڤە نەدە.
- طەیر هەمی دەنگەک نینن.
- تەگێر ژ مە چێ کر.
- طەیر بچیت عەرشی وێ هەر دانت ل سەر ئاخا ڕەش.
- طەیر ب چەنگا دفرن و مێر ب مێرا دخورن.
- طەیر چی یە و دونی وی چیە.
- طەیرێ نێچیرێ دمێ وی یێ خارە.

«ت»

- توچی بچینی دێ وی هەلینی.
- تشتی تە ما طام تێ نە ما.
- تێری چ های ژیێ برسی نینە.
- طرا فەقیری یا ب دەنگە.
- تیرکا نانی بدە ل بەر کاریتێ خانی.

- تو ژ هرڤه چوبێ گزم و ژ وێڤه هاتی نزم.
- تێر نه دخوار نان و ژاژی ڕادکرن تیله و طاژی.
- طۆڤی ژ مه و شەکر ژ خودێ.
- تلیێت دەستا نەوەک ئێک.
- تفا سەر ئەڤرازە.
- تو نەمایە پێشیا تەگۆتیه.
- تشتا نه ب سەرڤه وەی خوینا ژ دەرڤه.
- تلیا درێژ هنگڤینی دخون.
- تیرکێ دزان کونه.
- تڤەنگا دوور حوکم نەدە دەستێ نەزانی.
- تو دبێژی ئاڤ واژ هەستێ ڤەخواریه.
- ترسی مەرگێ ڕیڤی یە.
- تێشکێت شێرا شێرن.
- تێ صۆتن نا یێ گوتن.
تشتێ نه ب سەر خودانێ ڤه دزیه.
- ترسی ماکا مەعریفە تێ یە.
- تشتێ تو نەبینی باوەر نەکە.
- تشت ب کێمی یێ خوشه.
- تو بزانی دەو برایێ ماستی یە.
- تیر بکەڤنە ئامانا نێ سفری دێ کون کون کەت.
- تیشکێ ماری هەر مارە.
- تلا خو نەکە ئاگری دا نە سوژیت.

- تێکەلیا کەسێ نەکەی حەتا نە جەڕبینی.
- تبای عامێ هەڕنە شامێ.
- ترێت خەلکی نەکە دشەلێ خوەدا.
- طرێت پیرێ ل بەرکوچکێ پیرێ خوشترە ژنان وشیرێت میری.
- توژێ نەهاتن شوکر ژ خودێ را.
- تو نەمایە پێشیا نەگوتی.
- تو یێ گەردی تونابینی وی عەردی.
- تشتێ ئاقل قەبیل نەکەت باوەرنەکە.
- طرا ڕاستی و یا هیڤی کوڕی.
- تونە وینیا دان هێرک لێ عبدە.
- نوژێ نەهاتن شوکر ژ خودێ را.
- تو باتە توبا دار کۆکەیە.
- تو دەرزیکا دچاڤێ منرا دبینی بەلێ تو شیژنا دچاڤێ خورا نابینی.
- تو چ بکەی کارێ ئەو تێنە خوارێ.
- تڕانە بێهنەکێ دخۆشن.
- تڕانە نەدبن مژانە یان دێنە گوتن.
- تڕانە دبن موجدانە.
- تشتێ جریل بو خودانی دزڤڕین.
- تو ژ هێرڤە چوویی تلیا تری ژ وێڤە هاتی وی بێی.
- تو جاری سوندا خاری کو بازداری حیلە بیێت.
- توچی چرکەیە خوارنا خو ئەو دێ کەفتە بەرکەڤشیکی یە.
-تڕ بلند ئار کولندە.
- طەیرێ گوڕی چێترە ژ طەیرێ سەربڕی.

- توژ هێرڤه چو وی گزم و ژ وێڤه چاتی نزم.
- تشتەک نەما ژبلی خورنیڤکێ و مێوا تری.
- تێشکێت مشکا همبانادڕن.
- تێشکێت شێرا شێرن.
- تێشکێت بەقا دزکدا مەلەڤانن.
- تڤەنگێ نیشان ل بتنێ کێشان ل هەسپێ مەیدان.
- تو دبێژی بەلێ ناپێژی.
- تێشتێ بکه ب ئاساسی دا دلێ ته نەکەت واس واسی.

«جا»

- جارەکێ ژ دوژمنێ خۆ بطرصه صەد جارا ژ هەڤالێ خۆ بطرصه.
- جارەکێ هەیه ڕەڤ ژ دەست هەلاتێ چێتره.
- جانی زەڤیا زانی.
- جارەکێ پیرۆزه، جارەکێ قلۆز قلوزه.
- جار چنه بەرجارا دێ کەر هێنه بەریارا.
- جان دمشەنه بەلێ خوین شرین کت کتەنه.

«جه»

- جەگەر خوین تم دبێژی ب قیرٍ و دەنگ و هالان ما کەس دبی جوان مێر
ب گوتن و ب شیرەت.
- جەگەر خوین چ بکی صەد صال بێژه وەلاتێ مه
گولەکا بوهارا بڕاستی هۆصطایه دڤی کاری دا
هەروەکی موی ژ ماری تێنیه دەر.

- جەڕک هەموو جارێ ب ساغی نازڤڕیت.
جەرڕکێ نوویه ئاڤا طەزی یه.
- جەمەدێ شیکێنه دا ئاڤا صار ڤەخۆی.
- چەهنەم هندا گەرم نینه هندی ژێ دبێژن.
- جەهنەما ب هەڤال خوشتره ژ بەحەشتا بێ هەڤال.
جەگەر خوین دبێژیت هەر کەسێ نزانیت حال چی یه تێری هایژ یێ برسی
نینه.
- جەهنەما سەربەستی خۆشتره ژ بەحەشتا بن دەستییێ.
- جەرکێ نوی ئاڤ تێت دزیت.

«ج»

- جهێ شێرا ڕویڤی لێ دکەن گێڕا.
- جوانیا کچێ بەلایه.
- جیرانیا خۆش، خۆشتره ژ براییا نه خۆش.
- جوهی حەلاوا خۆ ناخۆت.
- جهۆرکێ من و کادینا ته.
- جهالێ تژی ناچەمیێت.
- جۆیا ئاڤ تێ چۆی دێ هەر ئاڤ تێ چیت.
- جیهـ دەین داربیت پرسیارا دەینێت بەرێ دکر.
- جهـ ب مهڤانی طەنگ نابیت.
- جوانی ب نانی ناهێته خارن.
- جۆتکار عەردێ خۆ دیناسیت.
- جهێ قەنجییێ لێ خرابی ژێ چوویه.

- جۆ یا ئاڤ تێڕا نەچۆی ئاڤ تێڕا ناچیت.
- جۆتکار چیە..؟ تو بچینی گۆت ئەگەر شین بۆ دێ بینی
- جحێلم سەرمەستم پیرم پێ ناوەستم.
- جیرانێ نێزیک چێترە ژ برایێ دوور.
- جوتکار عەردێ خۆ دنیاسیت بەلێ چ ژ عەسمانی نزانیت.
- جیھ کچا خۆ قوطا ھێشتا جەرکێ ئاڤێ نەشکاندی.
- جووتک ژێ دەرناکەڤن.
- جوخینا شینا بانی کا چێترە ژ دانی «ما»
- جیھ و جۆت عەرەب و لاوکۆت ھرچوو گێرە.
- جھێ ھەوە دھەمی دلادا ھەیە ئۆ دلێ دایکێ مالا ھەوەیە.
- جھی ھەکە دەین دار بیت دەعوا دەینێت کەڤن دکەت.
- جوکێ چەند پاقژکەی سەرەکانی یا شێلی یە.

«چ»

- چ دارنینن بای نەھەژاندی.
- چ دکەتە کارێ ئەو تێتە خاری.
- چ باخ نینن گول لێ نەبن.
- چ نەدیتی ھەکۆ دیت بخۆ ڤەڕیت.
- چ نەدیتبا دان ھێرک لێ عەیدە.
- چ کنارێ بێ ستری نینن.
- چ مێرک بێ ئاڤ نینن.
- چ چیایێ بێ بەر نینن.
- چ وار بێ خودان نینن.

- چ ژێھەلی بێ ژووردایی نینن.
- چ تو دل دیێ دل نینن.
- چ خۆشی بێ نەخۆشی نینن.
- چ ڕۆژا بارانە ئەو ڕۆژ زڤسطانە.
- چ مللەت بێ سەر نینن.
- چ دەرد بێ دەرمان نینن.
- چ دەرگە بێ کلیل نینن.
- چ چیا بێ دار نینن.
- چ سەر بێ کولاڤ نینن.
- چ چەم بێ جۆ نینن.
- چ دل بێ کۆڤان نینن.
- چ گول بێ وار نینن.
- چ گیا بێ گول نینن.
- چ چەم بێ ڕیڤی نابن.
- چ نامەیە مەزنا نەگۆتی بۆ بچیکا.
- چ دلێت بێ مراد نین.
- چ بیشە بێ شێر نابن.
- چ عەور بێ باران نابن.
- چ دەحل بێ دڕی نینن.
- چ دەحل بێ طۆری نینن.
- چ سەر بێ خەم نینن.
- چ جارا دارێ دبن ڕانەبڕە.

- چ هاتیە بەر تە ڕاکە.
- چ جارا مرۆڤێ خۆ نەدە ب خەلکێ بیانی.
- چ نهال نینن گورگ لێ نەبن.
- چ سەر ئەڤرازی بن نشیڤی نینن.
- چ دچنی دێ وی هەلینی.
- چ گوند ب مشەختا ئاڤا نابن.
- چ کچ بێ یار نینن.
- چ دەحل بێ دار نینن.
- چ دەحل بێ ریڤی نینن.
- چ ژن بێ دوو مێرا نابن.
- چ دلێ بێ ئێش نینن.
- چ پیرە جانە هەر سەر و نانە.
- چ نهاڵ نینن گورگ لێ نەبن.
- چ دەشتە چ زۆزان عەسل خودانە.
- چ بەلگن زەر بۆ دێ هەر کەڤیت.
- چ ماڵ بێ مەڵخۆ نابن.

«چا»

- چاوا دریت وەلێ بادە.
- چاخێ نێچیرێ تێ گوپێ طاژی تێت وتێ.
- چاخێ مازا بەرخۆ ڕازا.
- چاڤ ل دەرە خولی سەرە.
- چاڤەک کۆرەبیت مرۆڤ دەستێ خۆ دەتە بەر یێ دی.

- چاڤ دنیایێ دخۆن.
- چاڤێت زەر کت کتەنە.
- چاڤێت شین بژارەنە.
- چاڤێت ڕەش کەر و گوڵکا هەنە.
- چاڤێ ب کێر نەهێت تلیا خوە لێ دەل بن دەرینە.
- چاڤێت زل، ل بن کایێ دا دیارن.
- چافێ کۆرە ڕۆندک ژێ بێت باشە.
- چاڤێ ڕەش نەهەوچەی کلدانێ یە.
- چاڤ دوژمنێ خۆ دنیاسین.
- چاڤ لێ کەریا صەیێ دەریا.
- چاڤ ژ موژیلانکا تێر نابن.
- چاکیێ بکە و ب ئاڤێدا بەردە.
- چاڤ ب چاڤا دکەڤن بەلێ چیا ب چیا ناکەڤن.

«چە»

- چەم بێ ریڤی نابن.
- چەند هزرا ل ژینێ دکەی هند ل مرنێ بکە.
- چەند بۆ نەزانا بکەی یا شخۆیە.
- چەند زانا بی هند پرسیار کەر دبە.
- چەند خۆشی هەنە هند نەخۆشی هەنە.
- چەند شەڤ طاری بیت نەشێت ڕۆناهیا شەمالکەکێ ڤەشێریت.
- چەند گەمێ دۆبانێ چەند ڕینی زۆزانێ بەنە بەر دەستێ عەیشانێ دێ بێت کانی/ بۆ ژنکا دەست ڤالایە.

«چ»

– چیڤ ییێ ستیره ئارێ هیره.

– چیچکەکا ددەستێ مرۆڤی دابیت چێتره ژ صەدێت سەر دارێ.

– چرپه چرپا دلۆپێ نەخۆش تره ژ چرمه چرما زرپابی.

– چیڤه دەرمانێ چیڤی.

– چێلەکێ ڕێیه ب دەستی بڤریڤه.

– چۆلەک بەلاڤه گێره.

– چویکا ل پزیێ چێتره ژ بەرانێ بەروییێ.

– چیا ییێت بلند بێ مژ نابن و نەوالێت کویر بێ ئاڤ نابن.

– چیا ژبەر چیا بلند بینه.

– چیا ب حەفت کەندک تژی کرن.

– چیا ب چیا ناکەڤن بەلێ چاڤ ب چاڤا دکەڤن.

– چیا بێ کیڤی نابن.

– چۆ سەفەرێ و هاتەڤه وەکی بەرێ.

– چۆ تازیا بابێ ت یا دایێ هەلنگڤت.

– چبکی کوارێ ئەو تێت خوارێ.

– چی ڕێڤینگێ فعلۆی.

– چو بڤێ ستویر ژبه حەشتێ هاتیه.

– چیا ناچیت دەرویش دچیت.

– چر مایه و درهایه ماکی وی چری بکت.

– چیا ییێت بلند بێ بەفر نابن.

– چپ چیا دلۆ نەخوشتره ژ کف کفا زرپابێ ژ هەمیا نەخوشتره.

– چیا ب طەڤری خلاص نابیت.

– چێل مرو. دەوبریا.

– چیچکێ گۆت عەسل مەوتنه.

– چێلەکا هار گارانەکی خراب دکەت.

– چێلەکا طرکەن گارانەکێ تر دکەت.

– چێلەکا طرۆکه گارانەکی طرۆکه دکەت.

– چێل دۆتن و کەزان کەلۆتن ڤێک نەکەتینه.

– چرا ل بەر کۆرایه.

– چۆمه مالەکا من دیت دروارا بێ دەزی دیزک ب کەزی من دای دیت دلێ من ژ کچێ طەزی.

– چۆنه دیتنێ ڤێ نەکەتن.

– چری و چری بەفرا ل سەرێ کێری.

«حا»

– حالێ مه کرمانجا ئەڤەیه ئەم دێ چەوا سەربەست بین.

– حاشا دێ ببه پاشا.

– حاکم ژ مه بۆ دەکو ب دەستی نەبوو.

– حاکمێ مه نەش مەیه یێ نەسەریاره.

«ح»

– حیلەکەرا خولی سەرا.

– حەسویدێ شۆلێ به حەسیود مالێ نەبه.

– حوکمەت کێریشکا ب عەرەبانێ دگریت.

- حێشتر ل خەیاڵەکێ دایە و خودان ل ئێکی دایە.
- حوکمێ خانێ پترە ژ خودانێ خانی.
- حیزا مێرێ خۆبە دزا مالا خۆبە.
- حیلەڤان تو جارا تێر ناخۆت.
- حلی گۆت گۆی هەکە ئەم ملێ خۆ نەدەینە ل بەر شولێ گۆڵکێ مە نابت عولی.
- حیز بی نە ل گەل دیا خۆ و خوها خوە.
- حیلەکەر فراڤینەکێ دخۆت.

«حە»

- حەتا من خوە ناس کر من عەمرێ خوە خلاس کر.
- حەچێ نەزانت قوەتا خوە ئەو دویرە ژ دەولەتا خۆ.
- حەچییێ نەبینیت زەحمەتێ ناخۆت ئەکمەتێ.
- حەتا مرنێ هەر کرنە.
- حەچی نە ل مالکێ نزا حەوانکی.
- حەمام ب طڕا گەرم نابیت.
- حەچییێ شەڤێ ئەڤە تهێن و دەڤی.
- حەسابێ جەری من هێژ نەکریە.
- حەنەک دبن گەنەک.
- حەتا درەو دبیتە ڕاست صطوبێ خودانی تێ دچیت.
- حەفتیارۆ ل بەرچاڤا دیارۆ.
- حەفتیاری خۆش فتارە/ ئاخفتنا پێغەمبەر (د.خ).
- حەلال ژ حەلالان حەرام ژ حەراما.

- حەفتیار خۆش مێرە دەنگ ناکەت.
- حەسو شول بەنە حەسوو ماڵ بە.
- حەتا کەفا دەستی ڕەش نەبیت طاما دەڤی خۆش نابیت.
- حەچێ دەرگەهێ ئێکی نە قوتیت کەس دەرگەهێ وی ناقووتیت.
- حەتا تە ماڵەک ئاڤاکر تەشارەک خراب کر.
- حەتا ستیر زراڤ دبیت یێ زراڤ دپچییێت.
- حەچێ نەبینیت زەحمەتێ ناخۆت نەعمەتێ.
- حەچێ دزانیت ژ خوە دزانیت مەزنا وێ پێڤا بێت دوو شاخێت بزنا.
- حەچیا تو بێژی ل بەژنا حەریری تێن.
- حەچێ نە ل ناڤ حەسێبا ئەو تەبایێ عەجێبیا.
- حەتا ل تە نەبیت لازم نەچە جهێت بیانی دەمێ تو چۆیە جهێت بیانی تڤیا خۆ ب پارێزی وەکی شێرێ دکاڤلانی.
- حەچێ ل سەر سەرێ صنگا بلەیزیت ئێکی هەر تتڕادچی.
- حەتا تو چۆی حیلا ئەز ژ وێ ڤەهاتم.
- حەتا تەطرش کر من ژ کەفا پێڤەدانێ.
- حەچێ دیتنا طاوصێ بڤێت دڤێ گەرما هندێ قەبول بکەت.
- حەتا کورۆ تالآن نەکرنە ڕەڤین.
- حەتا مژۆێن کەرێ نەیێن ما هەر حەشکە.
- حەتا مرنێ هەر چاڤ لێ کرنە.
- حەسایێ ل مالێ دیت باژێر نابت ئێک.
- حەتا سەرسەری پڕێڤە نەچیت قەدرێ پێیا نزانت.
- حەکیما جان هنداکر.

- حەچێ چۆ جه ژبەر چۆ.
- حەفت خویشکا بۆ برایەکی کر دیماهییێ مالا وی ل پشتا دیکلەکێ کۆرەکر.
- حەفت جار خۆ بدە ڕەڤان جارەکێ خۆ نە دە بەردان.
- حەتا مار خۆ ڕاست نەکەت ناچیتە دکونێ دا.
- حەفت نەقلا مالا خۆ بگەرە پاش سوءالا جیرانێ خۆ بکە.
- حەچێ نەزانیت قەوەتا خۆ ئەوێ دویرە ژ دەولەتا خوە.
- حەتا ئێکی پیر دمریت هزارێت گەنج دمرن.
- حەتا ناڤا دەستی ڕەش نەبیت طاما دەڤی خوەش نابیت.
- حەچیا جانە یا ب دووبەختانە ئێک ل بەنیا و ئێک ل خودێ و پێغەمبەرا.

«خا»

- خالەتی ژ تێت بهناماکێ.
- خانی دبی دەرنابن.
- خانییێ خوە خراب نەکەحەتا تو ئێکێ دی چێ نەکەی.
- خالا خارزا ڕاکرن ماما برازا بن بەرکرن.
- خانێکی ل بەر بەطەنێ طڕکەن دەینا دەف فصکەنی.
- خابورە بەلێ بە ئابورە.
- خانییێ بێ پێستر هەر دێ هەڕفیت.
- خاندن چرایێ ژینێ یە.
- خازوکی ب گازندە بیت، گوه نەدەنێ پڕ پێترا.

«خە»

- خەونێت کابانیا وەکی طڕێت ماهینا.
- خەبەرێت شەڤ و ڕۆژانە وەکی ئێک نینن.
- خەونێت سوباتێ وەکی طڕێت شیرە فاطمێ.
- خەتا خار ژ گایێ پیرە.
- خەیالی پشیکێ هەر ژژە.
- خەملاداریێ بهارێ یە.
- خەونا کەری ل ماکەرێ یە.
- خەبەر دچنە عەسمانا دکەڤن کۆ شا خودانا.
- خەر کەلەکێت بەرانە.
- خەلک هەمی دوژمنی کەویە کەو ژی دوژمنێ سەرێ خۆیە.
- خەنا بیکا کەت دەستێ بچیکا.
- خەمێت دلا بونە خیڤەت چۆنە سەرملا.
- خەمێت مەزن مرن دچێت.
- خەنجەر برایە تڤەنگ پصمامە.
- خەم خارن و خین ل دار و بەرا نەبارن هەر سێ بۆ مرۆڤی یارن.
- خەنجەر کاڤلانێ خۆ نابڕیت.
- خەبەرێت مەزنا نەخشێت بەرینە.
- خەونێت نیسانێ وەکی خەتا قورعانێ.
- خەم گێرێ کانکایە.
- خەم یێت هەین و خەم ڕەڤین ژی یێت هەین.
- خەزالێ ژبەر کیسەلەی چیا ل خوە حەرام کری.

«خو»

- خوليا دارا ما ل شينوارا.
- خوەزيا ئاقلێ پاشێ.
- خيار ل وەختێ خۆ يێ خۆشه.
- خزيران خنزرى گيا ل مێرگا كوزرى.
- خێ يا سيره داصا خاره.
- خۆشى هەره دێ ب بەلاێ ڕاگەهى هێدى هەڕە دێ بەلا ب تەڕا گەهيت.
- خێر خودانێ خۆ دنياسيت.
- خۆ نەكه سەر شكێنێ بەر ئاڤا.
- خودانێ صەبرێ به ميرێ مصرێ به.
- خۆزى سێ تشت نەبانه مرن و پيرى و بن دەستى.
- خۆشتڤێ نه ب جوانيێ يه.
- خودێ ژارا ژار دكەت هارا هار دكەت.
- خێر ژ ته. دێر ژ من.
- خودانێ پەزى ناهێته ڕەزى.
- خورتى خارى زەمين تێ خوكرن.
- خودێ هەقێ كەسێ بەرزه ناكەت.
- خودێ چ ل ئەنياته نڤێسيه ئەو دێ بيت.
- خودێ دوور دكەت بەلێ درست دكەت.
- خوين نابيته ئاڤ.
- خوين چ جارا نامريت.

- خو خراب نەكه مرنێ ژبير نەكه.
- خولامیت ئاغا ئاغانه.
- خودێ چيا دبينيت لەو بەفرێ لێ دبارينيت.
- خودێ دزانيت چ ددلێ ماريدا هەيه لەو دەست و پێ كرنه دزكى دا.
- خو ل حەفت ئاڤا بدێ ژبير نەكه.
- خوين ب خوينێ ناهێته شويشتن.
- خولامێت بەگا بەگلەرينه.
- خۆش هەڕە دێ ب بەلاێ ڕاگەهى.
- خودێ سەرى دبينين پاش شاشى تێ دئالێنيت.
- خودێ ئێكه و دەرگەه هەزار.
- خولامێت ئاغا ژ ئاغا مەزن ترن.
- خودانێ ترى ترى ناخۆت.
- خۆ كێم نەكه دايێ گربى.
- خۆ گركه داگراڤى بى.
- خۆ ژ سێ تشتا بده پاش كۆرەمار هرچا بريندار، صەيێ هار.
- خوێيا خوه نەكه گرارا هەمى كەسادا.
- خو هەر خار ڕوينه و ڕاست باخڤه.
- خوينێ بسەر دمالشتن بەهدين سپيه كوشتن.
- خوه مەزن نەكه دا تو نەشكێ ى.
- خوه يێ هيڤيا هەر ڕويڤى يه.
- خوەيێ پەندێ دكەڤيت كەندێ.
- خودێ گوشتى ددەته مرۆڤێ يێ ددان.

– خوەش خەبەرە بەلێ من نەباوەرە.
– خودێ هند بارانێ ددەت هنگی عەرد ڕادگریت.
– خوەستۆی دبرینە هاتی دچۆیی نە.
– خودانێ پاری نائێت هاری.
– خودان و دز بینە هەڤال گای دکولینکی دا دبەن.
– خوین نابیتە ئاڤ نەیار نابیتە دۆست.
– خۆ لبەر بارانێ تەڕ نەکە،
– خودانێ مولکی نائێخیت خولکی.
– خودانێ شڤکا کیری خەلەکا قوینێ یە.
– خۆ هو لڤین وەدادی.
– باوەریەکا موکم وەکی قورمێ دارێ بکەنە تەوارێ دا مزگینیا ڕۆژەکا نوی بنیە خوارێ.
– خوزی خەسی نەبانە.
– مویژ بێ دوفک بانا
دەرگەه بێ کلیل بانا
دا بویک ب کەیفا خۆ بانا.
– خوینا شێر و ڕیڤیا بکەیە دناڤ ئێک دێ ژێک جودابن.
– خودێ ئاشێ نەزانا دگێڕیت.
– خیارە ژ تیتکی دیارە.
– خوشیەکێ نەدە ب صەد نەخوشیا.
– خێن چ جارا نامریت.
– خوشتڤیێ مرۆڤی گەردەنا مرۆڤیە.
– خزینا زێڕا خلاس دبیت بەلێ شۆلی مێرا خلاس نابیت.

– خراب دبیت مالا زێڕا بەلێ خراب نابیت مالا مێرا.
– خزیران خنزری گیا ل مێرگا کوزری.

«ع»

– عەیال دلە نەڤی کاکلە.
– عەزابا جیرانی یا جیرانیە.
– عەلۆ وەرە عەمۆ هەرە.
– عەسلێ ژنێ ژنە.
– عانە عانە هەتا دبیتە چل خانە.
– عەجەلا بزنێ هات ئینا چۆ نانێ شڤانی خار.
– عەقلێ مریشکا دسەرێ ژنا دایە.
– عەور قرقرێ دکەن بەلێ هەمیا باران ژێ ناهێت.
– عەردی ئاڤ لێ نان لێ نینە عەردێ نان لێ ئاڤ لێ نینە.

«دا»

– دایکا حەفت کوڕا لبەر دیوارا مر.
– دانا خودێ ب سەر چ ڤەنینە.
– داخازا خازۆکێ لڤاسپیە.
– داوەتا میرانە گرە ل فەقیرا.
– دارا بچویکا هەرا خوارە هەکە مەزن بی ڕاست نابیت.
– دای وەلەدا شەڕکر بێ ئاقلا باوەرکر.
– داری هەلگرە صەیێ دزیێ دیارە.
– دایێ حەژی کر کچێ شی پێ کر.

- داری ل سەر خۆرا نەبڕە،
- دارا بن پیێت خۆ نەبڕە.
- داریێ ستیر نابیێتە گۆپاڵ.
- دار سیهێ ل بنێ خۆ نەکەت بهار ژێرا نینە.
- دا تو بزانی دەو برایێ ماستی یە (ماصطی).
- دارا هشک سیبەرێ ناکەت.
- داصی داصە دوژمن ئەلماصە.
- دایێ ئەوا تو دبیێژی من ل دەر دایە.
- دارا بەری نەگریت دەرمانێ وێ بڕینە.
- دار نینە با لێ نەدەت.
- دایێ ببینە کچێ بخازە.
- داریێ زولمێ یێ ژ بەحەشتێ هاتی.
دار و بار ژ بچیکاتییێ خار دبیت.
- دایکا کوڕا بە بەلێ نە ل بنەداریێ کوڕا بە.
- دایێ تو چما من دهەژینی گۆت نێ ئێک دایێ ژی دهەژینیت.
- دارا شین یا بخەملین.
- داست سەریێ سەکنیە.
- دا ڕۆهن ببیت دلێ تژی کول
خۆش بن غەزەل و کەلام و ئاواز
- دائیم فەلەکێ ل مەکر عەداوەت.
من لێ نەکرن چو دالّە هو ناز.
- دا چاڤی کل دەت کۆرە کر.
- دار ب قورمی درێژ نینە.

«دە»

- دەواتا دهۆڵ قوتیە ئەو بخۆ ل دهۆڵێ ددەت.
- دەستەک بتنێ دەنگ ژێ ناهێت.
- دەستی ڕەحەت ل سەر زکێ برسی یە.
- دەرگەهێ کەسێ نەقوتە کەس یێ تە ناقوتیت.
- دەست دەستا ناس دکەت.
- دەنگێ دوهۆڵێ ژ دیر خۆشە.
- دەستکی بڤری ژ داریێ نەبیت نابڕیت داریێ.
- دەرگەهێ خۆ بگرە جیرانێ خۆ دز نەکە.
- دەست ل سەر دەستا حەتا عەسمانێ حەفتا.
- دەڤێ خەلکی قوینا مرۆڤی نینە گاڤا مرۆڤی خوەست بدەتە ئێک.
- دەست تاڤێژت کەفچک و نزا مالا داوەستێ ل توبدەرێیە.
- دەڤێ ڕویڤی نەدگها تری گۆت ئەڤ تریە یێ ترشە.
- دەستێ لبن دەستا ناکەڤیتە سەر دەستا.
- دەرازینکا خۆشێ یات دەرێ نەخۆشی دا.
- دەستی ل سەر گۆزەکێ یە.
- دەستی نەکاری گەز بکەتن ماچی بکە.
- دەستێ هۆستای دەرمانە.
- دەستێ دختۆری دەرمانە.
- دەستێ نۆژداری دەرمانە.
- دەوێ جەڕباندی چێترە ژ ماصطێ نەجەرباندی.
- دەنگە دەنگی وەچونە دەنگە ڕەنگی دەچوو.

– دەڤ شەقاندن ت زک دڕاندن.
– دەنگێ کەری بوی پێ خۆشە.
– دەرمانێ خاستنێ دانە.
– دەستێ ڕویس یێ ل سەر زکێ برسیە.
– دەنگێ دەفێ ل دیر یێ خۆشە.
–دەیکا کچا وەکی هرچا دەیکا کوڕا وەک درا.
– دەستێ نە چۆی دایرانی نەرمە.
– دەنگ ژ هەردوو دەستا تێت.
– دەراڤێ سپی بۆ ڕۆژا ڕەشە.
– دەست هاڤێتە کاچکێ جهالا ژ ڤایی نەدکەت.
– دەرمانێ چو ژێ نەهاتنێ قوون صۆتنە.
– دەراڤێ خۆ بدە سەرێ خۆ نەدە شکاندن.
– دەستێ بن بەری یە.
– دەڤ دخۆت چاڤ شەرم دکەن.
– دەسوار چۆن پێشنیار رویەکێ ب سلامەت ژ ناڤ ل پێ وان دەرکەت.
– دەولەمەند نابیت هەڤالێ فەقیری یا میهڤانێ فەقیری.
– دەڤەکێ بگلیز شیڤەکا بعزیس بۆ ژنکا حیز.
– دەرزیکێ دچاڤێ خۆدانا بینیت بەلێ گێسنی دچاڤێ هەڤالەکێ خۆدا دبینیت.
– دەھ ب دووانە هۆرمز خودانێ گولۆلانە.
– دەواتا شازبەندی یە ئەو بخۆ شازبەندە.

«دونیا»

– دونیا هەر ڕۆژەکێ بۆ ئێکێ یە.
– دونیا بیت بهۆصت نەیار نابیتە دۆست.
– دونیا ب ئاگرەکی ناصوژیت.
– دونیا بیتە بەحر نادەتە دچۆکێ بێ عارا دا.
– دونیا گولە بێهن کە و بدە هەڤالێ خۆ .
– دونیا بێ دونیا جوخینکا بایێ هندا بارکر هندا دانایێ.
– دونیا دهژیێت بەلێ خراب نابیت.
– دونیا وارە ئاخرەت مالە.
– دونیا ملکێ مێرانە.
– دونیا هەمی تاسبێ سەرێ کەوینە کەو تا سبێ سەرێ خۆبە.
– دونیا ما ب دوو برا وا ژی ڤێک نەکر.
– دونیا بۆ کەسێ نەمایە.
– دونیا وارە نە بووهارە.
– دونیا رێلە هەر تشتێ تێدا هەیە.
– دونییێ دارا ژەهرا ماری.
– دۆستینا دۆستی خۆ بەردە بەلێ دۆستینا دۆستێ بایێ خۆ بەرنەدە.
– دیڤێ صەی سێ صالا ، بچەمینی ل بۆرینا صالا چارێ دەرڤەی هەر خاری.
– دوپشک تو زڤصطانێ نەدیاری گۆت پا نەهاڤینێ من گەلەک رێ ل هەوە هەیە.
دوژمنێ بایێ نابیت دۆستێ کوڕی.

– دوو سەرێت بەڕانە ددیزەکێ دا ناکەلن.
– دوژمن ببیتە پڕسەڕا نەچە.
– دوژمنێ ب ئاقل چێترە ژ هەڤالێ بێ ئاقل.
دوژمنێ خۆ بحەسیدی کوشت.
– دوو هەصپ ل سەر هاڤیرەکی ناچەرن.
– دۆشاڤا ب مشک من دا بقەدیدێ هشک، یێ دی گۆت قەدیدێ
کەرێ شێن من دا دوشاڤا سکرین.
– دۆست هزار بیت کەمە بەلێ نەیار ئێک بیت خەمە.
– دۆهنێ عەیاری صادەیە.
– دوو مری ت قەبرەکی نەکو دوو ماڵ دخانیەکی.
– دور دورا دنیاسیت.
– دوو قەلە کاروانەکت دوو ژنک دیوانەکە دوو کەر گاڕانەکە.
– دویماهیا زولمێ زەوالە.
– دوژمنێ عاقل چێترە ژ ئەمینێ کەر.
– دۆستێ منە دوژمنێ پوستێ منە.

«دل»

– دل دلا دحەبینیت.
– دلۆ بخازە تە بۆق ئان ژی پیڤاز.
– دلێت خۆش نە خۆش دکەن.
– دل ئێکە نابیتە دوو.
– دلێ نازک ناگەهیتە چ مرادا.
– دل شویشەیە هەکە شکەست ناجەبریت.

– دلی پیرا دچیت هەڤیرا.
– دلۆپ قەبرێ خۆ دکۆلیت.
– دلێ خۆش لێ بهارە.
– دلێ کۆڤان سەرێ پرژان.
– دل نازک ترە ژ شیشەی.
– دلێ ئێکی دچوو گۆشتێ کەرێ دگۆت گوهێ وی وەک کێریشکانە.
– دلێت ڕەق نەرم نابن.
– دل هێلان و ماڵ وێران و .

«دی»

– دینێ نیاسە بێ جلک.
– دیوارێ سەر بەفرێ یە.
– دیوار فەرقە ژ تەڕا گۆت پشت دیوار و تو گوهێ خۆ بدێ.
– دیاری قەسپە شێن دیاری هەصپە.
– دیتنا دەین داری نەخۆش ترە ژ پێڤەدانا کۆرە ماری.
– دیزکێ گۆت ئەز تەژی زێرم هەسکۆڕی گۆت من تو حەمی سەحکری.
– دیزکێ گۆت ئەز تژی زێرم هسکیفکێ گۆت ئەزا تەگەڕیایم.
– دین هەمی ئەو نینن دچنە چیای.
– دنێ ب دنێڤە مەندۆ ب قوینا ژ نێڤە.
– دکانا ب کۆ دوو قالب صابوین.
– دڤێت مرۆڤ نەبێژیت مەرحەبا هەی ئەوێ برین ل سەر کورک و عەبا.
– دڤێت دزبیت حیزبیت و بەحەشتی بیت.
– درەو شرینە بەرێ وێ تاڵە.

- دزێکا نێزیک ئەدەب یا دویر.
- دویف پیر بێرا هەر مرنە.
- دیتنا ڕۆژەکێ بەرانبەر صالّەکێ یە.
- دای ژن بابە باب بخۆ زڕبابە.
- دزا ژ دزا دژین عەردوو عەسمان لەرزین.
- دخۆم نان و ئاڤێ دهاڤێم منەتا تاخەکێ.
- دز خوە ل مال دەرگەهـ گرتن بەتالّە.
- دیزک تەژی بیت و ئاگر خوەش بیت وی بخو پرت.
- دیر هەڕە و نێزیک وەرە.
- دیر کوژرا نێزیک خەتەر.
- دڤێ هەنگ دژواری دڤێ زێدە بیت پانێ ئەم چ بچـــینین ئەمێ وی ب هەلینین.
- دنێزنە من و دبێژن کلیلکا بەلۆ بەلۆ.
- دێ کەنیت زکێ تێر بەلێ ناکەنیت سەرێ ب زێڕ.

«را. راستی»

- راستی بێژ دکولاڤ خارن.
- راستی بێژ تێر هاڤێژن.
- راستی دناڤ ئاگرەکیدا ناصوژیت.
- راستیێ بێژە دا یێ سەر بلند بی.
- راستی رێکا خودێ یە.
- راست و درست و خارو شکەست و .
راستە دبێژن گیایێ حەوشێ تەحلە.

- راستی شێرێ خودێ یە.
- راستی وەکی ڕۆژکێ یە هەردێ هەلێت.
- راستە دبێژن رەحمەت ل گۆرا کفن دزی.

«رەش»

- رەوشا دانهێرکێ پیڤازە.
- رەوشا مریشکێ دیکلە.
- رەوشا داواتێ نینیکە.
- رەشکە دلی خوەشی کە.
- رەشۆ ڤین خۆ ل بەربگرە.
- رەش چ رەنگا ناگریت.
- رەشۆ ب دەستێ خۆ هەکە دێ ئاڤ تە بەت.
- رەشێ خودانێ ژێ دل خوەش. سپیێ خودان ژێ بێ هیڤیێ.
- رەشو لێ ب لەزی، کەرلێ بەزێ.
- رەوشا عەیدێ کادەنە.
- رەوشا باغی گولە.
- رەوشا ملێ کچە.
- رەزێ بێ خودان بەری ناگریت.

«ر»

- رەحم ژ ئیمانێ یە.
-ریڤیێ گەڕیای چێترە ش شێری نەگەریای.
- رێکا کورتان کەری دەرێ خانیێ شیژن کەری یە.

– رێ یا تو تێدا چۆی تێرا نەزڤرە.
– ڕە دبن بۆصت بەلێ نەیار نابن دۆست.
– رویێ رەش حەوجەی طەنییێ نینە لێ بدەی.
– رویڤێ گۆت خۆزێ ئەز برایێ بچیک نەبامە.
– ڕێنجبەرێ خۆ یێ خوشتڤییێ خۆ خەلکی یە.
– روڤی نەدچوو دکونێ ڤە زەنگلەک ب سەرێ کوریا خۆ ڤەکر.
– رێ یا خو تێدا چۆی تێرا نەچەڤە.
– ڕۆژ دچن بەلا ناچن.
– ریڤی فێلبازە مریشک بلەزە.
– ڕۆژهەلات تێتە وەلات.
ڕۆژ هەمی نەوەک ئێکن.
– ڕۆژ ئاڤا و گاڤان هشیار بوو.
– ڕۆژ دچن و نازڤرن.
– ریبار بێ باران شێن نابن.
– ریتۆ خەبەر پیتۆ.
– ریسۆ پیسۆ.
– رزق و ئێکە و نابیتە دوو.
– ریڤی تێر بۆ تری ترش بوو.
– رێکا گای هەر گەلیە.
– رێکا خۆش بیت بلا دویر بیت.
– رێکا ب هەڤال یا خۆشە.
– رسقێ هارا ل دینایە.

– ریڤیەکێ بدنیایێ ڤە چێترە ژ شێرەکێ دزیندانێ دا.
– ریڤی ل بەر کونا خۆ یێ خورتە.
– ڕۆژا خۆش ژ سوبەیەگێ خۆش.
– ڕۆژا خۆش نەدە ب یا نەخۆش.
– رێکا منا دیرە بەلێ بارێ من هەمی هنگڤینە.
– رێبەرێ مالا مە عەلۆیە لەوا حالێ مە یێ هۆیە.
– ڕۆژ ببنە صالێ، نان ببنە نال گاڤانی بنە بەقال.

«ز»

– زادێ دوو کابانیا ئان یێ سیرە ئان یێ بێ خویێ یە.
– زادێ مریانە و گۆشت گۆشتێ صەیانە گۆت خێڤزانک ب خوەژی ژ کیرێ فەلانە.
– زانین رۆناهی یە نەزانین طاریە.
– زادێ رۆن ژ کێم دانیە.
– زل ژ کادینا خلاس نابن.
– زەلام ب مویا ژن ب روویا.
– زێرێ رەش گرانترە ژ زێرێ زەر.
– زەلام هەمی گاڤا سەرتراشینە.
– زەنگێن دئاخافتنا دا دیارە.
– زێری بدە زێرنگرا.
– زکەکێ تێر چێترە ژ هزرایێت برسی.
– زکەکێ تێرا دووا برسی.
– زمان درێژێ دەست کورت.

– زک قازانەکا نیکسێ دحەبینیت بەلێ ئاخفتنەکێ ناحەبینیت.

– زکێ برسی ژ خوٚ ناترسیت.

– زەلاٚم بێ ئاقل بەلاڤا بخوٚ.

– زێرێ صافی ژەنگی نابیت.

– زراڤ دقەتییێت.

– زیرەک نە ب خوٚشی مێرییێ یە.

– زکێ گورگی پێ بەلە.

– زک رەزە تینین ژ هەمی طەڕزە.

– زوٚزان ب بەفرێ دخوٚشن.

– زکێ برسی تێر دبیت بەلێ چ جارا چاڤ تێر نابن.

– زیرەک نە ب مەزن و بچیکی یە.

– زێرنگر زێرێ خوٚ دنیاسیت.

– زەنگین دبێژن بەلێ ناپێژن.

– زک تێرە شانە دێرە.

– زڤستانا خوٚ طەڕنەکە.

– زڤستانا قەیدا مێرانە.

– زمان ژ ددانا دترسیت.

– زەلاٚما ل خانیا بچویکا ل بانا.

– زانایێ خوٚ مەزن کەر وەکی ئبلیس پێ دەرمان.

«ژ. ژن»

– ژنا ئابڕو بەر چێترە ژ ژنا بەڕک کەر.

– ژ قەهرا خوە دهاڤێژە بەحرا.

– ژنێت جوان زەلاٚمێت لاو دڤێن.

– ژن هرچا نیڤا مالێ یە.

– ژن نیڤەکا کوٚمێ یە.

– ژنا نوعیم ترش و تون باشترە ژ مێرێ مری.

– ژنا چ بەختێ خوە نینە.

– ژن ئینان نیڤەکا ئیمانێ یە.

– ژن قەدرێ ژنا دزانن.

– ژ ئەڤریکێ حەتا چەڤریکێ هژیر ما ددەڤێ بیکێ.

– ژ مێرا نە ترصە ژ پیسا بطرصە.

– ژ باغی گولەک بەسە.

– ژ کەری ڤ ماکەر حوریە.

– ژن بابێ کافر بابێ ئەز بریسمە ل بەر دوٚلاٚبێ
راوستە ل مە طوٚڤێ هاڤێتنێ حەتا شین بن و زەر بیت و بدورین.

– ژنا بێ حەیا وەکی گرارا بێ خوێیە.

– ژنا جان وەکی بیستانێ بێ پەژانە.

– ژنا ب مێر نە چ یارە.

– ژ وەلیا دبن خولی ژ خەولیا دبن وەلی.

– ژنا میرابە ڕێبەرا شێرابە.

– ژنا بەدوو ڕەند ژ ڕێڤە چونی کفشە.

– ژنا چاڤ ل دەرەمێرێ خولی سەرە.

– ژن ستونیا مالێ یە.

– ژنێ نە بژێرە عەسل خێرە.

– کمیێ وەیە صالاً پارە.
–ژنا شەرمین ب شارەکی مێرێ شەرمین ب پارەکی.
– ژنا پیرا بە وەکی میرا بە.
– ژنا بدەنە خولاما بەلێ نەئینن ژ خولاما.
– ژنا بێ عەسل دەردە ژنا عەسلی دەولەتە.
– ژن ژی هەنە و ژنکوک ژی هەنە.
– ژن گیزە و صەدا ئێکا عەزیزە.
– ژنێ بینە بلا یا پیربیت.
– ژنا مێر ل پشتە دنیا و عالەم چ تشتە.
– ژن ژینە.
– ژنی بڤێ نەڤێ مرۆڤ گۆشتی کەواژی دخۆت.
– ژ دوژمنی نەترسە ژ زەمانی بترسە.
– ژن ماڵە بنیات خانی.
– ژن و مێر طەڤر و بێرن.
– ژنا بێ مێر وەک دەزیێ بێ خودانە.
– ژنا بێ مێر هەژارە ل بە دەرانە.
– ژنا خراب بەردە مێرێ خراب دەردە.
– ژن کەلایە مێر گرتیە.
– ژ ئاڤا پێل پێلون نەترسە ژ ئاڤا سەکنی بترسە.
– ژبەر بای چوی بەر باروڤێ.
– ژ صەد کوردا ئێک یێ ب زمانە ئەوژی یێ لاڵە.
– ژ پەزێ پر ماگیسکێ گوڕ.

– ژ خودان عەسلا بپرسە ژ بێ عەسلا بترسە.
– ژن هەمی گاڤا ژنە بەلێ مێر هەمی گاڤا مێر نینە.
– ژن بێ دل وەکی کراسێ بێ سەرمل.
– ژنا بێ ژن وەکی چەمێ بێ تەعانە.
– ژ خالا دزاڤە هەمی خەلک دزن.
– ژن ترشکە هندی خوەش کەن هەردێ خۆش بیت.
– ژ هەصپ کەفتن عەیبەک ژ کەری کەتن دوو عەیب.
– ژ گۆشتێ طەیرا چەرم یێ خۆشە.
– ژیژکۆ دای گۆریکو تو چەندێ نەرمی.
– ژ تەعنا خۆ هاڤێتە بەحرا.
– ژ هێلینێ چۆ کولینێ.
– ژیانا بێ وەفا وەکی ڕۆژەکا بێ رۆناهی.
– ژەنگا ئاشی سیفەتا سمتەڕاشی مانەچە دیوانا میری و بەروباشی.

«سە»

– سەرێ چیچکا نابیتە قەلی.
– سەرێت کەچەلا دچنە پاخلێت گەردەن زەرا.
– سەرێ شەر بەرەڤانا هەرێ شکەستی یە.
– سەرێ حەفت نهێلا ملەکە.
– سەرێ بنیر خیا ب بەرگیز.
– سەرێ درەوینی هەرێ شۆرە.
– سەرێ کێرێ و زکێ زەبەشی.
– سەرێ بڕی ناهێت کڕین.

- سەر شکێنکی ل بەر ئاقارایە.
- سەر هاتی پێ ڤەچویێ.
- سەر ڤەلا اله لە و بنڤە ئەعوزوبلا.
- سەرێ لبەر منەتا بلا بچیت ل ناڤ زەیارەتا.
- سەرێ نەئێشیت هەوجەی چ دەرسۆکا نینە.
- سەرڤە منە منە و ژ بنڤە قووتانا منە.
- سەر سپی یێ زک رەشن.
- سەر بدتە حلە بەر شرین.
- سەر مەزنا پێ بچویک خوزیا ل وێ مالا تو لێ دبیە بیک.
- سەر بێ بالیف نابیت ژن بێ مێر نابیت.
- سەرێ دوو بەڕانا ددیزەکێدا ناکەلیت.
- سەرێ کەچەل لبن کولاڤی ڤەباشە.
- سەرخۆرا رەحمە ل گۆڕا..
- سەرێ بچویکە ئاقل گەلەکە.
- سەری قیزە بنی دیزە.
- سەرێ رەش دا چوو رەنگ نینن.
- سەرێ خۆ هەر بدە بواری کەڤنار.
- سەرێ سەر ژبەر نە ئێشیت بلا ل بەرا بکێشن.

«س»

- سیمان ژ وی خالقی د دۆڵ هەق دوو خالقین ئێک کۆر و ئێک چاڤ شەوتی.
- ساخ دبن شوینا خەنجەرا بەلێ ساخ نابن شوینا خەبەرا.

- سیارەک بتنێ تۆزێ ناکەت.
- سیارێ خەلکی هەر یێ پەیایە.
- سڤکا دایێ داپیرە و سڤکا بابێ باپیرە.
- سێ کەرێت هەین ل دنێ یێ ژێهەلیا بکێشیت بتنێ یێ گوهـ بدەتە ژنێ یێ بچیتە رێ بتنکێ.
- سێ پێ دگۆتینە صۆر صۆطینە رەشی ئەسمەر پێ گۆتینە سپی دپێتینە.
- سڤۆرە و بەرمنێت خۆ.
- سێ تشت دخۆش ب صاری دەوین و خروکاری سمبێڵ ب زەلاما ڤەمینت.
- سێڤ ئەگەر صۆر نەبیت ناکەڤیت.
- ستیان بەرمالێ ژن و مێرن.
- سیلەصێ صەی رەوینە.
- سمبێل ب زەڵاما ڤە تێن.
- سێ عەدەتن چوار قوبحەتن.
- سپیندار هندی درێژ بیت دێ چەمیێت.
- سێڤا صۆر ژی کرمی دبیت.
- سێنیکا مرۆڤی یا شکەستی چێترە ژیا جیرانی یا خاستی.
- سیار حەتا نەکەڤیت نابیتە سیار.
- سنعەت دەستەکێ زێرینە بەلێ ب هەمی کەساڤە نینە.
- سێ دەنگ ژ مرۆڤی تێن بۆنا مرۆڤی جۆت بوونا مرۆڤی مرنا مرۆڤی.
- سێ تشت هەنە بێ باوەرە، مار، ئاڤ، ئاگر.

«صه»

– صه ژ بەر کادا نارەڤیت.
– صه درەویت و کاروان برێکا خۆدا دچیت.
– صه گۆشتێ صەی ناخۆت.
– صەد گۆتن گۆری کریارەکێ دبن.
– صەد ب ئێکینه ئێک ب صەدانه.
– صه خولامێ نانی یه.
– صەدا بده خوینا خۆ بەرنەده.
– صەد کولاڤ ب ئاڤێ دا بچن بەس یێ مرۆڤی ل گەل نەبن.
– صەد جار سێ دەستی دوژمنی دا ب فلسەکی.
– صەبه ژ قەومێ خۆبه.
– صەیێ مللەتێ خۆ نەده ب شێرێت بیانی.
– صەیێ ڤەچخاندی خەلکی دار و بەر تێ وەراندی.
– صەیێ ئیجاخا خۆبه.
– صەد چەکوچ و ئێک سندان.
– صەیێ شڤانی هەڤالینیا گورگی دکەن.
– صه ب بەرا مار ب دارا.
– صلاڤا ل حازریه.
– صلاڤ لسفرا حازره.
– صالێ بۆ صالێ صەد خۆزیا پار.
– صۆفی صۆفییێت بەرێ بهار کەچکێت وان تخار تخار هشیار دبن دبێژن مەچ نەخار.

– صاڤار ئالێکا مێرانه.
– صویی گایی ل جهێ جیا وی دنیا خراب ب کریبا.
– صۆتم بەس ناهێته گۆتن.
– صۆتم حەلیام نائێته گۆتن.
– صۆرا خۆ صۆت سپیا خۆ فرۆت رەش ئەسمەرا دلێ لاوا حەلاند.

«ش»

– شرینا دارێ ژبەلگانه.
– شێر هەر شێره چ ژنه چ مێره.
– شێر نابیته ریڤی.
– شفک ب طەڕی دچەمیێت.
– شۆلێ ئەڤرۆ نەهێله سووباهی.
– شۆل کەرێ خۆبه خوشتڤیێ خەلکی بە.
– شۆل کەرێ خۆ بەشرینی خەلکی بە.
– شام شەکره بەلێ وەلات شرین تره.
– شێخ ب نان و قەهوا خۆ دیاره.
– شۆل چەکه هەوجه بۆیێ ڤەکه.
– شۆل بازنێ دەستێ زەلامایه.
– شێر ب گۆرگێ کۆره نەبه.
– شۆلێ بابانه ل ملا گرانه کچا دەعوا شیانه.
– شەرم شەمایه عەیب عەبایه. نامیس شەکر و چایه.
– شاباشا خۆ بده پاشی برەقسه.
– شڤ ژ تەراشێ. بارگیر ژ رەڤێ. کاژ کادینێ.

– شیرەتا خەسیێ و پوکێ یە.
– سەرِی خێر تێدا نینە.
– شەلّوالّ شینۆ چ ل مال نینۆ.
– شۆل کەرێ خۆبە خۆشتڤییێ خەلکی بە.
– شرین خوینی دخوازیت.
– شفک ژ دەحلانا برینێن.
– شەکر دکەڤن بەس شەکر و شانی ناکەڤن.
– شەرێ شیڤێ خۆشترە ژ قەرقەشا بێدەرێ.
– شیر من ئەلماس چێ نابیت ژ گوی و صاص.
– شەرێ خویشکا ئاگرێ پشیکانە.
– شەرێ مێر و ژنا حەتا وەختێ نڤستنایە.
– شێر هەر شێرە چ صۆرە چ سپیە.
– شەڤا طاری ئێڤاری دیارە.
– شەبکێ بەر دەبکا.
– شوولێت مێرا ب سەنگێ و شولێت پیا ب دەنگی.
– شەڤێت جەژن ژار ژی دەولەمەندن.
– شیرەتا کیرێ کەرێ یە.
– شام دویرە ما مشار ژی دویرە.
– شانا هنگڤینی یە بەلێ نەشرین کریە.
– شویر شام خەنجەر ئام ژن و دوت مام.
– شوغلا بچویک مەزن نەکە.
– شول چەکەبرانە و نەکە.

– شێر ژ بیشا خلا نابن.
– شێن پێت کەرێ نەبەلێ حنێر حنێرێن پەرێ نە.
– شیرێ مصرێ خۆت کاڤلانی ناگریت.
– شیرێ ربس خوینێ دخازیت.
– شێلێت سپیندارا دحەودا دا ڕادبن.
– شیر کاڤلانێ خۆ نابڕیت.
– شەڤێت درێژ ڕۆناهیا ددزن.
– شەڕ ب شیر و بازاڕ ب دراڤ.
– شەرتێ شوڤە، نە تووڤە.
– شویەکێ خۆ دڤێت ئێک ل خالەکێ.
– شولێ نەش دل دینێ خافل.
– شوینا شێرا ریڤی لێ دکەن گێرا.
– شەقل و شەما مالّ بۆمە ما.
– شول شێرە هەکە مرۆڤی کر دبیتە ریڤی.
– شێرێ جارەکێ بە نەبە ریڤییێ هزار جارا.
– شەرت دلە رەوشا باغێ گولە.
– شولێت خۆبکە ب ئەساسی دا دلێ تە نەکەت وەس واس.
– شاقۆلی نە پەپا بیت بلال چێلەکا خواربیت.
– شویر هێت تو حەفت صالا بپەستە هەر بچت ل سەر گوهێ گێسن.
– شێری گۆتە ریڤی تە ئەڤ زانینا هە ژ کویڤە ئانیە گۆت ب خوینا ل تە
شکا گوری دا.
– شام خوەشە ژ شامیا را نەیا خۆشە ژ عامیا ڕا.

«ف»

– فلان کەس بیرێ ب دەرزیکێ دکۆڵیت.

– فەقیرێ خۆبە نەپاشایێ خەلکی بە.

– فەلێ پیر بوسڵمان نابیت.

– فات رۆمێ ئاگر بەردا کۆمێ و چۆ سەرێ زۆمێ.

– فەقیر ل شۆخێ چۆ دار قوتن ل قوونێ چۆ.

– فەقیر. ژار لەوما ژار چوونکێ هەزرەتی وی ئاڤ و دارە.

– فرِا مریشکی کادینە.

– فەرقا صەبێ سپی و رەش نینە.

«ڤ»

– ڤێت ئێک ل بەر پەرێ بیت دا بەر لبەر ماڵێ بیت.

– ڤەخۆ فنجانا ژەحرێ نەڤەخۆ فنجانا قەهوێ.

– ڤیانا دلا ب دانا دەستا دیارە.

– ڤینا ئێکی و ئاقلێ پاشییێ.

– ڤیان ژ دوولایە.

– ڤێ ناڤێ ڤێ گاڤێ مە دگڤی گانەک دڤێ.

– «ق. قا»

– قالبێ مێشا دەنگێ گامێشا.

– قازی لەو قازی هەر کەسەکێ ژ خۆ رازی.

– قالبێ مێشا دەنگێ شەشا.

«قە»

– قەنجیا تە ل جهێ خۆ بەلایە.

– قەنجی هەمی گاڤا نەیا باشە.

– قەنجی بکە لێ خەبەر نەدە.

– قەوەت حبلێ دبڕیت.

– قەرەچێ ئێڤاری تەکبیرنەکر سپێدێ بارنەکر.

– قەبرێ سوارا هەر کولایە.

– قەنجی ل کرمانجی ناهێت.

– قەب قەبێت کەوێ بەلێ جارێ ل دەشتێ جار ل زۆزانا.

– قد قدیشا مامرێ خوەشترە ژ شەحینا ماهینێ.

– قەنجی ل جامێری ناهێت.

– قەدرێ هەیڤێ نەگرە حەتا نەبیتە شەڤ.

– قەنجی ب من و تە.

– قەر ب قەری منەت ب کیرێ کەری.

– قەسە پەرێن پیڤازێ نە.

– قەنجیا بێ مەعریفەت وەک نانێ ب ئاڤا گەنی.

– قەنجییێ نەکە دا نەبتە خرابی.

– قەلێ چاڤ دا قازێ قون لێ بی گەلییێ باری.

– قونا هۆستای دەرمانە.

– قرِ قرِ بن برِ.

– قوسیریا بویکی بخویرە.

– قوەتا دایێ وەکی دەستێ تەشیکێ قوەتا ژن بابێ وەکی شڤا هنارێ.

– قوینا خۆ نیشا زارۆکا بکە بەلێ دەڤێ خۆ نیشا زارۆکا نەکە.
– قۆچانا کەڤرِی نەکە.
– قونێت فرەھ گەردەن زەر بهن ناکەن.
– قوەتا دوژمنێ خۆ بزانە پاش شەڕی دگەل بکە.
– قبنێت سەر طەنیرکا چۆنە سەر مەحفیرکا.
– قیتێ ئەڤرۆ بهێلە سووباهی.

«کە»

– کەوێ ل نزارا جاب دا جوتیارا.
– کەوێ باش دهێلینێ دا دیارە.
– کەو وەلاتێ خۆ ژبیر ناکەت.
– کەو ژ گەهێ لەنگ نابیت.
– کەو تاسبێ سەرێ خۆیە.
– کەوێ داڤ دۆز ناکەڤیتە داڤا.
– کەو دوژمنێ سەرێ خۆیە.
– کەو ئەزمانێ کەوی دزانیت.
– کەو وەکی دەرێ خۆشە..؟ گۆت عەردێ ئەز لێ بۆیمە فەرخ.
– کەو دوژمنێ کەوی یە و خەلک ژی هەمی دوژمنێ کەوی یە.
– کەچەل ب دەولەتن کۆرە ب نەعلەتن.
– کەچەلا منەت ب حەلاقا نینە.
– کەچەل حەسەن ئان ژی حەسەن کەچەل.
– کەسی درۆژەکی دا نابیتە مەلا.
– کەس رزقێ کەسێ ناخۆت.

– کەس هەجەتا کەسێ نابرینیت.
– کەس هەڤالێ کەفتی نینە.
– کەسێ دەستێ خۆش مێرا نەگرتیە.
– کەس ب حیلا نە خواریە.
– کەسێ منۆ دەستێ منۆ.
– کەسێ منۆ تیرکێ منۆ.
– کەسێ کچا خۆ نەدایە ب کورِێ خەلکێ.
– کەس نابێژیت دەوێ من یێ ترشە.
– کەس نابێژیت دۆشاڤا من یا تەحلە.
– کەس ژ ریڤی عەیارەتر نەبوو و بەلێ کەڤلێ وی ب دەھ فلسا چۆ.
– کەسێ برا نەدایە ب دەستە برای.
– کەس بخۆزیا ناگەهیتە داڤێت کەزیا.
– کەس نابێژیت ماستێ من یێ ترشە.
– کەس نابێژیت کا بابێ تە؟ هەر کەس دبێژن کا دیاتە.
– کەس پلەکێ نەچوویە سەرێ ملەکێ.
– کەسێ شی قەستا نەگۆتیە یارێ دایێ باب.
– کەسێ ژ طەصطا خۆ تێر نەبیت ژ مالا خەلکی تێر نابیت.
– کەربا برا کوژە.
– کەرێ ژارا گورگا خار.
– کەر نەبۆ کورِتان کرِی.
– کەرا و خۆرا و نەکەر و دل کەسەرۆ.
– کەرۆ نەمرە حەتا قیڤار شین دبیت.

– کەر بهنا بهارێ بهن ناکەت.
– کەر ڤەبەست خەم ڤەرەست.
– کەر بهنا گولێ نزانیت.
– کەر زڕی پشکل فڕین.
– کەری گۆتە ماکەرێ مزگینی من لتە دێ تە جەحشکەک بیت ماکەرێ گۆت مامن شولەژێ یە بارێ من یێ لمن ئو سەر بار هەرییێ زێدەیە.
– کەنگرێت پەڕا بدە نەیارا.
– کەنی دبیتە طەنی.
– کەنیا بێ سەبەب (ژخۆ) ژ کێم ئاقلیە.
– کەنیا بێ هەڤال وەکی کەرێ بێ هەڤسار.
– کەنیت زکێ تێر بەلێ ناکەنیت سەرێ زێر.
– کەنگرێن خیزا بدە عەزیزا.
– کەلەم بەرێ جهی تە ل کیرێ یە گۆت بادزانیت.
– کەڤری خێن ژێ ناهێت.
– کەزانا خودێ ددەتە بێ ددانا.

«ک»

– کچک دارکا مازی چنینێ نە هەچێ پسیار بکەت عەیب نینە.
– کچا قەرەج نابیتە خاتوون.
– کچ تەشیا دایێ درێسیت کوڕ کڤانێ بابێ دژەنیت.
– کچ دارا مازیێ یە هەرکەسەک دێ بخوڤە هەل نێڕیت.
– کچ دەڤ میچ ل شێت کوچ.
– کچ نەخریە دای ستی یە.

– کچ ماڵێ خەلکینە، کوڕ گۆیێ زێڕینە.
– کچا گوهدار چێترە ژ کوڕێ نازدار.
– کچا خۆ نەکە قوربانی کوڕێ خەلکی.
– کچ نەشینوارە.
– کوریا مشکی ل هەمی مالا ڤ ئاری ناکەڤیت.
– کۆرەۆ تە چ دڤێت گۆت دۆرکەکا دۆن دای و دوو چاڤێت رۆن.
– کوڕ هەکو ژ بابێ مەستر بیت گولا دبەرسەرە
ئۆ هەکو هندی وی بیت سەر ب سەرە
ئۆ هەکۆ ژ وی بچیک تر بیت کەر کوڕێ کەرە.
– کوڵکێ پیرێ خۆشترە ژ بورجا میرێ جزیری.
– کۆرکێ خۆ ل ترارێ میرانەدە.
– کوردستان ب دار و بەرا و نیشانا مە خەنجەرە.
– کوڕێ تالاڵن ڤەگێڕا کچ تالاڵن بەرە.
– کوڕێ بابێ خۆیە.
– کون ژ پاطەی ماسترە.
– کوچکێ بن ئاگر و پەل گرار ل سەر ناکەلیت.
– کۆترێت مەژی تەرشێت پەزینە.
– کوریا ریڤێ شاهیدێ ریڤیە.
– کونە ژی برایێ بازی یە.
– کولیلک نەبهارە کچ نە شینوارە.
– کارینە ژ دارێن سپینداری لاوە.
– کارینە ژ کڤریا رانابن.

– کانیا تو ئاڤێ ژێ ڤەدخۆی بەرا نەهاڤێژێ.

– کاروان درێکا خو دچیت صە دبەر دەرێ خودانی خۆیێ خورتە.

– کارک هەر ل بن صەڤیکانا بن.

– کاروانێ منێ دیرە بەلێ هێسترا من یا پیرە بەلێ ژنکا منا هیرە.

– کا ژ تەنە بوو بەلێ کادین ژ تە بوو.

– کتک ل ماڵ نینە مشکێ ب دلێ خو دکەڤیت.

– کتکێت مەلیل دینگێ مەزن رادکێشن.

– کتک ل ماڵ نینە ناڤێ مشکی عەبدولرەحمانە.

– کتکێت مسمسی شکێت قەلەو دخۆن.

– کتکێ چاڤ بەلەکێ مێهڤان دخۆشن شەڤەکێ.

– کی مفایە ئەو برایە.

– کی بباوەرە ئەو برا دەرە.

– کی دپەقیت؟ پەهلەوان، کی دخەندقیت مەلەڤان.

– کی بیکە ئەو بەربیکە.

– کی دچیتە بەر بلا ئەو بچیتە بەر.

– کیر ب کنجڕا ستویر نابیت.

– کێرات نە چ بهارە.

– کێم بژی دگەل بژی.

– کێم باخڤە و گەلەک گوهـ بدە دێ پتر فایدەی کەی.

– کرمێ داری ژ دارێ نەبیت چ بارا زەوالا وێ نابیت.

– کراسێ درێژ مە بۆ تە کەردکر.

«گ»

– گاڤانێ سەربەست ئاغایەکێ بن دەست نەبە.

– گازیا ل دویف گورگیە.

– گارسی سێ رێزی خانی ڕا دەبەت.

– گەنم بێ زیوان نابیت.

– گەنمێ ژ ژنا بکرە روونی ژ مێرا بگرە.

– گەلییێ کیر بێ ئاڤ نابیت.

– گرارا خۆ بخۆ ژ پەلاڤا خەلکی خۆشترە.

– گۆتنێت مەزنا نەخشێت بەرانە.

– گولا باغێ خووبە شرین رەزێ خەلکێ بە.

– گۆشتێ مێرانە ب کێشان و پیڤانە.

– گوندەکە و گوندۆرەکە.

– گۆزکێ نیە ئاڤا طەزی یە.

– گۆت کورۆ تویێ ژ کیرێ گۆت هێشتا من ژن نەئینایە.

– گور و گور پێکڤە ناچەرن.

– گورگێ سوباتێ دەڤ بخوینە.

– گۆتی کێ بابێ تە کوشت گۆت هاتە کوشتن چ سیار چ یێ پەیا.

– گۆتێ پیرێ تە ئاقل ئان ژی سەربۆر گۆتی هەکە سەر بۆر بسەرێ من هاتن ئەز دێ بئاقل کەڤم.

– گورگ و میهـ پێکڤە ناچەرن.

– گوهێ خۆ نەدەێە مەزنا لێ تێن شاخێن بزنا.

– گوهێ خۆ بدە مەزنا دا لتە نەهێن شاخێت بزنا.

– گوندەک ب تفاق بن مللەتەک نەشێنێ.
– گولا بێ ستری نابیت.
– گورکێت باران دێ تێ ب شەڤێ خۆ ڤەترەڤیت.
– گرارا رۆن ژ کێم دانیه.
– گربه داگراڤی بی.
– گرێ یا بدەستی ڤەدبیت هەوجەی ددانا نینه.
– گرارا خاڤ ژ کێم ئاڤه.
– گرک پێ گەریا قسمەت سەر پیانه.
– گرارا مێرا بهنا فرەه دکەلیت.
– گیا ل بەیارا گۆشت ل بێ عارا.
– گیسکەکێ گورِی کەرەکی پەزی گوری دکەت.
– گەرنی شبال هاته سەری هەر زیرزه وەکی کەری عالەم دێ بێت
عشق عەتفه و ئەگەر ئێ غبال چوو ژ بال هەر باخڤه مسقال مسقال
عالەم دێ بێ رتب ئەو ئەی بێ مەعریفەتێ بێ کەمال.

«ل»

– لومەکرن جەربەکرن.
– لۆمەکرن شیڤکا دەرێ خانیه.
– لاوینی گولەکە، کەرینی بەرملەکە.
– ل ناڤ بەینا ژن و مێرا نەئاخڤە.
– لناڤ دیوانا پرِ بێژ نەبه.
– لبن سیبەرا شێری به بلاشێر ته بخۆت.
– لێ هاتن ژ ژێ هاتنێ چێتره.

– لێڤ پێشترن ژ ددانا.
– لنک نەزانی هەمی رێ دچنه ئاشی.
– ل شوینا شێرا ریڤی دکەن گێره.
– لەلەبکا تڤەنگێ هزار باتمانه هەمی کەسی نەشێن ب هەلگرن.

«ما»

– مالا دانا قوونه زەڤی شەرم ڤەما حەیا رەڤی.
– مالا دانه بەر دەبێ طرێ دانا دەف فسکەنێ.
– مالێ نەکە بۆ کورێ قەنج و خراب.
– مالێ ژنه بنیات خانی.
– مالێ ته بە سەر مالا ژنێ بەرخێ نەدەب بەرانی کچێ نەدەب بیژنێ.
– مالێ قەلسی و مەردی هندی ئێک دچیت.
– مالا کچک تێ ئاڤ و دارک تێ.
– مامن چاڤێت رەش بۆ ته کل داینه.
– ما کەس ب لاڤ گەهێ دەزاخوە هەڤێ مه بەکم خەبات و فیدا.
– مارم مارە کورە مار نەیارە.
– مارێ مویژیان نەڤیا ئینا بەر دەرکێ کو ناوی سیارە.
– مالا کیچ تێ سیسن و گول تێ لاوا دل تێ.
– مالێ ل هەمکا بانەهی ل چەمکا.
– مالێ ژ مشکا روی رەشه.

«مه»

– مەشکا رێدا حەچێ هات حنگەک لێدا.

– مەزن دبێژن مارێ رەش نا ئارینیت.
– مەزنا چ بۆ بچیکا نەهێلایە.
– مە بوبکەک ئینا ب لەز و بەز مەلێ دان رەز و پەز. سڤکا مالێ هەر بۆم ئەز.
– مە قازان دیت یێ بێ کەزی دروار دیت یا بێ دەزی دای دیت دلێ مە ژ کچێ طەزی.
– مە ژ باغێ گولەک بەسە.
– مەزناهی ژ هەمی کەسا ناهێت.
– مەلآیێ دەنگ بلندە.
– مەزنیا تە نەپ پارە و مالّیە.
– مەعریفەت تێشکا طرسێ یە.
– مەزن دبێژن گولەک نەبهارە کێرات نەدارە.
– مەندی کریە و مەندێ صلّە.
– مەلەڤان دخەندقیت.
– مەسین ئاڤێ ل خۆ ناکەت.

«م»

– مطرب نەشیا کۆلانێ بکەت گۆت ئەزبەنی دەنگی چیکا تێت.
– مری طڕا ناکەت.
– مریشکا رەش هێکێت سپی دکەت.
– مرۆڤی بێ ژن وەکی دارەکا بخەمله و بێ بەرە.
– مرنا ب هەڤال خۆشترە ژ دەواطا بێ هەڤال.
– مری دمریت عەڤدال دژیت.

– مرۆڤێ ب تنێ وەکی دەستێ بتنێ.
– مرۆڤێ خۆ نەدە ب یێ بیانی.
– مریشک هێکا دکەن بەلێ بری ف دیکلی دکەڤن.
– مرۆڤێ مرۆڤی دێ گۆشتێ مرۆڤی خۆت بەلێ دێ هەستیکێت مرۆڤی ڤەشێریت.
– مێر مێرا دخۆن طەنیر بەرات خۆت.
– مرۆڤێ مرۆڤی مەزن بیستەکە، لێ سیار نەبە.
– مێر چەمە ژن گۆلّە.
– مێر بێ ژن ژار دبن ژن بێ مێر هار دبن.
– مێر سرکە ژن بڕکە.
– مرنا ب لەزەت چێترە ژ مانا ب رەزالەت.
– مللەت کانیە دێ هەر زێن.
– مێربە پەلآڤێ بخۆ.
– مرۆڤێ نەزان دەردێ بێ دەرمانە.
– مهڤان ژ مهڤانی نەخۆشە مالخۆی مالّێ ژ هەر دووکانە خۆشە.
– مرۆڤێ نەحەق تیر لێ هەقا.
– میزا بەقێ ل بەحرێ گەلەکە.
– مری لبەرە کەنی فەرە.
– میز کەڤێ ناگرین.
– مری دمریت خەبەر دبرن.
– مڕ بەگۆشتی کەوێ بخۆ.
– مرۆڤ بمریت و دەین نامرن.

- مشکا تەکبیر کر و گۆت ئەم دێ زەنگلەکێ ب سطوییێ کتکا ڤەکەین.
- مرۆڤ چ بچینیت دێ وی هەلینیت.
- مرۆف بلا پیێت خۆ ل دیف بەرِکا خۆ دریێژکەت.
- میرم بۆری.
- مری و زێندێ بئاڤێ پاقژ دبن.
- مرنا ب هەڤال داواطه.
- من جەهنەما سەربەستییێ چێتر دڤێت ژ بەحەشتا بن دەستییێ.
- مریشک و فەرەج و فیش هەندی بکەیە بە دەرێ هەر دێ ئێتە پیێش.
- مێهڤان درێژ کەت خودانێ خانی دێ بارکەت.
- مرۆڤ ژ چ تێرنابیت ژ چەنگەکێ ئاخێ نەبیت.
- مللەتێ بێ وەلات بێ بەهایە.
- مرن هەبا پیری نەبا.
- مللەتێ شرینە بەلێ ناهێتە خارن.
- مرۆڤ رۆژەکێ دبیت ئێکی دمریت ئێکێ جۆت دبیت.
- مێر ل ژنا خۆ ب هەجەت کەت گۆتێ تو خۆل بەر بێژینکێ دهەژینی.
- من کر و تە کر بێ ئاقلا فایدەکر.
- مرۆڤ بچیتە گارانێ ماکەرا خۆ ناگێت.
- مرنا پێکڤە شاهیە.
- مرۆڤی کورِ نەبیت دێ ب سەرێ کچا خۆ سویند خۆت.
- مرۆڤ پیر بیت دل پیر نابیت.
- مرن کەرێ بەقالانە ل بەردەرێ هەمی مالایە.
- مرن پەیسکا دەرێ خانیە.

- مرۆڤێ قەنج قەنجی خۆیە مرۆڤێ خراب خرابێ خۆیە.
- من بابێ خۆ کوشت دا ب گۆڕا وی سویند بخۆم.
- مرۆڤ ژ چ تێر نابیت ژبلی ئاخێ.
- مرۆڤێ بێ دەنگ فەیلەسووفە.
- مرۆڤ دێ مریت بەلێ زمانێ مرۆڤی نامریت.
- مرۆڤێت مەزن گونەهێت وان چیانە خێرێت وان مژە.
- مرۆڤ دارێ لباسێ یە.
- مللەت بێ ناڤ بیت ناژیت.
- مرۆڤ هەمی شۆلا ژ مەجبوریا خوە دکەت یان ژی ژ گونەهێت خۆ.
- مرۆڤ ماری ل سەر ئاڤێ ناکوژیت.
- مرۆڤ چەوا شین دبیت وەصا دبەهیت.
- مرۆڤ ئاقلی ژییێ ئاقلی دگریت.
- مرۆڤێ زک رەش نەیارێ خۆیە.
- مرۆڤی چیە خوێیا خۆ دکەتە گرارا خەلکێ.
- مێر هند یارە هندی سوارە.
- مێرێ بن دەستێ ژنێ بۆ مرنێ باشە.
- مێر ب دوو ژنا دەرگەڤانە.
- مخابن گولێت گەش چرمسین ل بن صمێت کەرێت رەش.
- مێر و بێ عەجەل تێ چەنگ و پەرتێ.
- مێرا دوونیا خواریە.
- مەزنیا زانای وەکی دەردێ ئبلیسە.
- میسلێ شاشک مەزن ئەو قیمەتێ ژێ دزانت ئەو ب دیف ئێک دکەڤن بۆ حیلە و حەوالا ژ فەقیر و ژارا.

(ئەڤ گۆتنە بۆ بازرگانییێت میسل دبێژن دەمێ خەلکێ گوندێت کوردایێت ژار داچن تشتێ خۆ فرۆشن ب بەهایەکێ کێم دا ژێ کرن.)

«نا. نان»

– نان و پەنیر ئەو تێشتا ماقویلە.

– نانێ مێرا یێ ب قەرە.

– ناچمە دیوانا میرا نانی دستینم ب شیری.

– نانێ مێرا بێ منەتە.

– نانێ مرۆڤی بەلا سەرێ مرۆڤی یە.

– نانێ بێ خیرەتا یێ پاتیە.

– نانێ مرۆڤی هەکە دجانتکا خەلکی دابیت دێ هەر یێ برسی بیت.

– نانێ خۆ بخۆ ب ئاڤێ منەتا خەلکی پاڤێ.

ناڤێ بڤری ژ بڤری ناچیت.

– نانێ حەفت گوندا خار بێ عاری.

– نانێ نەکەرا ل عەردا نینە.

– نان و رگێری تبل زێری.

– نان و ماصت تێشتا ب راست.

– نان و فرۆیە تێشتا درۆیە.

– ناڤەک گران و گوندەک وێران.

– نان بخۆی خوێ ژی ب مەعنە.

– نانی گەنم لفەقیرا نایێ.

– ناڤێ بینە چیڤی ب صەنگینە.

– نانێ ئێکی ب ئاڤێ دا چوو گۆت بلا ب خێرا بابێ من بیت.

«نە»

– نەچە دیوانێ دێ پڕ خەبەر بن.

– نەکەرۆ دل کەسەرۆ.

– نە دۆستێ مێرێ فەلّەبە نەسیار بینا هەسپێ فال بە.

– نەت زانی برەقسیت دگۆت عەردێ خارە.

– نەڤیان نەدیتن دەرمانە.

– نەزانێ نەگوهدار چوو رێ ناچنێ.

– نە عەورێ گرگری نەمێرێ طرطری.

– نەخاری ب سمبێلا ڤەمایی.

– نەچە وی عەردێ کەسێ خۆلێ نەبیت.

– نە من کەر ل گارانێیە نەحساب ل گاڤانیە.

– نەزانی ررز

– نەزانی خۆشیا گیانی.

– نەزانی چاڤ دە جیرانی.

– نە نێرگز بهارە نەهەلهەلۆک دارە نە کچ شوینوارە.

– نەدریی نەچاندی.

– نەبە سەر شکێنێ بە ئاقارا.

– نەختێ گران مالّ وێرانو.

– نەچە دەف وی یێ تە دکەنینیت.

– نەزانێ نەگوهدار هەوار و صەد هەوار.

– نەچە وێ دیوانێ ئەوا تە نەخازن.

– نەیارێ بابێ نابیتە دۆستێ کوڕی.

– نەدیتی بخۆڤە ریتی.
– نەزانێ گوهدار رێ دچیتێ بەلێ نەزانێ نەگوهادار چ رێ ناچنێ.
– نەدە سەر کاچوو کولۆسکا.
– نەزانم رەحەتیا گیانم.
– نەژی بۆ مرنێ بمرە بۆ ژینێ.
– نە هند شرین بن دا وە داعیرن نە هند تەحل بن دا وە پاقێژن.
– نە هند هشکبە بشێکی نە هند تەڕ بفشیێ.
– نە هەل هەلۆک دارە نە نێزگز وارە.
– نەمە کەرێ ل گارانێ یە نە من لگەل گاڤانی یە.
– نە ئەو سیکە و نە ئەو بازارە.
– نە بۆ کۆرا رەقسە و نە بۆ کەرا سترانا بێژە.
– نە چە سەر بەرێت بلند دا نەکەڤی.
– نەچەسیکێ چڤێ نە نەچە وێ عەردێ یێ کەسێ تە لێ نە.
– نەڤیانی نەدیتی دەرمانە.
– نە بێرا بزنا، نە دیوانا ژنا.
– نەیارێ بئاقل چێترە ژ هەڤالێ بێ ئاقل.
– نە ل هەیڤا برێنە نە ل بو کارێنە.
– نەخشێت دیوارا ژێ دچن بەلێ نەخشێت دلا ژێ ناچن.
– نە دزە و نە درەوینە.
– نە یێ ژ بەری هشک ترە.
– نە قرێژە کەڤلێش مێژە.
– نەزانین وەکی نەساخیا بێ دەرمانە.
– نەبە خوێیا هەمی گرارا.

«ن»

– نیڤشکێ ل سەر دفنا صەی.
– نیڤ مێرە نابیت تێرە.
– نوی هاتن کەڤن خەلاتن.
– نوی هاتن کەڤن هەلاتن.
– نیشانێت بەفرێ بانە نیشانێت مەرگی تانە.

«و»

– وەختێ عەسمان دکەتە گری عەرد دژیت. ددرێت.
– واهە هرچە ئەڤە دەوسە.
– وارێ بێ خودان چ لێ شێن نابیت.
– وەی وایێ هێش لڤالبەر ئارمیش نابی.
– وی بەری نەڕاکە ئەوێ تو نە شێیێ.
– وەکی سماقێ شیشتیە.
– وەختێ شیر هەکە تو نەبری ئەوێ تە برێت.
– وەک روڤیە کوریا وی دصەد عەردا را بستای.
– وەک صەیە ل عەردەکی ناحەوییێت.
– وەک لڤانسیکێ یە نە بەرە نە پشتە.
– وی کر، ما تە چ حنگە طرە.
– وەختێ صە هەستیان خۆت هەزرا قوینا قوەت کەت.
– وەریسێ قەدکە دێ بیتە چار سەر.

«ﻫ. هەر»

– هەرِە دەف وی ئەویٚ تە بگرینیت نەچە دەف وی ئەویٚ تە بکەنینت.
– هەر کەسیٚ پەژیبیت «ییٚ نەساخ» گورک دیٚ خوٚت.
– هەر کەسەک و شوٚلیٚ خوٚ هەر میٚرەک و ژنا خوٚ و هەر ریڤیەک و کونا خوٚ.
– هەر ئەڤرازیەکی نشیڤیەک یا هەی.
– هەرِە مللەتا بگرە عەدەتا.
– هەرِە رِیٚکیٚ بلا یا دیر بیت.
– هەرِە بوٚرِی بلاییٚ کیربیت.
– هەرِە کچیٚ بینە بلا یا پیر بیت.
– هەر بەرەک ل جهیٚ خوٚ ییٚ ب قەدرە.
– هەر کەزی زەرەکیٚ سمبیٚل صوٚرەک ییٚ هەی.
– هەر میٚریٚ بن بەرگیسکیٚ خوٚ ڤەیە.
– هەر سەرەکی عەقلەک تیٚدا هەیە.
– هەر دارەکیٚ خەملەکا هەی.
– هەر پەزوٚ پیٚپکا خوٚیە.
– هەر طەیر و رەڤا خوٚیە.
– هەر تشتەک بگەرمی دخوٚشن.
– هەر کەسیٚ ژ ئاقلیٚ خوٚ رازیە بەلیٚ ژ ئیٚقبالا خوٚ ییٚ نەرِازی یە.
– هەر کەسیٚ ب سەریٚ تەفشیٚ خوٚیە.
– هەر کەسەک نانیٚ بەختیٚ خوٚ دخوٚت.
– هەر هەڤلەکی بەڤلەکیٚ هەی.
– هەر موٚرکەک و بەندکیٚ خوٚ.

– هەر طەیرەکیٚ ل گەل رەڤا خوٚیە.
– هەر سیکەکیٚ بازارەکا لیٚ.
– هەر وجەک ژ نیٚچیرڤانی یە نەعلەل بابیٚ طەلی ڤانی.
– هەر سڤوٚرە و بەر منیٚت خوٚ.
– هەر سەرەک مالٚەکە.
– هەرە گوندەکیٚ بیٚ شەلٚوالٚ توژیٚ بیٚیە ڤەدیٚ بیە هەڤال.
– هەر بوٚ دیواری بیژە.
– هەر ئیٚک بوٚ مرییٚ خوٚ دکەنە گری.
– هەر بەرەک ل بواری گەلەکە.
– هەر تشتەک ل دەمیٚ خوٚ ییٚ خوٚشە.
– هەر کاروانەکی بارەک ویٚ هەی.
– هەرِە بەر کیریٚت کەرا نەچە بەر خەبەرا.

«هەکە»

– هەکە بەرخیٚ کاڤر تیٚر شیری نەخوٚت مەزناهی تیٚر گیای ناخوٚت.
– هەکە تو گول نەبی نەبەکناری.
– هەکە گورگ ب قەوەتا خوٚ شیابا دا بچیکیٚت لاٚندکا ژی داخوٚت.
– هەکە گورگ دخەما بارانیٚ بایە بوٚ خوٚ کورکەکی چیٚ دکەت.
– هەکە ئاگر بەربوٚ رِیلی دیٚ تەرِ و هشک پیٚکڤە صوژن.
– هەکە گوٚشت گرانە نە خارن ئەرزانە.
– هەکە خودیٚ دادیٚ دهیٚلینا دارکوٚکەی دا دەت.
– هەکە ژ مەیە بوٚ مەیە.
– هەکە گول نەبی نەبە ستری.

– هەکە ئازادی نینە مرن ژی نینە.
– هەکـە هەڤـالێ تە بۆ شـەکـر هەمـیێ نەخـۆ هەکـە بۆ ژەحـر ژی خـۆ ژێ نەدەپاش.
– هەکە بۆ باران دێ تەڕ و هشک پێکڤە تەڕبن.
– هەکە بۆ باران دێ بیتە هەڕی ژی.
– هەکە مرۆڤ نەشێتە بەری مرۆڤ بەر خۆڤە ڕانا کەت.
– هەکە خێر هاتە وەلاتی دێ گەهیتە هەمی مەخلوقاتی.
– هەکە کەچەڵ دختۆربا دا سەرێ خۆ ساخ کەت.
– هەکە پارە هەبن سیک مالا تەیە.
– هەکە تو بکەڤیە لەپێ من تو دێ زانی رەنگێ من.
– هەکە کرمانجی تێر خار یان دێ ژنەکێ رەڤیت یان دێ مێرەکی کوژیت.
– هەکە خودێ دا نابێژیت تو کورێ کێی.
– هەکە تە قەنجی ل ئێکی کر نەهینە بیرێ.
– هەکە ئێکی قەنجی ل تەکر ژبیر نەکە.
– هەکە هەیە ب هەردوو دەستا و هەکە نینە چەنکل بەستا.
– هەکە شێر ژ بێشێ دەرکەت فەرق نینە چ نێر بیت چ مێ.
– هەکە دەرزیک هاری بیرێ نەکەت بیر تێ هەل ناهێت.
– هەکە هەردوو سەر وەکی ئێک نەبن ناچنە سەر بالیفەکی.
– هەکە شویێ کچێ ب کچێ بیت دێ شویب زڕنا بێژەکی کەت.
– هەکە دێلا ل بایە صە ل بەغدایە.
– هەکە طەیری تێر خار دێ فڕیت.
– هەکە مژ رابۆ بهارا دیارە بۆ عەور بەلاڤ بوو.

– هەکە دەین بۆنە هزار و یەک بستە نانێ گەنمی بخۆ.
– هەکە هرچێ دیڤ کەتن کو دێ لێ هزرەت دبن تێرتی.
– هەکە سولطانێ عادل بیت چێلا بەرزە نابیت.
– هەکە پیرەمێرێت کۆچەرا پیربۆن دبنە شڤانێ کارکا.
– هەکە خودێ ياربیت بلا دونیا هەمی نەیار بیت.
– هەکە دەشتە و هەکە زۆزان عەسل خودانە.
– هەکە مەزن بیتە کەڤیا پیالێ نەهژینە.
– هەکە کەسەک یێ ب ئاقل بیت وەلاتێ خۆ ژبیر ناکەت.
– هەکە تە نانێ خۆدا کەیفا خۆ ل سەر بینە.
– هەکە سەری کارێ ئابور نەکرینێ کاری فایدە نەکەت.
– هەکە تو ببیە بەگ و پاشا ل مللەتێ خۆ نەکە حاشا.
– هەکە مری مەلعون نەبیت قەبرێ وی طەنگ نابیت.
– هەکە کتکێ گۆت ئەو، ئەو دێ دزیەکی کەت.
– هەکە دل غەیری خودان ما حەیری.
– هەکە تو نەقازی هێکێت قازانە.
– هەکە بەندکێ صۆری زەری دێ ب دەرێ همبانا خۆڤە بینی.
– هەکە بدەت زێرە هەکە نەدەت زیڤە.
– هەکە ئاڤ رژیا ناهێتە کۆم کرن.
– هەکە ژ مەیە بۆ مەیە.
– هەکە ب حەقیە بۆ فەقی یە.
– هەکە شیشا دلی شکەست ساخ نابیت.
– هەکە تژی دەڤێ تە تڤ بیت تف نەکە.

- هەکە ئامانێ تە تژی بوو دێ رژییێت.
- هەکە فڕی دیفدا نەبەزە.
- هەکە ژن ب هەفسارە مێر ب کارە.
- هەکە تو ل ناڤ ریزێ نەبی خۆ نەهینە ناڤ.
- هەکە تو ل دیف دوو کێریشکا بچی توچیا ناگری.
- هەکە دار کەڤنار بوو دێ کەڤیت.
- هەکە دنیا ب طڕابا دا بۆ کەرا بیت.
- هەکە شیری هێڤێن لێ نەکەی نابیتە ماصت.
- هەکە خودێ دا ژ دار و بەرا ددەت.

«هەتا. حەتا»

- هەتا مرۆڤ برسی نەبیت طاما نانی نزانیت.
- هەتا دبێژم و بێژمەڤە دێ کەم و هێمە ڤە.
- هەتا ڕاست بیت درەو جهێ خۆ چێ دکەت.
- هەتا مزگەفتەکێ چێ کەی صەد دێرا خراب بکەی.
- هەتاژن دمێری دا نەبینین کەزیا بۆ یاری ناڤەهینیت.
- هەتا سەرێ ماری نەهەڕشیت یا شخۆیە.
- هەتا دل نەصوژیت رۆندک ناهێنە خوارێ.
- هەتا مالەک ئاڤا کر شارەک خراب کر.
- هەتا سوار نەکەڤیت نابیتە سوار.
- هەتا ستیر زراڤ بیت زارڤ ژی دێ قەتییێت.

«هەمی. حەمی»

- هەمی رێک ناچنە ئاشی.
- هەمی مرۆڤ نەمرۆڤن بەلێ هەمی شکل مرۆڤن.
- هەمی عەورا باران ژێ ناهێن.
- هەمی گولا بهن ژێ ناهێن.
- هەمی شۆل ب خوێ خوێ ژی ب مەعنە.
- هەمی طەیر نێچیرێ ناکەن.
- هەمی تشت ب قەرە هەتا رۆندکێت چاڤا ب قەرن.
- هەمی دار دهێنە قراندن بەلێ هەمی قەسە ناهێنە گۆتن.

«هەچی. حەچی»

- هەچێ نەکەت ناخۆت.
- هەچێ دەرگەهێ ئێکی بقوتیت ئێک ژی دێ دەرگەهێ وی قوتیت.
- هەچێ گوهێ خۆ نەدەتە مەزنا لێ تێت شاخێت بزنا.
- هەچێ ب حیلا بژیت وی بنە قەبری مری.
- هەچێ بمالە ب مام و خالە.
- هەچێ ماڵدارن ژ خوە ب خالتیک و خالن لێ هەچێ بێ ماڵن ژ خوە بێ خالتیک و خالن.
- هەچێ دایکێ حەژێ کر کچێ شوی پێ کر.
- هەچ کێ گانە بیت دگۆڤا خۆ کور نەبیت دمالا خۆین مەحتلە ژ شۆلا خۆ.
- هەچێ نەزانیت دەوسا خۆین دیرە ژ دەولەتا خۆ.
- هەچێ ل بەر ئاشی ئاشەڤانە.

- هەچێ زیوانی بچینیت دێ داصیا و دڕیا دریت.

«هەکو»

- هەکو عەجەلا بزنێ تێت نانێ شڤانی دخۆت.
- هەکۆ دەرسە حەرفەک بەسە.
- هەکۆ توی بەگ و پاشا ژ مللەتێ خۆ رانەکە ماشا.
- هەکۆ بو باران دێ بیتە هەڕی.

«هەڤاڵ»

- هەڤالینا ماری یا خارە.
- هەڤالێ قرێ نکلێ وی یێ ب گیە.
- هەڤالێ قەلێ دمێ وی یێ ب گیە.
- هەڤالێ پاری ناچیت هاری.
- هەڤالێ باری ناچیتە ئاری.
- هەڤالینی یا ب صانەهی یە بەلێ ژ تێک ڤەبوون زەحمەتە.
- هەڤڕانی خۆ ب کناریدا نەکە.

«هە»

- هەیلێلێ بۆگای لێدە.
- هەیڤا طەباخێ ئاگر بەردا ئاخێ.
- هەصپەک بتنێ توزێ ناکەت.
- هەیلا ل منێ باخێت گولا گول کەتنێ هەمیا شی کر مامە بتنێ.
- هەیی بە کوڕێ کەری بە.

- هەرەشۆ بدەستێ خۆ هەکە ئاڤ دێ تەبەت.
- هەقو تۆ تو ب ناڤ زەریا دا بەندکێ صۆر ب ناڤ رطلاڤە.
- هەڤ سویێ نێزیک چێترە ژ برایێ دوویر.
- هەشتێ نیسانێ گەنم یێ تێت همبانێ.
- هەیڤا تە چ نەبیت رۆژێت وێ نە هژمێرە.
- هەڤڕکێت مێرا مێرن هەڤڕکێت ماقویلا کرمانجێت بژنن.
- هەور هات بۆ بادینا خوە بکونت کادینا.
- هەور چوو صۆرا هەلکێشن.
- هەشتێ ئادارێ گەنمێ دکارێ.
- هەتا مێمێ خۆ ناسی کر هێمێ ئاقلێ خوە خلاس کر.

«هندی»

- هندی دوژمن ل بیرا تە جهێ تە نە مالا تەیە.
- هندەک دمرن ژ برسا هندەک دمرن ژ ترسا.
- هندەک بۆ دمرن هندەک پێ دمرن.
- هندی بۆ نەمەردا بکەی هەر ئەو نەمەردە.
- هندی کێمن ئەو طەیرێن کۆرەنە.
- هندی زێدە چێترە.
- هندی بگەرن مللەتا دێ گرین عەدەتا.
- هندی بمینن دێ عەجێبیا بینین.
- هندی ل وەلاتا بگەرین ئەزمانێ خۆ ژبیر ناکەن.
- هندی پیرەژنن گیزا پیچن.
- هندی مشکە همبانن ئەو شولێ ئێک دوو دزانن.

– هندی پیره مێرن باسکێت رزینه.
– هندی وەی باب وەی بابن هندا شێکو کبابن هند ماڵ خرابن.
– هندی جلکێت ئاشەڤانی بشۆن هەر دێ تۆزگریت.
– هندی ریڤی مابیت هەر دێ ل مریشکێ نەیار بن.
– هندی ل وەلاتا بگەریت دگرن عەدەتا.
– هاڤینا رەز و پەز.
– هاڤینە گورگێ دینە.
– هیڤیا دەرا خۆلیا سەرا.
– هیڤیا یاری بێ مێر ب هیڤیا جیرانی بێ شیڤ بە.
– هیچکێ حورتی چو مازیا دارێ هەلنانێت.
– هۆن ئەڤ شێری وەلاتن ریڤی کەتیە کوراوە.
– هاڤینا رەز و پەز زڤستانا ئاگر و ئەز بهارا ئەز و پەز.
– هیڤیا خەلکی ئافاصلکێ.
– هێجەتا نڤێژ کەری پێلاڤە.
– هرچ چۆ و سەرتە زانی ژ نوی دەست هاڤێت بەرکوتە.
– هندی قەشە ل دەری مشە بن دەرگەیێ ب ریخ دکە.
– هرچا ب کودی نەبە دۆرێت گوندی.
– هیڤی صەد هیڤی خۆ ژبەر هەڤالێ خۆ نەکە ریڤی.

«یێ»

– یێ ب کێر خۆ نەهێت ب کێر هەڤالێ خۆ ژی ناهێت.
– یێ دزانیت زانیت یێ نزانیت سەرێ خۆ دهەژنیت.
– یێ قەدێ ل چۆلا نەگریت وەی بخوە ل بۆرا بگەرییێن.

– یێ دایێ ریتی یە یێ ریتی یە.
– یێ نە خوشیا نەبینن لناڤ بهارا ناڕینیت.
– یێ دز و حیزە بەحەشتێ نینە.
– یێ کەڤیتە لناڤ بەینا کوچک و طەرازیا.
– یێ رویسی چانکی دخەوا خۆ دادبینیت.
– یا تو رۆژا نیڤرۆ دزانی ئەز بەرخەوا دزانم.
– یێ بایەک نەی ب بایەکی ناهێت.
– یێ ژن نەبیت شێژن نەبیت بلا ل گوندێ پزبیت نەبیت.
– یێ دیزکێ دێ هێتە شکەفکێ.
– یێ ژ مشکا دبن هومبانکا دکەلوژن.
– یێ باش و خراب تێرا خۆ هەیە.
– یێب شیری گرتی دێن شاری هێلیت.
– یێ تێر هایژ یێ برسی نینە.
– یا ژ مێراڤە هەمی دحیزن.
– یێ گوهێ خۆ بدەتە ژنێ دێ ریێ وی رەش بیت ل دنێ.
– یێ شییێت ئەزمانێ خۆ بپارێزن وەکی شیرێن کاڤلانی دا.
– یا کۆ کەل بەرمەشکێ یە.
– یێ تێنی ل ئاڤێ دگەرییێت.
– یێ پرسیارکەر بەردایێ زانایی.
– یێ برسی ل نانی دگەرییێت.
– یێ دزانیت دزانیت یێ نزانیت قورچا ل گەریا خۆ ددەت.
– یا قازی گۆتنە.

- یا مێراژی هاتیه.
- یا من گوتی نه ژ منرا ژ کوڕێ منرا.
- یەکێتی کلیلکا سەرکەتنێ یه.
- یا دەست دکەت دایک و باب ناکه.
- یاری بهنەکێ دخۆشن.
- یا خودێ دکەت کەس نابینیت.
- یێ هشیار بە نەکەڤی گەر تو کەتی زی ڕابەڤه.
- یێ ژ زرکێتکا مێشا هنگڤینی بترسیت هنگڤین ناخۆت.
- قەلێ گۆته کەوێ پێ رەشۆ.
- یێ زاڤایەک هەی کەرەک هەی.
- یێ بابەک نەی ب بایەکی ناهێت.
- یێ ب لنگەکی هەمبەری گوندەکی.

قەفتەک ل سەرهاتییێت کوردی

١- کی دخوینت و کی دنڤیسیت:

دبێـژن ریڤـیـەک هەبوو وەکی ئەم دزانین ریڤی گـیـان بەرەکی عـەیاره رۆژەکێ ریڤی دکـەڤیـتە دەڤێ گورگـەکی ئینا ریڤی گۆتە گـورگی ما دێ بۆ چی من خـۆی ئەز ریڤـیـەکێ لاوازم و نەساخم چ ب من ڤه نینه ئەز دێ تە بەمە جهـەکی تژی مـریشک و دیکل بن دا تو تێرێ بخـۆی ئۆ بۆ سووباهی ژی بخۆ ببەی ئینا گورگی گۆتی کا ل کیڤەیه دا بچینێ ئینا ریڤی گۆت دێ باشه دا بـچین چۆن و چۆن حەتا گـەهشتنه گـوندەکی ئینا گـورگی گۆت دێ ریڤی کا دیکل و مـریشک ریڤی گۆت خۆ بگره دا بیـته ئـێڤاری دەمێ بۆیه ئێڤاری گورگی گۆت دێ ریڤی ئەزێ برسیـمه ریڤی گۆت دا ببیـته مـەغرەب دەمێ بۆیه مـەغرەب ریڤی نەزانی دێ چ کـەت جارەکا دی گـورگی گۆت کا ریڤی ریڤی گۆت خـۆ بگره دا دنیا طاری بیت دەمێ دنیـا طاری بۆی ریڤی گۆت گورگـۆ خۆ بێدەنگ بکه دا صۆفی ژ مزگـەفتێ بزڤرنه مالا خۆ و دنیا بێ دەنگ بیت ڤێ چەندێ دنیـا طاری بۆ ریڤی گـورگ دا دیف خـۆ ژ ڤێ مالێ بۆ ڤێ مالێ ژ ڤی کولکی بۆ ڤی کولکی ئۆ ریفی دڤیا خۆ خلاس بکەت ئینا دانا هزرا خۆ گۆته گورگی ها مامێ گورگ ئەڤه مریشکەک بۆته بخۆ حەتا ئەز ئێکا دی بۆیە دئینم بەلێ دەنگی ژێ نەئینه حەتا ئەز دچمە سەر ڤی بانێ هەتا کاغـەزاته بنڤێسم و بخوینم ئینا گورگی گۆت بلا بەلێ ئەز نەشێـمه خـۆ ئەزێ برسیـمه د وێ هەولێ دا گـورگی ڤـێرێن ژ مـریشکێ ئینا و خـار دەمێ دەنگێ مـریشکێ چۆیه گـوندیا هەمی دهەوارێ هـاتن ئۆ کـەتنه دیف گـورگی ئۆ ریڤی ژی بەزی و چۆ سـەربانی ئینا گـورگی ل سـەر ملێ خۆ زڤری و گۆت ها دەستەبرا دێ کاغـەزا من خۆینی ئینا ریڤی گۆت دێ ببەزه، کی دنڤێسیت و کی دخوینیت.

٢- کەسێ من و دەستێ من:

دبێژن جارەکێ چیچکەکێ هێلینا خۆ دناڤ دەخلەکی دا چێکر تێشکێت خۆ ئینانە دەر خۆ هەر ڕۆژ دچۆ خارن بۆ تێشکێت خۆ دئینا رۆژەکێ دزڤڕیت بەرێ خۆ ددەتێ تێشکێت وی دمەلیلن ئۆ دخەم بارن ئینا دەیکا وان گۆتی وە چیە وە چ گولێ بۆیە ئینا تێشکا گۆتە دەیکا خۆ ئەڤرۆ خودانێ ڤی دەخلی دگۆتە کوڕێ خۆ سووباهی هەرە دیف مام و پسمامێت خۆ دا بێنە هاری مەڤی دەخلی ڕاکەین یێ زەربۆی ئینا دەیکا وان گۆتی نەترسی چ چێنابیت وێ شەڤێ ژی نڤستن بۆ رۆژا پاشتر دەمێ دەیکا وان زڤڕی خارن بۆ ئینای جارەکا دی بەرێ خو دایە تێشکێت خۆ یێت خەمۆکینە ئینا دەیکا وان گۆتێ وە چیە خودانێ دەخلی چ گۆتیە ئینا تێشکا ژی گۆتە دەیکا خۆ ئەڤڕۆ خودانێ دەخلی گۆتە کوڕێ خۆ هەرە دیف خال و کورێت خالێ خۆ دا بێنە هاری مە مام و کوڕ مامێت تە نەهاتن ئینا دەیکا وان ژی گۆتی ئەڤ شەڤەژی نەترسن بنڤن چ چێ نابیت ئینا رۆژا پاشترا خودانێ دەخلی هات گۆتە کوڕێ خۆ بابۆ ئەڤە کەس نەهاتە هاری مە تڤیا سووباهی ئەز و تو ڤی دەخلی ڕاکەین دەمێ دەیکا چیچکا زڤڕی تیشکا ژی بۆ دەیکا خۆ ئەو سوحبەتە بۆ گۆت ئینا دەیکا وان ژی گۆت خۆ بەرهەڤ کەن دێ سوباهی ژ ڤێرە چین چونکی حەتا نۆکە وا خۆ ب هیڤیا خەلکی ڤە هێلا بوو بەلێ نۆکە ئەو بخۆ دکەن ئەز دترسم نێ راستە یێ گۆتی «کەسێ من و دەستێ من».

٣- هەمی شۆل نە ژ بابەتێ هەمی کەسانە:

دبێژن جارەکێ ریڤیەک یێ برسی بوو بخۆ ل خارنەکێ دگەریا ژ برسادا نەدشیا برێڤە بچیت ئینا ریڤی رینشتە بەرکەڤرەکی دلێ خۆدا گۆت بەلکی بخو تشتەکی ببینیت و بخۆت وی هند دیت پڵنگەک دوێرێ دەرکەت ئینا پڵنگی سلاڤ کرە ریڤی و گۆتێ توبێ چەوانی مامێ ریڤی ریڤی ب مەلیلی گۆت ئەزبەنی ئەز گەلەک یێ لاواز و نەساخم ئەڤە سەرێ سێ رۆژانە خارن بزارێ من نەکەتیە پا توبێ چەوانی ریڤی گۆت.

ئینا پڵنگی گۆت: ما ئەز چ بێژمە تە ریڤی وەکی تو ئەڤ جانبازە ئەڤە سێ رۆژ بیت تە خارن نەخاربیت هەما بلا

بێت وەکی مە بمرن ژ برسادا ژ نیشکەکێ ڤە چاڤێ ریڤی ژ دویر ب قافلەکا بازرگانیا کەت ئینا ریڤی گۆت دا ئەز بەرێ ڤی پڵنگی بدەمە ڤی بازرگانی بەلا وی ژ خۆ ڤەکەم ئینا گۆتی دێ مامێ پڵنگ بۆتە هەل کەت پڵنگی گۆت چ هەلکەت ئینا ریڤی گۆتێ بەرێ خۆ بدێ ئینا پڵنگی گۆت تو ڕاست دبێژی ب لەز چۆ درێکا کاروانی ئۆ هەڵ بەزکی دارەکا درێکی دا بوو ئۆ خۆ تویل کر ب طایێ دارێ ڤە دەمێ کاروان بۆری دبن دارێ دا دەمێ دەوارێ دیماهیێ پڵنگی خۆ هاڤێتە سەر پشتا وێ ئۆ دەستێ خۆ دکورتانێ وێ دا بر و کورتان کون کر و پشتا وێ کون کر و دەست دا دل و میلاکێت وێ ئینانە دەر هەر دجه دا دەوار کەت ئەوژی کەتە سەرنۆ تێر ژێ خار پاشی گازی کرە ریڤی ژی تێر ژێ خار.

بۆ رۆژا پاشتر ریڤی برسی بوو ئینا دلێ خۆدا گۆت ما بۆ چی ئەز ژی شتی پڵنگی ناکەم ئۆ بخۆ نێچیرەکێ بکەم و تێر بخۆم دوی دەمی دا زەلامەک دیت یێ سیاری هەصپێ خۆ بۆی ئۆ هێسترەک ژی یا قەنتەرکری ب دیف ڤەدچیت ریڤی ژی دچیتە سەردارێ وەکی پڵنگی دکەت بەلێ دەستێ وی دکورتانێ دا دچیت دەمێ دڤێت دەستێ خۆ ژ کورتانی بینیتە دەر بەلێ نینوکێت وی دکورتانی دچکلن ئۆ ئاصێ دبن هۆ مێرکی بەرێ خودا دەوارێ خۆ بەرێ خودایێ ریڤیەک یێ ل سەر ئەوژی ژ دەوارێ خۆ هاتە خارێ ئۆ گۆپالێ خۆ سەرنشیڤ کر و ل ناڤ چاڤێت ریڤی دا و ریڤی کوشت.

٤- ئەگەر دونیا بیتە بهوست دوژمن نابیتە دوست:

دبێژن جارەکێ شێرەک دبیشا خۆدا بوو مارەک لێ پەیدا بوو بەری ئەو ماری بکوژیت ماری گۆتێ برا شێر ئەم براینە ئەم هەڤالێت ئێکین مە چ جارا نەیاریا ئێک دوو نەڤێت ئینا شێری باوەری پێ ئینا و دەین نەدکرێ ئۆ نڤست تمام چاڤێت شێری نەکەتینە خەوێ ماری کر ڕپ ئپ ب شێری ڤەدا ئینا شێر برین دار بۆ ئۆ لاواز بوو بەلێ بەری بمریت گازی زارۆکێت خۆ کر ئۆ گۆت زارۆکێت من چ جارا باوەریا خۆ ب نەیارێ خۆ نەئینی هشیار بن.

٥- خوین ب خوینێ ناهێتە شویشتن:

دبێژن جارەکێ مرۆڤەکی عەردەک فرۆشتە دوو کەسا ئۆ پارێت خۆ برن و چوو ئەو مرۆڤێت عەرد کری کەسێ نەزانی یێ فرۆشتیە یێ دی حەتا بۆیە دەمێ چاندنێ ئێک ژ وان هات عەرد کێلا بەلێ یێ دی ژی چوو بەرێ خو ددەتی عەردێ کێلای ئینا گۆت ئەڤە عەردێ منە من یێ کڕی بەلێ یێ دی گۆت نە یێ منە من یێ کڕی ڤێ چەندێ ئەو زەلام زڤڕی ماڵ ئۆ بخۆ گۆت ئەز چەوا عەردێ خۆ بۆ بهێلم نێ یێ کێلای ئەز دێ سووباهی وی قوتم بەلێ گۆت نە ئەز دێ وی کوژم دا نەهێتە ناڤ عەردێ من بۆ ڕۆژا پاشتر چۆ ناڤ عەردی ئەوی ئەو زەلام کوشت بەلێ دەمێ براییێت کوشتی زانی وان ژی گۆت ئەم خوینا خۆ بۆناهێلین ئەم ژی دێ وی کوژین ڤێ چەندێ ئەوژی چۆن ئەو زەلام کوشت بەلێ براییێت کوشتی ئەم دێ خوینا خۆ ڤەکەین ما ئەم ژنکین برایێ مە کوشتی وان ژی زەلامێ دی کوشت ڤێ چەندێ هەر مالەکێ دوو مرۆڤ ژێ هاتنە کوشتن ئینا ریه سپییێت هەردوو بنەمالا گۆت ئەڤە چێ نابیت حەتا حەتایێ هەر ئێک یێ دی بکوژیت پا کەس خلاس نابیت ئەڤە چێ نابیت ئینا ڕابۆ چۆنە دەف ئێک و دوو ئۆ چۆنە دەستێ ئێک و دوو گۆت: خوین بخوینێ ناهێتە شویشتن.

٦- خوین داری ل دار و بەرا نەکەڤیت:

دبێژن زەلامەکی پێنج کوڕ هەبوون ڕۆژەکێ وان کوڕکا شەڕکر زەلامەک کوشت نۆ چۆنە ماڵ گۆتە بابێ خۆ بابێ وان ژی گۆت ئەم دێ ڤی باژێری هێلین بەلێ خەلکێ گوندی گۆتێ هەما کوڕکێ بچیک بکوژن بەلێ هندەکێت دی گۆتێ نەکوژن بەلێ بابێ گۆت ئەڤ کوڕکە دێ مەزن بیت ئۆ دێ شینا بابێ خۆ گریت بەلێ خەلکی گۆتێ دێ نەیاریا وەکەت دێ ل خوینا بابێ خۆ گەڕییێت دیماهیێ بابێ کوڕکا دێ مالا خۆ بارکەت ئۆ دێ چیتە باژێرەکێ سوریێ ئۆ دێ مینت ل وێرێ چەند سالا کوڕکێ بچیک دێ مەزن بیت ئۆ دێ بۆ بێژن کا چەوانێ بابێ وی هاتە کوشتن کوڕک ژی دێ بێژیت ئەز هینگێ ڕادوەستم حەتا خوینا بابێ خۆ ڤەدکەم ئۆ دەست هاڤێتە تڤەنگا خۆ و چۆ حەتا گەهشتیە باژێرەکی لێ دبیتە شەڤ ئۆ دبیتە مهڤانێ مالەکێ وێ شەڤێ ل وێ مالێ دمینیت ئەوژی دێ قەدرێ وی گرن بەلێ نزانن ئەڤە نەیارێ وانە و ئەوژی نزانیت ئەڤە باب کوشتییێ وینە ئەوێت لێ دگەڕییێت ئەوژی دێ شیڤا خۆ خۆن ئۆ دێ بهنا خۆ ڤەدەن پاشی بابێ کوڕکا دێ بێژیتە کوڕێت خۆ دێ هەڕن بخۆ بنڤن ئەوژی دێ چن نڤن کوڕک ژی دێ بەرێ خو دەتێ کەس نەما کوڕک دێ بێژیتە بابێ وان تە گۆتە کوڕێت خۆ هەڕن بنڤن ئینا بابێ وان بتنێ ما ل دەف کوڕکی ئینا کوڕکی گوتە بابێ وان تە بۆچی گۆتە هەمی کوڕێت خۆ هەڕن بنڤن ئۆ تە نەهێلا هەر ئێک ب کەیفا خۆ بچیت بنڤیت ئینا بابێ وان گۆت کوڕێ من چیرۆکا مە یاکیر و دیرە بەلێ کوڕک ژێ ڤەنەبو حەتا بابێ ئەو چیرۆک بۆ گۆتی و من گوند هێلا دا ئەو کوڕک مەزن بیت ئۆشینا بابێ خۆ بگریت ئینا کوڕک دبێژت پا وەڵا ئەز ئەو کوڕکم ئەڤە من دەستێ خۆ داف تە ئۆ من تو کریە بابێ خۆ ئۆ ئەژی ئێک ژ کوڕێت تەمە دێ دا بچینە گوندێ خۆ ڤێ چەندێ کەیفا وان هات ئۆ باژێرێ خۆ.

٧- خودێ ئەو سەرێ دای دێ رزقێ ویژی دەت:

دەمێ ئەم بەرێ خۆ بدەینە ڤێ گۆتنێ و هزرا خو تێدا بکەین دێ بەرێ خۆ دەینێ کۆ هەر مرۆڤەکی ل ڤێ دنیایێ دا پەیدا دبیت دەمێ تێت خۆ دگریت و مەزن دبیت خۆدێ ب رێکەکێ ئان ژی چەند رێکا دێ رزقێ وی دەت ئەوژی دێ بێژت ئەڤە نەصیبێ منە تڤیا مرۆڤ خۆ بهن طەنگ نەکەت دەمێ رزقێ وی کێم بیت ئان ژی نەبیت تڤیا بهێلیتە ب هیڤیا خودێ ڤە ل سەر ڤی بابەتی مە چیرۆکەک یا هەی رۆژەکێ مرۆڤەکی بەلەنگاز دچیتە دارا دەمێ دگەهیتە چیای کۆ دێ دارا برین دناڤ بەینا دوو بەرا دا ل رەخێ دی دبینیت کۆ گورگەک یێ بزنەکێ دخۆت ئینا ئەو ژی دێ ل گورگی نێزیک بیت دێ بینیت چ پێ نا جەسیێت دێ چیتە دەف هەر گورگ چ ناکەت ئینا دێ زانیت کۆ ئەڤە گورگەکێ کۆرەیە ئەڤ بزنە یا هاتیە بەردەڤێ وی ویژی یاخاری ئینا بەلەنگاز زڤریە مالێ وی گۆت تە بۆچی دار نەئینان ئینا بەلەنگازی گۆت خودێ دێ رزقێ مە دەت چەوا یێ گورگێ کورە دای یێ من ژی دەت دێ چەند ب سەرڤە چیت دێ برسی بن و صاربیت هندی ژنا وی دێ بێژیت دێ هلۆ هەرە بۆمە کارەکی بکە هۆصا چێ نابیت ئەوژی دێ بێژیت دێ خودێ رزقێ من ژی دەت درێژ ناکەین دێ بێ چارەبن ئینا ژنک دێ وەریسێ خۆ هەل گریت ئۆ دێ چیتە دارا دێ چەند دارا کۆم کەت پشتی هینگێ دێ کۆڤلەکێ داری هەل کێشیت دێ گۆزکەکێ تژی زێر ل گەل دەر کەڤیت ئەوژی دێ جارەکا دی گوزکی دانیتە جهێ وی ئۆ چیت بێژیتە بەلەنگازی دێ هلۆ هەرە رزقێ خۆ بینە مال خودێ یێ دای من کۆزکەکێ دیتی بەلێ بەلەنگاز دبێژیت هەکە خودێ کریە رزقێ من دێ بۆ من ئینیتە ڤێرە ژنک دێ نەچاربیت چیت بێژیتە برایێ زەلامێ خۆ ئۆ چیرۆکێ بۆ بیژیت ئۆ دێ برایێ تە یێ دین بۆی ئەوژی دێ چیتێ بەلێ ب رێڤە طەماعیێ خۆ ل سەری ددەت ئۆ دبێژیت ئەز دێ سێ

پشکێت زێرا بخۆ بەم دەمێ دچیت دەرێ کولۆزکێ ڤەدکەت بەرێ خۆ ددەتێ تژی مار و دیپشکن ئینا دبێژیت ئەڤە برایێ من دزانت دڤێت من بکوژیت ئۆ مالێ من بخۆ ببەت لەوا ناچیتێ پا ئەزێ ڤا مار و دیپشکا بەم ب مالا وی وەرکەم دا ب وی ڤەدەت و زارۆکێت وی بکوژین ڤێ چەندێ ئەوژی دێ چیت وی کاری ب وێ رێکێ ئەنجام دەت دەمێ کلوزکێ ل عەردی ددەت ب ئەمرێ خودێ جارەکا دی ئەو زێر دێ زڤرِنە ڤە. ئۆ دێ زەلامێ بەلەنگاز دێ رابیت بێژیتە ژنا خۆ ئەها ئەڤە رزقێ مەیە خودێ دا چەوا یێ گورگێ کورە دا یێ مەژی دا.

٨- خەسی دسخەسین ل بەر دیۆارا دڤەنسن خەبەرێت بیکا دنڤێسن:

دبێژن جارەکێ ژنکەکێ دوو پیک هەبوون ژنک گەلەک یا فەساد بۆ ئۆ یا ئاخفتن چێ کەر بوو ئۆ ل فطنا دگەریا رۆژەکێ بەقالەک هاتە گوندی و گازی کر گۆشت ب ماچ ئینا خەسیێ ژی گۆت ئەسمەر پەری کا هەرن هەر ئێک ژ وە ماچەکێ بدەتە بەقالی و گوشتی بۆمە بینن ئینا هەردوو بیکا ژی وەکر چۆن داخازیا خەسیا خۆ بجه ئینا ئۆ گۆشتێ خۆدانا سەرکوچکی دەمێ گۆشت دکەلی خەسی ل بەر کوچکی یا رینشتی بوو دگۆت ئاها نۆکە دێ خەزیر ژ شۆلی ڤەگەرییێت ئۆ دێ سوحبەتا گۆشتی زانیت ئینا هەردوو بیکا گولێ بوو گۆتە ئێک دوو دارابین چارەکێ بکەین هەکە ئەڤە دێ مە دەتە کوشتن ئینا هەردوو بیک چۆن چنگلێ خەسیێ گرت و هەستیکەک هەلگرت و حەشاندە دگەریا خەسیێ دا بۆ کخ.. کخا وێ دەمێ زەلامیێ وان زڤرین گۆتە کابانێت خۆ ئەڤە دەیکا مەچی ئەوان گۆت یات سەکەراتێ دا و ئەوم نزانن چلێ بکەین ئینا وان ژی گۆت پا ئەڤ کخ کخە چی یە ئەوان ژی گۆت یا دبێژیت بلارستک بۆ پەریێ بیت ئۆ مەرجان ژی بۆ ئەسمەرێ بیت مخابن دێ خەسیا مە دێ مریت چ ژ دەستێ مەناهێت. تەحەم.. تەحەم.

٩- پەقیشکێت بارانێ و دەنگێ کەوی شاهێدن:

وەکی ئەم دزانین مە گەلەک چیرۆک و سەر هاتی یێت هەین ژبۆ ڤێ چەندێ کۆ مروەتا (ضمیر) مرۆڤی ب لقینیت ئۆ ئەو کەس وەلێ بێت خۆ ب دیاربێخیت وەکی لڤێ سەرهاتییێ دا بۆمە دیار دکەت دبێژن جارەکێ دوو مرۆڤ پێکڤە چۆنە کاروانی ئێک ژ وان یێ پیر بوو بەلێ یێ دی یێ گەنج بوو دەمێ ژ کاروانی دزڤرن ل نیڤا رێ زەلامێ گەنج دبێژیتە یێ پیر ئەز دێ تە کوژم دا مالێ تە بخۆ بەم هندی پیرەمێر دبێژیتێ کورێ من ما دێ بۆچی من کوژی ئەز هندی بابێ تەمە چ بڤێت دێ دەمەتە بەلێ یێ جحێل ب ڤێ چەندێ ڕازی نابیت دبێژیت ئەز دێ تەکوژم ئو دێ مالێ تە بخۆ بەم کەس پێ نزانیت هندی یێ پیر دبێژیت نێ دێ خودێ ئاشکرا کەت ب شاهادەییا تشتەکی ئۆ دێ دیاربیت ئەوژی دێ بێژتێ چ تشتەک ل ڤێرە نینە کۆ ئاشکرابیت پیرەمێرژی دێ بەرێ خو دەتێ بارانەکا بۆش یا بهارێ تێت ئۆ یا پەقیشکا چێ دکەت دەمێ ب عەردی دکەڤیت ئۆ دەنگێ کەوەکی ژ دیر یێ تێت، ئینا پیرەمێری گۆت دێ بارانا سەر کولاڤک ئاشکرا کەت ئۆ دەنگێ کەوی دێ بنە شاهد ئۆ دێ ئاشکرابیت زەلامێ گەنج دێ بێژتێ نۆکە ئەز دێ تە کوژم کا دێ چەوا ئاشکەرابیت ڤێ چەندێ دێ پیرەمێری کوژیت ئۆ مالێ وی بخۆ بەت ئۆ دێ چیت بخۆ ژنەکێ ئینیت ئۆ دێ حالێ وی گەلەک خۆش بیت رۆژەکێ ئەو ئۆ ژنا خۆ یێ ل بەرسڤکا مالا خۆ ڕینشتێ ئۆ ڕکا کەوێ وی ژی یا ل دەف وان دنیا بهار و دوی دەمی دا بارانەکا ب هێز دباربیت ئۆ دبیتە قەب قەبا کەوی زەلام دێ بەرێ خو دەتە بارانێ یا پەقیشکا چێ دکەت دەمێ ب عەردی دکەڤیت ئۆ دەنگێ کەوی ژی یێ تێت ڤێ چەندێ زەلام دێ بەردەتە کەنییێ ژنک ژی دێ بێژیتێ تە خێرە جامێر تو دکەنی من چ نەکریە کابێژە چ بۆیە بۆچی تو دکەنی ئینا زەلام دێ بێژیتێ چننە هەما ئەز کەنیم بەلێ چ فایدە نەکر ژنک

ژێڤە نابیت هەر دێ بێژیتێ ب هندە قورعانا دێ بۆمن بێژی ئینا مێرک دێ ناچار بیت دێ وێ چیرۆکێ بۆ بێژیت بەلێ دێ بێژیتە ژنا خۆ نەکەی جارەکێ ژ دەڤێ تە بێتە دەر ژنک دێ بێژیتە نە نەپشت ڕاست بە مادێ چەوا ئاخڤم رۆژەکێ نابەینا مێرکی و ژنکێ نەخۆش دبیت ژنک دێ کەتە هەوار و بێژیت وەرن ڤی مرۆڤی بگرن ئەوی برایێ من کوشت ئۆ فلان پیرەمێر ژی کوشت بوو دێ وەرن تۆلا خۆ ژێ ڤەکەن ڤێ چەندێ دێ مێرکی گرن ئۆ دکوژن ئۆ وی مێرکی ژبیر کر بۆ کۆ شاهیدەکێ مەزن ئۆ یێ عادل و ڕاست یێ ل هنداڤ سەری ئەوژی خودێ مەزنە.

١٠- هەکە خودێ مەزن کربیتە رزقێ تە دێ بیت:

دبێژن کورەکی ژار و دەیکا خۆ پێکڤە دژیان حالێ وان گەلەکێ نەخۆش و لاواز بوو کوڕکی حەژ کچا ماقیلێ گوندێ خۆ دکر ئۆ گۆتە دەیکا خۆ بۆمن بخازە دەیکێ گۆت کوڕێ من ئەم دبێ حالین مە چ نینە ئەز بۆتە پێ خازم خۆ بگرە هەکە خودێ کربیتە رزقێ تە دێ بینی و ئۆ دێ بیتە رزقێ تە. رۆژەکێ کوڕک دێ هێتە مالێ دێ بێژیتە دەیکا خۆ دادێ خازگینییێت دەزگرا من چوون دەیکا وێ دێ بێژیتێ خەما نەخۆ هەکە یا تە بیت هەر بۆتەیە پشتی چەندەکا دی دێ کوڕک هێتە مال ئۆ بێژیتە دەیکا خۆ ئەڤرۆ دێ دەزگرا من ڤەگوهێزن بەلێ دەیکا وی دێ هەر وێ بەرسڤێ دەتێ کوڕک ژی ژ قەهرا دێ ل گەل بیکێ چیت نەڤێت بهنەکێ ژبەر چاڤێت وی بچیت دێ چیتە دەف مالا زاڤای ئۆ ل وارا بیت بێ هزر دچیت ئۆ دێ ل وێرێ بیت حەتا دبیتە مەغرەب دێ بیک و زاڤای بەنە بن پەرییێ ئۆ بۆ شیڤێ ئینت زاڤا ژی دێ پشکەکا گۆشتی هەل گریت ئۆ دبێژیت تەلاقێت من ژ من بچن هەکە ئەز ڤێ پشکێ نەخۆم د وان بەینا دا پشیکەک ژ وارا دەرکەڤیت ئۆ خۆ ل پشکێ ددەت دبەت ئۆ درەڤیت هندی دێ چنە پشیکێ دا ژێ بستینن بەلێ بێ مفا بوو دێ پشیک بەزیت ئۆ دێ رەڤیت ئینا ژنک دێ بێژیتێ پا

ته ئەزا بەردایم چێ نابیت تو ل دەف من بی چونکی حەرامە دێ بێژن پا دا چەحشی کەین ئۆ جارەکا دی مارکەین دێ بێژن پا دا ل زەلامەکی بگەرییێن کۆ وەبکەت ئۆ بەردەت ئەوژی دێ چن ل وارا گەڕییێن دێ وی کوڕکی ل بەر دیوارەکێ بینن ئەوژی دێ بێژە ئەڤە کورەکێ ژارە هەما دێ هندە پارا دەینێ ب ئێک نەقل دێ بەردەت ئەو ژی دێ بەن ئو دێ ژنکێ لێ مارکەن پاشی دێ بێژنێ پا دێ بەردە کوڕک ژی دێ بێژیتێ مانێ ئەڤە مرادا منە من ئەڤ روژە دڤێت ئەڤە دنیا منە هەما هۆصا ب صانەهی بۆ یا من ئەز دێ چەوا بەردەم ئەز نا بەردەم ئۆ ئاخفتنا دەیکا من ڕاست بوو ئۆ دگۆتە من هەکە خودێ کربیتە رزق دێ بیت.

١١- سەرهاتیا میرێ ئێزدیا:

دبێژن جارەکێ ژ جارا میرەکێ ئێزدیا گۆت کی دێ بۆ من کریارەکێ کەت ئینا زەلامەک چۆ دەف ئۆ گۆت ئەز دێ بۆ تەکەم ته چ دڤێت ئینا میری گۆت هەڕە ئینس ئاغای بکوژە مێرک ژی چۆ برێڤە زەلامەک ذیت ئەوی ژی کوشت ئینا خەلکی ژی گرت ئۆ گوتێ ته بۆچی کوشت ئەوی ژی گۆت میری گۆتە من ئینا ئینس ئاغا گۆت کی دێ بۆمن کریارەکێ کەت ل گەل میرێ ئێزدیا چار زەلاّم هاتن ئۆ گۆتە ئاغای ئەم دێ کەین بەلێ توو چوار تەحتیا بۆ مە بینە وان ژی تەحتییێت خوکرن ئۆ چینە دناڤڕا ل گوندێ ئێزدیا نێزیک گوندێ ئێزدیا دەمێ بۆیە شەڤ چۆنە دناڤ گوندیادا ل دەف مالا میرێ ئێزدیا ئۆ چۆنە دناڤ تەحتیدا حەتا بۆیە دەمێ نڤستنێ بەرێ خودایێ حەرەسێت میری نڤستن ئەوژی دچن هەر رەخەکێ بالیفکامیری شیرەکی دکەنە دناڤڕا دەمێ سپێدێ میر ژ خەوڕادبیت بەرێ خۆ ددەتە وان شیرا دێ حەرەسێ خۆ ڕاکەت ئو دێ بێژیتێ کاکی ئەڤ شەڤە هاتیە کۆچکێ بەلێ حەرەس دبێژن مە کەس نەدیتیە کەس نەهاتیە ڤێرە ئینا میر دێ جابا ئاغای ڤڕێ کەت ئۆ دێ بێژیتێ من دڤێت ئەز بێمە دەف ته

ئاغای ژی دێ ڕێ دەتێ ئۆ دێ چیتە مالا ئاغای و دوو رۆژا مینیت ل مالا ئاغا پشتی چەند رۆژێت دی دێ هنێریتە دیف ئاغای تۆ دێ بێژیتێ تۆ ئۆ هەر چار زەلامێت خۆ وەرنە مالا من ئاغای ژی دێ قەبیل کەت ئۆ دێ چنە مالا میری پشتی چەندێ دوو روژا ل مالا میری بن دەمێ ب شەڤ ئاغا دچیت دنڤیت میری دێ ل گەل وان چار زەلاما مینێت ئۆ دێ بێژیتێ کا بێژن وە بۆچی ئەز نەکوژتم ئەوژی دێ بێژن کوشتنا ته یا ژ مە زێدەیە ئینا میر ژی وان هەر چار زەلاما خەلات کەت.

١٢- حوکمێ بێخیرەتی:

دبێژن ل گوندەکی خێزانەک هەبوو ئەو خێزان ژ باب و سێ کورا پێک هات بوو بۆ زانین ئەو خێزان یێت حال خۆش بوون مال و حال هەبوو ڕۆژەکێ بابێ وان نەساخ بوو ئۆ کەتە بەرسەکەراتا مرنێ ئینا بابێ گۆتە کوڕێت خۆ هەڕن بێژنە مەلّە دبێتە ڤێرە ئینا چۆنە دیف مەلّەی، مەلّەی گۆتێ ته خێرە؟ بابێ وان گۆتی مەلّە ئەز دێ مرم بەلێ من دڤێت ئەز مالێ خۆ بدەمە کوڕێ ژهەمیا بێخیرەت تر پشتی دەمەکێ کێم باب دێ مریت ئۆ هەرسێ کوڕک دێ خۆ بێخیرەت کەن ئۆ خۆ ژ کەسپ و کارکەن ئینا کوڕی مەزن گۆت ئەڤە چیە؟ ئەڤە هۆصا بۆمە ناقەتییێت کا دا بێژینە مەلّەی بێت دا شرعەتێ خۆ بکەین ئینا چۆنە دیف مەلّەی دا بێت دابۆ وان چارەیەکێ ببینت.

ئینا مەلّە هات ئۆ گۆتە وان وە خێرە کا بێژن بێخیرەتیا وە چیە.

کوڕێ مەزن گۆت باوەرکە مەلّە ئەز هندێ بێخیرەت بووم ئۆ ئەز هندی تهنی بووم بەلێ ژ بێخیرەتیا ئەز نەشیام دەستێ خۆ بۆ درێژ کەم ئۆ ئاڤێ ڤەخۆم.

مەلّەی گۆتە کوڕێ ناڤێ پا بێ خیرەتیا ته چیە.

کوڕێ ناڤێ گۆت باوەرکە مەلّە ئەزێ ڕازای بووم ئۆ بانێ مە دلۆپ دکرن

ئەو دلۆپ ب سەر و چاڤێت من دکەتن بەلێ ئەز ژبەر بێ خیرەتییێ ئەز نەدشیام خۆ بدەمە رەخەکی.

ئینا مەلّەی گۆتە یێ بچیک پا بێخیرەتیا تە چیە؟

کورێ بچیک نە ئاخفت بۆ بهنەکێ ئۆ گۆت ئەز خیرەت ناکەم باخڤم.

ئینا مەلّەی گۆت مالّ بۆتە دکەڤیت.

١٣- حەقێ ڤی دەستی ل ڤی دەستی ناچیت:

ئەڤ سەرهاتیە ب سەرێ خێزانەکێ یا هاتی کو پێک تێت ژ باب و کورِ و کچ رۆژەکێ بابێ گۆتە کورِێ خۆ بابۆ من دڤێت کارێ خۆ بدەمەڤ تە ئەرێ پیر بۆیم بەلێ من دڤێت تۆ ب راستی وی کاری بکەی بەری تو کاری بکەی دێ ئەز شیرەتەکێ ل تەکەم ئەوژی من دڤێت چاڤێ تە ل تە و ل خویشکا تەبیت کورِی گۆت چ پێ نەڤێت باب ئەز هەر دێ وەکەم پشتی چەندەکێ کورِک چۆ کاروانی دەمێ دزڤرِیت گێلەشۆکەکێ ئانکۆ بێژین قەلەبالّغەکێ دبینیت ئەوژی دچیتە ناڤدا دا بزانیت ئەڤە چی یە دناڤ وێ گێلەشوکێ دا دبینیت کچەکا گەلەک جوان ل وێرێ بوو ئەو کورِک ژی بێ خۆ دێ ل کچکێ نێزیک بیت ئۆ دێ ماچەکێ لێ دەت ئۆ دێ زڤرِیتە مالّ بابێ وی دێ بێژیتێ ها کورِێ من کا بۆ من بێژە تە چەوا کارێ خۆ کر ئۆ تە شیرەتا من بجھ ئینا کورِک دبێژیت چ پێ نەڤێت باب ئەڤە تو یێ دینی کاروانێ من یێ باشە و چ ل من نەهاتیە ئەزێ ب خێرم جارەکا دی باب دێ بێژیت کورِێ من کا بۆمن ژ بچیک ترین تشک ڤەگێرەکا تە چ کریە ئینا کورِک دێ سووحبەتا کچکێ بۆ بێژیت باب دێ بێژیت ما من نەگۆتە تە چاڤێ تە ل تە و خویشکا تە بیت.

ئینا کورِکی گۆت ما باب خویشکا چ شۆل پێیە باب دێ بێژیت کورِێ من ئەڤرۆ بەری تو بهێی ئێکی دەرگەهێ مە قوتا خویشکا تە چۆلێ ڤەکر ئەوی ماچەک ل خویشکا تەدا و چوو.

ئینا کورِکی گۆت ئاها نۆکە باب ئەز ئاخفتنا تە تێگەهشتم ئینا بابێ گۆت بزانە حەقێ ڤی دەستی ل ڤی دەستی نامینیت.

١٤- سەرهاتیا حەجی خەلیلێ کۆچەر:

ئەڤ سەرهاتیە یا چێ بۆی ل سالا ١٩٤٨ ل هەیڤا ئیلونێ ل سەر زمانێ مامێ بەرێز برەهیم سلیمانێ کۆچەر دگۆت ل سالا ١٩٤٨ ژ هەیڤا ئیلوبێ ئەم ژپرا بلبل دەرباس بۆین خالێ من گۆت دا بچین پەزێ حەجی خەلیلی ببەینە سەرکۆزێ ئۆ رۆژا پاشتر ل دەم ژمێر حەفتێ سپێدێ بزن و پەز نەهاتنە سەرکۆزێ بەس پەزێ بریە شەڤ نۆیێ ئۆ رۆژا پاشتر ل مال حەجی خەلیل گۆتە برایێ خۆ ئانکو برامالێ خۆ حەسۆی ئەرێ کانێ گیسکا مە یا بەل ئانژی یا کەر...؟ ئینا حەسۆی ژی گۆت وولاّ نزا ئەز چ بێژم ئان قومریا یا دزی ئان ژی سوریا یا دزی ئان ژی گورگی یا خاری ئینا حەجی خەلیلی گۆتە شڤانی کۆ ناڤێ وی حەسۆ بوو هند شڤان حەسۆ بیت ئۆ صە قر تۆ بیت دێ حالێ مە هۆبیت.

پشتی هینگێ ئەم هاتینە بانیکا ئۆ سەد دوو سەد پەزێ بانیکا مەبەردا ناڤدا کۆ دەمێ پایزێ بوو لهەیڤا نەھ بوو ئۆ نێزیکی بانگێ ئێڤاری بوو طەرگەکا عەجێب و غەریب هات ئۆ ل وی دەمی دا چ بۆ فەقیر و ژارا نەما هەمی پێکڤە قووتان ئۆ جارەکا دی مە حال و مالّ بارکرن ئۆ ئەم هاتینە ئەلفێ کو گوندەکە دکەڤیتە نێزیک سەرسنگی وێ ئێڤاری مالّ دانانە وێرێ ئۆ رۆژا پاشتر مە بارکر ئۆ مەدانا ناڤ بەرواری ژێریا ئۆ ل وی وەختی دا بایەکێ گەلەک بهێز هات ئۆ پەز ب شەڤ رِابوو ئۆ دوو پەز ژێ هاتنە دزین ئەوژی یێت مامێ حەجی خەلیل بوون.

١٥- بیە نڤشتیا مەلێ:

بنیاتێ ڤێ گۆتنێ دبێژن جارەکێ کورێ ژنکەکێ هەر شەڤ دمیزت بخۆڤە ئینا ژنک چۆ دەف مەلّەی ئۆ گوتی سەیدا بلا ب خێرا تەبیت کا نڤشتی یەکێ بۆ کورێ من چێ کە. دا بالآ ڤێ میزێ ژ من ڤەکەی ئەز مرم ب نڤینگ شیشتنێ ڤە مەلّەی ژی گۆت سەرچاڤا ئاها دێ نۆکە بۆ چێکەم دێ نڤشتییێ بەت بۆ رۆژا پاشتر کورک دێ ڕیتە ب خۆڤە ئینا ژنک دێ بێت ئۆهـ مەلّە نەتووبی نە نڤشتیا تە ڤێ چەندێ هەر کەسەکێ کریارەک ب سەری هاتبا هەکە ئەو کریار خراب تر با دا دبێژن بی نڤشتیا مەلێ.

١٦- بار ناچیتە بەرکەری کەر دچیتە بەر باری:

ئەڤ گۆتنا هەنێ گاڤا کارەک ئاصێ بیت ئۆ ب زەحمەت چێ بیت بەلێ ب ئالەکێ دی ڤە صانەهی بیت ڤێ چەندێ یا پێ گۆتی «بار ناچیت بەر کەری کەر دچیت بەر باری» وەکی ڤێ گۆتنێ ژی چاخێ دبێژن: «چیا ناچیت دەروتیڤ دچیت».

ئەڤەژی چیرۆکا وی دبێژن جارەکێ زڤستان بوو ئۆ دنیا بەفر بوو بهۆصتەکا عەردی یا رەش نەبوو دەروێشەک چۆ گوندەکی بەرێ خو دایێ گوندێ کەتیە پشت چیایەکی سەعەتەکێ طاڤ لێ نادەت ئینا دەروێشی گۆتە گوندیا هین بوچی ڤی چیای ژبەر سنگێ خۆ ناڕاکەن دا طاڤ ل وە بدەت ئۆ بەر سنگێ وە ببیتە دەشت دا هەمی دەما تێر رۆژێ ببینن ئۆ وە گەرم بیت ئینا گوندی دێ بێژن مالّ وێرانو ما ئەم دێ چەوا شێین ڤی چیا ژبەر سنگێ گوندێ خۆ ڕاکەین ئینا دەروێشی گۆت چ ژ هندێ ب ساناهی تر نینە هەکە هین من ڤێ زڤستانێ بحەوینن ئەز دێ بۆ وە چیای راکەم دەمێ دنیا گەرم و ڕۆن بیت و ئاڤ و کانی بچن دێ بۆ وە ڕاکەم ئینا گوندیا گۆت دێ بلا ئینا گوندیێن بەلەنگاز و نەزان دێ رازی بن چ نانا

گەرم با دا بۆ دەروێشی بیت چ جهێ گەرم با دا جهێ دەروێشی بیت چ پاریەکێ خۆش با بۆ دەرێشی بوو حەتا بۆیە بهار دنیا گەرم و ڕۆن بوو ئینا خەلکێ گوندی گۆتە دەروێشی دێ برا دەروێش کارێ تە دەست پێ کر دێ چیای ڕاکە ئینا دەروێشی گۆت سەرچاڤا ئەوژی دێ چیت تشتێت خو لێک دەت ئۆ چیتە بن چیا دبێژیت چیاو ژ ڤێرە هەڕە... بەلێ چیا نالڤیت جارەکا دی دێ بێژیت چیا هەرەژڤێرە چیا نالڤیت ئینا خەلکێ گوندی دێ بێژن مەژی خلۆلە و دێ چەوا چیا چیت ئینا دەروێش دبێژیت چیا ناچیت دەروێش دێ چیت.

١٧- باگوردانێ زێری ل مەیدانێ نائینیت

طاڤەک بارانێ ل ناڤ بەینا ئادارێ و گولانێ:

دبێژن جارەکێ ژ جاران حاکمێ ئامێدیێ پاشایێ دەڤەرا بادینان بوو حوکم لێ دکرن رۆژەکێ پاشای باگوردانەکێ زێری دانا مەیدانا باژێری هندە ریهـ سپی ئۆ ماقولێت خۆ حازرکرنە مەیدانێ ل گەل چەند ئاقل دارێت خۆ ل مەیدانکا باژێرێ ئامێدیێ پاشا پرسیار کر کا هین دزانن بەهایێ ڤی باگوردانی چەند هەر ئێکی بەهایەک ژبۆ گۆت یێ گۆتی گوندەکی دئینیت ئۆ یێ گۆتی ئۆ یێ گۆتی بارەکێ زێرا دئینیتبەلێ پاشا رازی نەبوو ڤی بەهای ئینا پرسیارا ئاقل دارێ خۆکر ناڤێ وی عیسێ دەلال بوو گۆت پاعیسێ توو چ دبێژی بۆ بەهایێ ڤی باگوردانی عیسێ گۆت ئەزبەنی بەهایێ وی طاڤەکا بارانا ل ناڤ بەرا ئادارێ و گولانێ یە ئینا پاشا ما حەیری بۆ ڤێ بەرسڤێ عیسێ گۆت ل ڤی دەمی دا گەنم بەری ب چێ بوونێ یە هەکە ئەڤ بارانە بهێت چێ بیت دێ قەلەوبیت چێ بیت ئینا پاشای گۆت بەلێ تو ڕاست دبێژی.

١٨- قەنجی بۆ وی بکە یێ بدانیتە بەرچاڤ:

جارەکێ زەلامەکی گەلەک قەنجی ل ئێکی کر بوو ئۆ ئەڤ زەلامە مر ئینا زەلامێ دی گۆت کورێ من ڤی زەلاٚمێ گەلەک چاکی یا ل گەل من کر ئەز دێ چم کا پێتڤی چ هاریکارییێ نینن ئۆ چۆ دەف کورێ وی و گۆتێ کوڕێ من بابێ تە گەلەک قەنجی بیێت ل گەل من کری هەر گاڤەکێ تو پێتڤی هاریکەریەکێ بی دێ دهەوارا تە ئێم ئۆ هاری تەکەم جارەکێ پەزێ وی کوڕکی هاتە دزین ئینا ئەو زەلاٚم چۆ دهەوارێ ئۆ پەزێ وی ژ دزا ستاند ئۆ وی کوڕکی ژێ خاست کۆ ئەڤە چەندە هندە پارەییێت من یێ فلانە گوندی ئەڤە چەندەنادە ئەڤ من هەکە تۆ بشێیی بۆ من ژێ بستینە ئینا ئەو زەلاٚم چۆ پارێت وی ژێ ستاندن دەمێ دا زڤڕن ریبارەک کەتە رێکا وان ئینا کوڕکی گۆت ئەز نزانم مەلەڤانیا بکەم ئینا زەلاٚمێ گۆت ل سەر خاترا قەنجیێت بابێ تە ئەز دێ تە کەمە پشتا خۆ و دەرباس کەم ڤێ چەندێ ئەو کوڕک کرە پشتا خۆ جەتا گەهشتینە نیڤەکا ئاڤێ پیچەک جلکێت کوڕکی تەڕ بوون ئینا کوڕکی خەبەر گۆتنێ هێش یێ ل سەر پشتا وی ئینا زەلاٚمی دەستێت خۆ ژێ بەردان و ئەڤ گۆتنە گۆت.

١٩- قەرەچ کرە خاتین گۆت کولەک نانی بدەمن:

وەکی ئەم دزانین هەر گۆتنەکێ سەرهاتییێت خۆ یێت هەین وەکی ئەم دزانین چ دوکێل یێ ئەگەر نین چ گۆتن بێ ریدان نینن ریدانا ڤێ سەر هاتیێ دبێژن جارەکێ حاکمەکی کچەکا قەرەچ یا جان بوو بخۆ خاست ئۆ کرە کابانیا خۆ و خاتینا مالاٚ خۆ چەند هەیڤەک ب سەردا چوون کچکێ بیرا بەرێ دکر ئەو روژێت ل گەل هەڤالاٚ دچۆ و ل کۆلانا دگەریا و خازۆکی دکر ئینا ڕابوو چۆ هندەک نان کرەت کولەکا دیواری دا و ل بەر کولەکێ هات و چوو گۆتە کولەکێ هندە بدەقۆچالی یێ برسیە خودێ خێراتە مەزن کەت خاتین.

٢٠- یێت خازیت ڕیەک درەشن ئۆ یێ نەدەت هەردوو درەشن:

دبێژن جارەکێ مالەک هەبوو دوو کوڕ و بابەک بوون ڤان هەرسێکا چ کەسپ و کار بخۆ نەدکرن چ ڤیابا دا چن خازن ژ مالێت جیرانا رۆژەکێ رابوون چوونە مالاٚ جیرانەکی هندە هێکا چۆن گۆتنێ ئینا جیرانی گۆت بەس چوار هێک یێت هەین ئینا وی ژی گۆت دێ بلا هەر چارا بینە دا ببەم ئینا رۆژا پاشتر بابێ گۆتە کوڕێ خۆ کا هەڕە مالاٚ جیرانێ مە بۆ من شیرێ پەزێ بینە دلێ من یێ دچیتە شیری ئینا کوڕک ڕابوو چۆ بۆ ئینا رۆژەکا بۆ وی مالێ مێڤان هاتن ئینا بابێ گۆتە کوڕێ خۆ بابۆ کا هەڕە مالاٚ جیرانی بۆمە هندەکا کاکلکێت گیز و باهڤیا ل گەل هندە مویژا بینە دا ل گەل چایێ بخوین ءینا کوڕک چۆ ئەو داخازی بۆ بابێ خۆ ئینا چەند رۆژەکێ دی ئەو زەلاٚم بخۆ چۆ مالا جیرانی ئاخڤت و گۆتی ئەم جیرانێت ئێک برایێت ئێکن ئۆ دێ هەوجەیێ ئێک قەتینین ئۆ ئەزێ هاتیمە شەل و شەبکێت تە دێ چمە دەهواتێ ئۆ غەدارا خۆژی بینە بۆ هەڤالێ من ئەوژی دێ هێتە دەهواتێ ئینا جیران بێ دەنگ بوو زەلامی گۆت چیە هەروەکی ب دلێ تە نە جیرانی گۆت نە برا هەکە ئەز نەدەمەفتە پا دێ دەمەف کێ ئینا گازی کرە کورێ خۆ و گۆتێ کا بۆ من سێنیکا سەر کوچکێ بینە ئینا جیرانی گۆتی ما سێنیک بۆچیە ئەوژی دەست هاڤێتە سێنیکێ ئۆ دەستێ خۆ تێدا و هەردوو ڕیێت خ پێ رەش کرن ئۆ ب دەستێ دی ریێ جیرانێ خازۆک پێ رەش کر ئو ئەڤە گوتنە بۆ گۆت.

٢١- یێ بیرەکێ بۆ هەڤالێ خۆ بکولیت ئەو بخۆ دێ کەڤیتێ:

دبێژن ل گوندەکی سێ برا پێکڤە دژیان رۆژەکێ بەقالەک دبیتە مهڤانێ وان ئۆ ژێ دخازن دا ب شەڤ ل مالا خۆ بنڤینن چونکی بەرێ چ مهڤان خانە نەبوو دا رێڤینک بچنێ ئینا ئەو کوڕک دبێژن چ نینە مالێ مالاٚ تەیە دەمێ ب شەڤ سوحبەتێ دکەن ئەو بەقال دبێژیتی ئەز تشتا دفروشم ئۆ

بارەکێ گران یێ ف من دێ بەم فرۆشم پشتی بهنەکێ هەردوو برا دێ چنە ژ دەرڤە ئۆ دێ بێژنە ئێک دوو ئەم دێ بیرەکی بۆ ڤی مرۆڤی کۆلێن ئو دێ مالێ وی بخۆ بەین و کوژین ما دێ کی زانیت ئەم دێ جهێت خۆ ل دەف پەنجەرێ دانین دا ب صانەهی وی بکوژین ڤێ چەندێ کورکێ بچیک و بەقال دێ ب شەڤ ل دەف ئێک بن ئو دێ بخۆ سوحبەتێ کەن حەتا کورک دنڤیت ئینا بەقال دێ بەطەنیێ کێشیتە سەر ئۆ دێ چیتە سەر جهێن وی نڤیت شەڤ دێ برایێت وی ئێن دا بەقالی بکوژن دێ برایێ خۆ کوژن بەقال ژی دێ ژ خەو ڕابیت دێ بێژیت وە بۆچی برایێ خۆ کوشت ما چ کر بوو چێ ڤێ چەندێ ئەو هەردوو برا ژی دێ لێک کەڤن ئۆ دێ ئێک یێ دی کوژیت دێ برایەک بتنێ مینت دێ بەرێ خۆدەتێ هەردوو برایێت وی چۆن ئۆ چ مالێ ژی نەگەهشتێ ئەوژی دکۆڤانا دا دێ دین بیت ڤێ چەندێ ئەڤ گۆتنە بۆ هاتە گۆتن.

٢٢- چاڤەک کورە بیت دەستێ خۆ ب چاڤێ دی ڤەنە:

دبێژن زەلامەک و کوڕێ خۆ و برازایێ خۆ هەرسێ ل گوندەکێ ژ گوندێت کوردستانێ پێکڤە دژیان ئو هەرسێ پێکڤە دچوونە کاری ئو گەلەک حەژ ئێک و دوو دکر روژەکێ کوڕێ زەلامی و پسمامێ خۆ چوونە نێچیرێ ئینا کوڕێ زەلامی ڤیا تڤەنگا بابێ خۆ ژ پسمامێ خۆ بستینیت دا ئەو نێچیرێ بکەت بەلێ پسمام رازی نەبوو وی کێشا ئۆ یێ دی کێشا ددەستێت پسمامی دا شەقیا ئۆ تڤەنگ چۆ ب کورێ مێرکی کەت هەوار چۆ گوندێ ئۆ هاتە زانین کۆ پسمامی کوڕک یێ کوشتی ئینا پسمام دێ رەڤیت ئو دێ چیتە گوندەکێ دی ئو ل وێرێ دێ مینیت حەتا بەهیا کوڕکی خلاس دڤیت جارەکا

دی بابێ کوڕکی ئانکۆ مامێ کوڕی دی دێ هنێریتە دیف بڕازایێ خۆ ئو بێژیتێ بلا بێتە مالێ ل دەف من وەکی بەرێ دێ پێکڤە ژین هندی خەلک

دێ بێژیتێن دێ چەوا خودانکەی نێ خێن دارێ تەیە ئەوژی دێ بێژیت وەکی چاڤەکێ مرۆڤی کورە دبیت دەستێ خۆ ب ییدێ ڤەنیت دا ئەوژی ژ دەستی نەچیت ڤێ چەندێ دێ دەستێ خۆ ب سەرێ بڕازایێ خۆ دئینیت. ئۆ دێ پێکڤە ژین هەروەکی کوڕێ وی یێ ساخ.

٢٣- چاڤێت بن ئاخێ کەس شەرم ژێ ناکەت:

جارەکێ ژ جارا زەلامەکێ زەنگین و ژێ هاتی بوو دەستێ هاریکاریێ بۆ هەمی کەسا درێژ دکر رۆژەکێ زەلامەکی ژار چۆ دەف وی زەلامی بەلەنگازیا خۆ بۆ گۆت ئەوی ژی هاریکاریا وی کر و گەلەک پارە دانێ وەسا چێ بوو زەلامێ زەنگین دمریت ئۆ مالێ وی بەرزەدبیت دێ زارۆکێت وی مییننە برسی و ژاربن دێ ڕابن چنە دەف وی زەلامێ بابێ وان هاری کری و ب مالێ کەتی بەلێ ئەو زەلامدێ بێژیتێ چ ب من چێ نابیت ئۆ ئەز نەشێم چ هاریکاریا وە بکەم ئۆ ژبیر کر کۆ جارەکێ ئەو ژی چۆ بوو دەف بابێ وان ئۆ یێ بەلەنگاز بوو ئینا ئەڤ گۆتنە بۆ گۆت ئۆ گۆت راستە چاڤێت بن ئاخێ کەس شەرم ژێ ناکەت.

٢٤- کەرۆ نەمرە حەتا ڤیڤار شین دبیت:

ئەڤ گۆتنە یا هاتیە گۆتن بۆ ب جه ئینانا کارەکێ دوویر ئۆ بڤێت ئەو کار چێ ببیت ئۆ بڤێت هەڤالێ وی ژ وێ گرفتارێ دەرکەڤیت و خلاس بیت ڤێ گۆتنێ بۆ دبێژن وەکی دبێژن بنیاتێ ڤێ گۆتنێ دبێژە زەلامەک ب رێکەکێ دا دچوو گەهشتە ریبارەکی پاش دەرباز بوون چۆن وچوون دیرکەتن ئۆ نەگەهشتنە چ ئاڤاهیا ئۆ ئالیکا کەری خلاس بوو چ خارن ژبۆ نەما کەر لاواز بو ئۆ دەست پێت وی سست بوون و نەشیا برێڤە بچیت هەر ئەو زەلام دا ئێت و چیت ئۆ نەدزانی کا دێ چ کەت بۆ کەرێ خۆ ئۆ نەدڤیا کەرێ وی بمریت دیماهیێ چۆ پشت سەرێ کەری ئۆ گۆتێ کەرۆ کەرۆ نەمرە حەتا ڤیڤار شین دبن ئۆ بەرێ خۆ دایێ ددانێت کەری یێت ڤیچ بۆبن ئۆ یێ مری.

٢٥- کوڕ کڤانێ بابێ دکێشیت

کچ تەشیا دایێ درێسیت

مرۆڤەکێ دەولەمەند هەبوو کار و کەسپێ وی بازرگان بوو جارەکێ ب رێ دا چوو مرۆڤەک دیت ماهینەک یا ڤێ هەی ئەوی ژی ژێ پرسیارکر و گۆت ئەرێ برا تو وێ ماهینێ نافرۆشی.

زەلامی گوت بەلێ برا ئەز دێ فروشم بەلێ کا بێژە تە بۆ چیە؟

بازرگان/ ئەز بازرگانم دێ دەمە دگەل کاروانێ خۆ و کەل و پەلێت خۆ پێ بارکەم.

و رێبار/ بلا برا ئەز دێ فرۆشمە تە بەلێ ماهینا من قوسیریەک یا لێ هەی.

بازرگان/ ئەو چ قوسیریە.

رێبار/ برا پیرا ڤێ ماهینێ دەمێ مرۆڤی بارکر با ئۆ برێ کەتبا چەند گەهشتە بەر ریبارەکی ئان ئاڤەکی دا خۆ ل ئاڤێ دەت ئۆ دەرنەدکەت حەتا بارێ خۆ هاڤێتبا دئاڤێ دا.

بازرگان/ ها... ها... ها برا ئەڤە نەقوسیریە ل ماهینێ کا بێژە بەهایێ وێ چەندە دا ببەم.

درێژ ناکەین بازرگانی ماهینا خۆ بر و چوونە کاروانی ماهێن بارکر دەمێ دبەر ئاڤەکی دابۆ رێ وێ ئنیەت دکر دەرباز بیت بەلێ وێ ماهینێ خۆ هاڤێتە دئاڤێ دا ئۆ نەدەرکەت حەتا بارێ خۆ دهاڤێتە دئاڤێ دا دەمێ بازرگانی ئەڤ چەندە دیتی بەرێ خودایێ و گۆتە هەڤالێت خۆ مادەم ئەڤێ ماهینێ پیرا وێ ئەڤ فێلە ل دەف هەبوو پا ژنا من یا ژبنە مالّەکا نەعەسلیە ب شاهەدیا وە من ئەو ژن بەردا دەمێ بازرگان گەهشتیە گوند خەلکێ گوندی چۆنە بەراهیا وی و گۆتنێ ژناتە یا خۆ دایە رەڤان ئینا

بازرگانی گۆت ئەو ژن نەژنا من بوو ئەڤە ب شاهەدیا ڤان مرۆڤا من یا بەردای.

ئۆ ڤێ چەند دەمێ دبێژن گوتنێت مەزنا نەخشێت بەرینە دەمێ دبێژن: کوڕ کڤانێ بابێ دکێشیت و کچ تەشیا دایێ درۆسیت.

٢٦- کی دێ ڤێ کێلیێ شکێنیت:

کەکۆ دێ هلۆ ڕابە تڤەنگا خۆ بهاڤێژە ملێ خۆ دا بچین زاڤای ببەینە سەرشۆیێ... دەمێ عەلی ئەڤ قەسە دگۆتنە مهڤانێ خۆ مهڤانێ بەرسڤا وی دا و گوت برا سەرشۆ نەکارێ منە ئەز دێ چم بارێ خۆ یێ تریێ رەش مێوێ بەمە سیکێ فرۆشم دا دوو سێ وەزنێت گەنمی بۆ زارۆکێت خۆ ببەمە مالّ.

عەلی کەکۆ دهلۆ ڕابە ل گەل مە وەرە رەش مێوو دێ بخۆ چیت مانە دەهواتە.. ڤێ چەندێ عەلی مهڤانێ خۆ ناچار کر ئۆ ل گەل خۆ بر ئۆ هەمی پێکڤە گەهشتنە سەرشۆیێ دەنگێ دەهۆلّ و زورنایێ بلند بۆیە بەر عەسمانێ ئۆ ب کەیف خۆشی طۆلازا ملێ زاڤای گرت و برەسەر شۆیێ ب تڤەنگ هاڤێتن و ستران گۆتن و بوشکڕین ئۆ زەلاما دەست هاڤێتە کێلێ دا ڤەدەن ئۆ زەلام چۆنە پشت کێلێ و تڤەنگێت خۆ هەل گرتن عەلی ژی ل گەل هەڤالا دەست هاڤێتە تڤەنگێ ئۆ هاڤێتن بەلێ پشتی چەندەکێ عەلی رونشت ئۆ تڤەنگا وی یا دەستی دا و ل سەر بەرەکی هزرێت خۆ کرن بەری پازدە سالاّ دەهواتا وی بو کێم خەلک هاتبوونە ڤێرە چ دهۆل و زورنا نەبو چونکێ بابێ وی پێ چێ نەدبوو دهۆلّ زورنا یێ بینت هندی زەلامێت گوندی یێ تڤەنگا دهاڤێژن بەلێ نەشێن کێلێ بێخن کێل یا ئاصێ بۆی ئینا عەلی گۆت دێ مهڤانێ من کێلێ ئێخیت ئینا مهڤانی گۆت بلا چ تێدا نینە ئەز دێ خۆ جەربینم جارەکا دی عەلی چۆت دهزرا دا ئۆ بخۆ گۆت پا هەکە مهڤانێ من کێل شکاندنێ ئەڤە کێماسیە بۆمە دێ چیتە گوندێ خۆ و قەسەکەت و ئاخڤیت ئۆ بێژیت کەس ژ خەلکێ گوندێ نەشیا کێلێ

بشکێنیت ئەز شیام نێ ئەڤە کێماسیە بۆ گوندێ مە جارەکانی بخۆ گۆتە ڤە پا هەکە ئەوی شکاندنێ خەلکێ مە دێ بێژن مەهڤانێ عەلی شکاند ئەڤەژی بۆ من سەر فەرازیە ڤێ چەندێ عەلی گۆت دێ کەکۆ تڤەنگێ بەردە کێلیێ ئینا مەهڤانی گۆت ئەز نەشێم برا نێ دەرزیکا تڤەنگا من یا شکەستیە.

۲۷- سەرێ ل بەر منەتا بلا بچیتە بن زیارەتا:

دبێژن جارەکێ ماقویلەکێ دەڤەرەکێ تێتە گرتن ل گەل خولامێ وی دزیندانێ دا دێ مەحکەما ماقویلێ کەن ئو دێ بێژن پشتی سێ رۆژێت دی دێ وەخەندقینن دێ ماقیل گەلەک یێ داماى و خەمۆکی بیت ئینا خولام دێ ژێ پرسیار کەت تە چیە ئاغایێ من تو هۆ یێ خەمۆکی ماقویل دبێژیتێ وەى ماڵ ویرانو ما تو نزانی سووبلهی دێ من خەندقینن ما چ ژ ڤێرە نەخۆش تر هەیە خولام دبێژیت ما تە دڤێت ئەز تە ژ ڤێرە خلاس کەم ئاغا (ماقویل) دبێژیت خۆزێ ژ خێرەکا خودێ دا جارەکا دی من دیتبا پێت من ل سەر ئاخا چیاییێت مە یێت کوردستانێ گەریابان پاشی بلا ئەز مربام بەلێ نە ب ڤی رەنگێ مرنێ ئینا خولام دبێژیت ئەڤ شەڤە چاڤێ تە ل من بیت دەمێ دبیتە شەڤ هەمی دنڤن خولام دێ رابیت شیشکێت پەنجەرێ ژبنێ ئینیتە دەر ئەو خولام یێت هێز بوو ئو دێ مەزنێ خۆ تێدا دەرئێخیت ئو دێ چنە چیای پاشی دچنە ماڵ پشتی چەندەکێ ئاغا ل گەل دۆست و هەڤالا یێ کەیف خۆش با و ب کەنی با و کەتیە سوحبەتێ دا خولام بێژیت ئەزبەنی تە دیت زەلام دەمێ من تو دپەنجەرێ دا ئینا یە دەر ئاها ئەڤەنە زەلام ئاغایێ من دا رویێت ئاغاى ئیتە خارێ ئۆ دا ب ڤێ ئاخفتنێ دا هەر شەڤ چەندین جارا دا ب ڤی رەنگی چ گاڤەکا ماقویل یێ کەیف خۆش با ئان ژی ل گەل زەلاما با دا ئەو وێ ئاخفتنێ دا بۆ بێژیت ئۆ دا بێژیتێ هەکە ئەز نەبام نۆکە تو یێ خەندقی بای چەندێ مەزنێ گۆت راستە دەمێ مەزن دبێژن سەرێت بەر منەتا بلا بچیتە دزیارەتا.

۲۸- سۆتم ناهێتە گۆتن:

دبێژن جارەکێ کابرایەکی چێلا خۆ بەرزە کر بوو هندی لێ دگەریا چ ژێ نەدزانی پرسیار دکرن کەسێ سەر و شینەک ژێ نەدزانی کۆ ئەڤ چێلە کا ب ئاڤ چوو ئان ژی ب ئاگر.

رۆژەکێ پسیارا نیاسەکێ خۆ کر و گۆتێ ئەرێ برا تۆ چ ژ چێلا من نزانی ئەڤە چەندە یا بەرزە بوی نیاسی گۆتی بەلێ بەس کاوەرە دا بچینە ماڵ شیڤێ بخۆین پاشی دێ بۆتە بێژم ڤێ چەندێ هەردوو پێکڤە چوونە ماڵا نیاسی وان ژی شیڤ ئینا و خار پشتی شیڤێ خودانێ چێلێ گۆت دێ برا بۆ من بێژە کا چل چێلێ هاتیە بهنا من یا تەنگە ئەڤە چەندە زاروکێت من ماست و شیر نەخاریە ژیارا مە یا ل سەر ڤێ چێلێ ئینا نیاسی گۆت ئەز دێ بۆتە بێژم بەلێ ب شەرتەکی تو ب تەلاقا سیند بخۆی کۆ تو دەین نەکەی ئەوژی ژ هناڤ صۆتی دێ ئێک نەقل هەر سێ بەرکێت خۆ دهاڤێژیت ئۆ دبێژیت دێ کا بۆ من بێژە ئەوژی دێ بێژیت وەڵا ئەو گۆشتێ نۆکە تە خاری گۆشتێ چێلا تە بوو زارۆکێت من دبرسی بوون چ نەبو بخۆن من ژی چێلاتە دیت من ڤەکوشت و دا زارۆکێت خۆ ئینا د وی دەمی دا بۆ ئۆف ئۆفا خودانێ چێلێ ئۆ ژ مالێ دەرکەت هندی خەلک دا بێژنی تە چێلا خۆ دیت تە نەزانی چلێ هات ئەوژی دا بێژیت سۆتم ناهێتە گۆتن چێل چوو بلا ژن ژی نەچیت.

۲۹- سەد سال و سەعەتەک ئۆ سەعەتەک و سەد سال گۆت راستە، گۆت پشتی دوو کوڕ و کچەکێ:

بنیاتێ ڤێ سەر هاتیێ دبێژن جارەکێ خودێ نیاسەکی گەلەک یێ زانا بوو ل ناڤ جڤاکەکێ دا گۆت سەد سال و سەعەتەک ئو سەعەتەک و سەد سال ل نک خودێ ئێکن ئینا مەزنێ جڤاکێ گۆت وەى ماڵ ویران چەوا دێ

سەد سەعەت و سەد سال وەکی ئێک بن ئەڤە چ درەوە تو دکەی ل ناڤ ڤێ جڤاتی گەلەک پێ نەچوو ئەو مەزن ل گەل خولامێ خۆ چوونە سەر ئاڤێ دا دەست و چاڤێت خۆ بشۆن و خۆ تازە بکەن ڤێ چەندێ مەزن دێ جلکێت خۆ ئێخیت ئۆ دێ خۆ نقوکەتەت ئاڤێ دا هۆ بەرێ خۆ ددەتێ ژنکە ئۆ وێ هند دیت زەلامەک ژ وێڤە هات عەبایێ خۆ تێوەرکر ئۆ دا دیف خۆ برە مال و ل خۆ مارکر و مال دەف دوو کورِ و کچەک ژێ بوون رۆژەکێ هاتە سەر ئاڤێ ڤە داخۆ تازە بکەت هۆسەرێ خۆ ئینا دەر بەرێ خۆ ددەتێ زەلامە ژنک نینە ئینا دبێژیتێ خولامێ خۆ ئەڤە ژ مێژە ئەز چۆیمە دئاڤێ دا خۆلام دبێژیت نە ئەڤە بهنەکە ئینا ئەوژی خۆ کەرِ دکەت ئۆ بێ دەنگ دبیت دچنە مالێ جارەکا دی دێ دیوان شاربێت ئۆ ئەو چاک دێ ئێتە وێ دیوانێ هەر ڤێ گۆتنێ بێژیت سەد سال و سەعەتەک وەکی ئێکن ئینا ئەو چاک دێ بێژیت راستە سەد سال و سەعەتەک ل نک خودێ ئێکن چک ژی دێ بێژیت ئەرێ پشتی دوو کورِ و کچەکێ.

٣٠- پیرێ باوەر نەدکر دێ شی کەت گۆت من ئێکی جحێل دڤێت:

بنیاتی ڤێ گۆتنێ دبێژن زەلامەکی چار بچیک هەبون ئۆ دگەل ژنا وی ئەو چ نەبوو دمالێ دا بخۆن گەلەک بێت بێ حال بوون ئینا رۆژەکێ موختاری گۆت من دڤێت ئەز تە بکەمە رەزڤانێ گوندی دا تو ژی زارۆکێت خۆ پێ خودان بکەی گەلەک پێ نەچوو کەیفا مێرکی گەلەک خۆش بوو ئۆ حالێ وان خۆش بوو شیا بچیتە ناڤ خەلکی ئینا گۆتی ئەز دێ بێژمە موختاری من کەتە شڤانێ گوندی هەرۆژ شیر ماستی دخۆم ڤێ چەندێ چوو دەف موختاری وە گۆتی موختاری داخازیا وی بجهـ ئینا و کرە شڤان درێژ ناکەین گەلەک حال خۆش بوون ئینا گۆت بۆچی موختار من ناکەتە رەشەکێ خۆ دێ ئەز گەلە زەنگین بم چۆ دەف موختاری ئەو خازتن ژێ خاست ئینا موختاری کرە دەر گۆتی هەرِە تو بگێر چ نائێیی چوونکی تو یێ

ب رزقێ خۆ رازی نینی تە نان نەبوو بخۆ نۆکە تویێ چ دبێژی ئینا گوت راستە دبێژن پیرێ باوەر نەدکر دێ شی کەت دەعوا مار و هەشتێکا کر.

٣١- شۆل کەرێ خۆ بە خۆشڤیێ خەلکی بە:

دبێژن جارەکێ کورِێ حاکمی ل گەل هەڤالێت خۆ چوونە نێچیرێ بۆ دەمێ ئێڤاریێ زڤرینە ڤە چوونە سەر کانییێ تژی ژنک بوو ئینا چوون ل دیر رونشتن وان ژی دیت ژنکا کچەک نێزیکێ وان بوو کۆزکەکێ ئاڤێ ئینا بوو بەلێ سێ جارا ئاڤ رێشت پاشی دا وان ئینا کورِێ حاکمی گۆتێ تە بۆچی ئەو ئاڤ رێشت ئەوێ ژی گۆت هین یێ ب رێ هاتین ئۆ هین بێت ماندی نەهەکە ئاڤا پیس ڤەخۆن دی نەساخ بن ئینا کورِێ حاکمی گۆت تۆ کچا کێ ی ئەوێ ژی گۆت ئەز کچا گاڤانێ گوندی مە دەمێ کورِک چۆیە مالێ ئێک نەقل گۆتە بابێ خۆ بۆ من کچا گاڤانی بخازە بەلێ نە ب دلێ بابێ وی بوو هندی بابێ گۆت کورِێ من ئەو نەژ هەژی تەیە ئەز دێ بۆ تە کچا وەزیرەکی ئینم کۆ یا جان و ژبرینێ بەلێ بێ مفا بوو درێژ ناکەین دێ بۆ وی کچکێ خازن بابێ کچکێ دێ بێژیت ئەزێ رازیمە بەلێ کچک ژی رازی نابیت دبێژیت حەتا بخۆ شۆلەکی نەکەت ئینا کورکی گۆت ئەز دێ چم خۆ هی کەمە مەحفیر چێکرنێ ئەوژی چوو کارخانا مەحفیرا ئۆ مەحفیر چێ کرن حەتا باش فێری بوو پاشی رۆژەکێ ل گەل هەڤالا چوونە دەرڤەی وەلاتی ب رێڤە گرتن پاشی هاتن گۆتی کی کارەکی دزانین ئینا کورِێ حاکمی گۆت ئەز مەحفیرا دزانم بەلێ هەڤالێت وی گۆت ئەم چ نزانین ئینا هەڤالێت کورِێ حاکمی کوشتن ئۆ کورِێ حاکمی ژی هنارتەدکارخانا مەحفیرا ڤە مەحفیر چێ کرن جارەکێ مەحفیرەک چێ کر ئۆ گۆتە ئەوان بۆ فلان حاکمی ببەن دێ دیاریەکا باش دەتەوە ئەوژی دێ بۆ بابێ کورکی بەن ژنک دبێژیتە خەزیرێ خۆ ئەڤە نامەیە کورێ تە بۆ تە یێ هنارتی ئۆ دبێژیت ئەزێ گرتیمە ئینا بابێ کورکی چۆ و جهێ کورکی پێ زانی خۆ ئینا ڤە ئینا کچکی گۆتی هەکە تە نۆکە مەحفیر نەزانی با دا توژی یێ کوشتی بی.

٣٢- ئاقل سڤک بارێ گران:

چ مرۆڤ پێش نەکەڤتیە ئۆ چ کەس نە هاتیە پێش ئۆ چ مللەت سەر نەکەتیە بێ ئاقل هەر ئاقلە مرۆڤ پێ دبیتە خودان قەدر و هێز لەوا مەزنێت مە هەردەم باسی ئاقلی یێ کری ئۆ بێت گۆتی: «ئاقل تانجێ زێریە بەلێ دسەرێ هەمی کەسادا نینە» راستە ئاقل تانجە مرۆڤ پێ دبیتە مرۆڤ ئۆل ڤێرە دا سەرهاتیەک یا هەی بۆ ڤێ گۆتنێ دبێژن مرۆڤەکی ساوێلک هەبوو ئان ژی بێژین ئاقل سڤک ئان ژی کێم ئاقلە بارەکی گران بوو براستی بۆ وی کەسی دبێژن رۆژەکێ والیێ دیاربەکرێ گۆتە مرۆڤەکێ ساوێلکە ل دەف وان هەبوو گۆتی ئەگەر سووباهی دشێی خۆ نیشا من بدە ئەز دێ تە هنێرمە دەف پاشایی بادینان ئەوژی رۆژا پاشتر دێ ل دیور والی بینت بێ کۆ بچیتە دەف کۆ بزانیت کا دێ بۆچی والی وی هنێریتە دەف ۆ پاشایێ بادینان ئەوی چ دڤێت ئۆ دێ رێکا ئامێدیێ گریت ئۆ دێ چیتە دەف پاشایێ ئامێدیێ ئەوژی دێ بەتە دەف پاشای ل دیوانا وی پاشا دێ ژێ پرسیار کەت دێ بێژیت تە چ نامە نەئینانینە والی چ نەگوتیە تە دەمێ توو هاتی ئەوژی دێ بێژیتێ نە هەما گۆتی خۆ نیشا من بدە ئەوژی نەزانی خۆ نیشا دان مەرامە وی ئەوە کا دێ چ بێژیتێ دا بکەت نەزانی ئاقلێ خۆ ب کاربینت بۆ ڤێ چەندێ.

ئۆ ئەو قاسدێ دیاربەکرێ دێ ل ئامێدیێ مینیت ئەوژی دێ زێدە قەدرێ وی گرن ئۆ دێ خارنەکا خۆش دەنێ حەتا دچیت دەمێ دچیت دێ باگوردانەکی ب پشتا وی ڤەدەن ئۆ بێژنێ ئەڤی بۆ والی ببە ئەوژی دێ وی باگوردانی ئینیتە دیاربەکرێ ئۆ دبێژیت پاشایێ ئامێدیێ سلاڤ ل تە دکرن ئۆ ئەڤ باگوردانە بۆتە یێ هنارتی ڤێ چەندێ دێ یێن ئاقل چەند گەلەکە بۆ مرۆڤی ئۆ چ ب سەرێ مرۆڤی دئینت.

٣٣- تەبعەت ب سەر فێلکرن دکەڤیت ئان ژ فێلکرن ب سەر تبعەتێ دکەڤیت...!!! .

دبێژن جارەکێ حاکمێ پرسیارا ئاقل دارێ خۆ کر و گۆت من دڤێت پرسیرەکێ ژ تە بکەم کا تو چ دبێژی ئاقل داری گۆت چیە ئەزبەنی گۆت تو دبێژی فێلکرن ب سەر تبعەتێ دکەڤیت ئان ژی تبعەت ب سەر فێلکرنێ دکەڤیت ئینا ئاقل داری گۆت ئەزبەنی تبعەت ب سەر فێلکرنێ دکەڤیت ئینا حاکمی نە پا ئەز دبێژم فێلکرن ب سەر تەبعەتێ دکەڤیت ها بەرێ خۆ دێ مە چەوا ئەڤ پێشیکە یێت هی کرین دەمێ ئەم خارنێ دخۆین ئەو شەماڵکا هەل دگرن ئاقل دار تو بڤێ چەندێ یێ خەلەتی ئینا ئاقل داری چ نەگۆت بۆ رۆژا دی چۆ مالا حاکمی مشکەک کرەت بەریکا خۆدا دەمێ خارنێ وی بەرێ خودایێ پشیک هاتن ئۆ شەمالکێت وان یێتدەستی دا ئۆ راوەستان ئەوژی رونشتن خارن خار هێش خلاس نە بۆین ئاقل داری ژی مشکێ خۆ ژ بەریکا خۆ ئینا دەر ئۆ هاڤێتە و رێ هۆ چاڤێ پشیکا ب مشکی دکەڤیت ئێک سەرە شەمالکێت خۆ دهاڤێن ئۆ دبەزنە مشکی ڤێ چەند چ نەما بوو قەسرا حاکمی بسوژیت هەکە لەز لێ نەکربا ئینا ئاقل داری بۆ حاکمی گۆت ها حاکمی خۆش بیت تو بۆ ڤێ چ دبێژی بۆ تبعەتێ و فێلکرنێ ئینا حاکمی گۆت ئەز نزانم تو بێژە ئاقل داری گۆت ئەزبەنی فێلکرن بۆ ماوەیەکی دگرن بەلێ تبعەت عەسلە رەهەکە دگیانی دا نەشێت بهێلیت ئینا حاکم داری گۆت تو راست دبێژی.

٣٤- هێشتا ساخا نەخازیە گەرا مریا یە:

دبێژن زەلامەکی ژنەک هەبوو ئەڤێ ژنێ بچ رەنگەکی نەدهێلا زەلامێ وێ ژ مالێ دەرکەڤیت دگۆتێ ئەز ژ شەڤێ دترسم دەمێ ئەز دچم ئاڤێ بۆتە بینم دەنگی قەب قەبا گۆزکی تێت ذەز دترسم ئۆ دەمێ تو ژ مال بچی ئەڤ ماڵە گەلەک ب ترس دکەفیت ئۆ ئەز دترسم ڤێ چەندێ ئەو زەڵام چ جارا

ب شەڤ ژ ماڵ دەر نەدکەت رۆژەکێ هەڤاڵەکێ وی گۆتی تو بۆچی ب شەڤ نائێیە دەف زەلاما کۆچکی ئینا وی ژی گۆت ما ئەز چ بێژم ژنکا من ب شەڤ دترسیت ژبەر ڤێ چەندێ ئەز ناهێم ئینا پیرەژنەکێ ئەڤ گۆتنە گولێ بوو چۆ دەف و گۆت ژنا تە ب شەڤ ناترسیت بەلێ ئەوا تە ب شەڤ گرێ ددەت ئۆ ناهێلیت تو بچیە چ جها دا تو هەر ل بەر چاڤێت وێ بی ئۆ نەبەخدەیە چ ژنکێت دی. پیرێ گوتی تو ئەڤ شەڤە وێ بچەربینە و بەرێ خۆ بدێ. خۆ گەلەک نەساخ بکە وەل خۆ بکە هاها دێ تو مری دێ ژنا تە ل دۆرێت تە ئێت و چیت ئو دێ بێژیت جامێر و بێژە ئەز بۆتە چ بکەم دەرمانێ تە چیە تو ژی بێژە دەرمانێ من نوکێت قەلاندینە دناڤ مناصبی. دڤێ چەند دەمێ دبیتە شەڤ مێرک دێ خۆ نەساخ کەت گەلەک ئۆ ژنا وی دێ ل دۆرا ئێت وی چیت کا بێژە ئەز بۆ تە چ بکەم بچمە کیرێ دەرمانێ تە چیە...؟!

زەلام ژی دبێژیت دەرمانێ من نوکێت قەلاندینە دناڤ مەزاری دا. ژنک ژی دبێژیت هەر نۆکە دێ بۆتە چێ کەم دێ دەست هاڤێتە قازان و نوکێت خۆ ئۆ چۆ ناڤ مەزاری ئۆ ب لەز ئاگر و نۆک کەلاندن و دقەلاند مێرێ وێ باوەرنەدکر کو دێ ژنا وی وەکەت هندە جلکێت خورِی سپی کرنە بەرخۆ ئۆ هێدی هێدی چۆ نێزیکی ژنا خۆ خۆ ل بەر زیارەتەکێ دا درێژ کر و دەستێ خۆ درێژ کر و گۆت کا بۆ من هندە نۆکا ئەو ژنک ژی دێ سکیفکەکێ ل دەسی وی دەت ئۆ دێ بێژیت دێ هەرە ساخا نەخاریە گەرِا مریایە.

٣٥- هەڤالێ پاری ناچیتە ئاری:

ئەڤ سەرهاتیە ئانکۆ بێژین بەس هەڤالێ بەریکێیە نەهەڤالێ طەنگاڤیا یە وەکی دڤی سەرهاتیدا بۆمە دیار دکەڤیت دبێژن جارەکێ ژ جارا دوو هەڤالێت ئێک بوون ئێک گەلەک یێ باش بوو ل گەل هەڤالێ خۆ چ ڤیابا دا بۆ کەت رۆژەکێ هەڤالێ باش گۆتە هەڤالێ دی برا ئەڤ شەڤ شینا من

هەرِە ئاڤ دانێ ئەز گەلەکێ نەساخم ئەڤرۆ نۆبا مەیە ئینا هەڤالی دبێژیت برا من گەلەک شۆل یێت هەین ئەز نزانم چ بکەم و چ نەکەم ئینا بۆی دەرکەت کۆ ئەڤ هەڤاڵە یێ طەنگاڤیێ نینە... ئینا گۆت ئەز دێ وی جەربینم چەند رۆژەک ب سەردا چوون ئۆ چۆ دەف هەڤالێ خۆ ب شەڤ گۆتێ من ئەڤ شەڤە رەشەکێ ئاغای یێ کوشتی من بحەوینە حەتا سپێدێ ئەز بخۆ سەحکەمە جهەکی ژ ڤی گوندی بچم ئینا هەڤالی گۆت ولاّ ئەز نەشێم خۆ ژ ئاغای بکەم و ئەز نەوێرم ڤی کاری بکەم ئینا ڤ چەندێ ئەوژی بۆ دیار بوو ئەڤە هەڤالی بەریکاوی بتنێ یە ئۆ ئەڤ گۆتنە بۆ گوت: «هەڤالێ پاری ناچیتە ئاری».

٣٦- هەتا مرۆڤ خراب نەبیت

خراب ل مرۆڤی پەیدا نابن:

دبێژن ل باژێرەکی دا حاکمەک هەبوو خەلکێ وی باژێری گەلەک گازندە ژێ دکرن چوونکی کاودانێ وان گەلەک یێ نەخۆش بوو ئۆ ئابۆریێ وان گەلەک یێ کێم بوو خەلکێ وی باژێری گەلەک گازندە دکرن حەتا ئەڤ چەندە ئەڤ قەسە چۆنە بەرگوهێت حاکمی ژی خەلکێ خۆ هەمی کۆم کرن ئۆ گۆت من دڤێت هێن چل مرۆڤێت چاک بخۆ بژارکەن خەلکی ژی چل بژارکرن پاشی حاکمی گۆت بخۆ ژڤا ژی بیستا ژێ بگرن یێت باش ئەوان ژی بیست بژارکرن پاشی حاکمی گوت بخۆ ژڤا ژی دووا ژێ بگرن وان ژی دوو ژێ گرتن ئۆ دگۆتێ ئەڤ مرۆڤە هند باشن ئاڤ ددەستا دا دمەهیت ئینا حاکمی ژی ژۆرەک داڤێ و گۆتێ هەرِنە تێدا حەتا سپێدێ دوعا بکەن دا خودێ مەزن کاودانێ مە چێ بکەت بەلێ هەچێ یێ ئەولی تێت دێ گوندەکی دەمێ یێ دووێ تێت دێ دوو گوندا دەمێ.

ڤێ چەندێ ئەڤ هەردوو مرۆڤە دچنە ژۆر هەروا نڤێژ و دوعا ژبیر کر و حەتا سپێدێ ئێکی دگۆتە یێ دی دێ تو سپێدێ چیە دەف حاکمی ئەوێ

دی دا بێژیت نه تو دێ چی ما ئەز خشیمێ تەمە حەتا بۆ سپێدە دەما سپێدێ چۆنە دەف حاکمی. حاکمی گۆت ئەڤ شەڤەژی بخۆ دوعا بکەن و نڤێرا بکەن ڤێ چەندێ وێ شەڤێ ژی حالێ وان هەر ئەو بوو دیماهییێ سپێدێ ئێک چۆ دەف حاکمی و گۆت چاڤێ من بینە دەر ئینا حاکمی ئەمر کر کۆ چاڤەکێ وی بینە دەر ئۆ هەر دوو چاڤێت یێ دی بینە دەر ئۆ گۆتە خەلکی ئاها ئەڤە باشێت وە بڤی رەنگی بن پا خراب دێ چەوابن پا دێ هەرِن خۆ باش بکەن دا خودێ باشییێ بدەت.

٣٧- هەر کەسێ طەبکەکێ بۆ هەڤالێ خۆ

بکۆڵیت ئەو بخۆ دێ کەڤیتێ:

دبێژن ل سەردەمی ئوسمانیا پارێ وی دەمی دگۆتێ مەجیدی کانێ چەوا نۆکە ئەم دبێژینە دیناری دینار وی دەمی پارێ وان مەجیدی بۆ و ژ بەر کۆ ئەو پارە یێ ئاصنی بو ئەو نڤێسین و ئایەت و ژمارە وێنە ل سەر بوو بەلێ ئەو نڤێسین ژبەر دەست لێ دانێ زی ل سەر دچوو ڤێ چەندێ ئەو پارێ ئەو وێنە و نڤێسین و هژمارە ژێ چووبان دا ئەو پارە شکێت بێ قیمەت دبوو ب چ نەدچوو دبێژن وی دەمی گەلەک جارا بزۆری بازرگانیا خۆ دبرە گوندا دفرۆشت ژبەر کۆ گوندی دباش بوون چ ژ حیلە و حەوالا نەدزانی دلێ وان یێ تازە بوو ڤێ چەندێ گەلەک جارا بازرگانا تشتێ خۆ یێ خراب دا ئینتە گوندا ئۆ دا فرۆشتنێ ئیدا فێل بازیێ لێ کەن ڤێ چەندێ گوندیا ئەڤ چەندە زانی ئو دا چنە سیکێ رۆژەکێ ئێکێ گوندی گۆت دێ چم بخۆ پارچەیەکێ کتانی کرم ئەوژی مەجیدیەکی قەلپ هەل گرت و چۆ دکانەکێ خودانێ ژی گەلەک قەدرێ وی گرت و ب گەرمی ل گەل ئاخڤت ئۆ پەرۆکێت خۆ یێت خراب هەمی دانانە بەرسنگێ وی کورکی نێ کورک فێلێت وا دزانیت وی ژی پارچەیەکێ ب دلێ خۆ ژێ بژارت و مەجیدیێ قەلب دا ڤێ بازرگانی ژی نەبەخداییێ هەما کرەت قاسێ دا کورک چۆ

گوندی ئۆ ددلێ خۆدا گۆت دێ هەرە گوندیۆ پا من پەرۆکی باش ئانکو یێ خراب نەداتە ئۆ گوندی ژی گۆت دێ هەرە بازرگانۆ پا من پارێ باش نەداتە دەمێ ئێڤاری بازرگان قاسێ ڤەدکەت وی پارەی تێدا دبینیت کۆ یێ قەلپ تێدا ئۆ کورک ژی بەری خۆ ددەتە پەرۆکی عەمبار سۆتی یە بکێر چ ناهێت.

ئۆ بڤێ چەندێ دیار بوو کۆ هەر ئێکی دڤیا حیلێ ل ئێکێ دی بکەت ئۆ هەر ئێک ژ وان کەتە طەپکا یێ دی.

٣٨- هەر ئێک بەری فخۆیە:

جارەک ژ جارا رەحمەت ل دەی بابێت گوهدارا مێرکەکی کەرِ هەبوو ئەو مێرک ژ مالێ دەرکەت هەڤالەک دیت ئەوی هەڤالی سلاڤ کرێ بەلێ ئەوی گۆت روسیڤاندا بچ چێدکەی چێ کە ب لەڤەنا ب حەلانا هەما کەیفا تەیە ئۆ هاتە مالێ ئۆ گۆتە ژنا خۆ من هەڤالێ خۆ دیت ئۆ گۆتی ئەزێ سیڤاندا چێ کەم منژی گۆتێ تو چەوا چێ دکەیچێ کە ژنکێ ژی گۆت هەما بلا تە ئینابا ئەڤە چەندە مە چ گۆشت نەخاری دلێ مە حەلیا بۆ پشکەکا گوشتی چ با حەزکەی بلا خۆ گۆشتێ کەری با بلا تە ئینابا ئاها کچا من بەرێ خۆ بدە بابێ خۆ یێ دبێژیت یێ دبێژیت چێلەکا ل وێرا هە ڤەکوشتی من ژی گۆشت نەئینا من ژی گۆتێ بلا تە ئینابا خۆ یێ مریبا بلا تە ئینا با کچکێ گۆت دێ بلا دادێ کەیفا وەیە هەما بلا یێ چەوا بیت من بدەنێ من دڤێت.

٣٩- تو چ بچینی دێ وی هەلینی:

جارەکێ زەلامەک ئۆ ژنا خو و دەیکا خۆ پێکڤە دژیان کار و کەسپێ زەلامی رێنج بەری بوو سپێدێ سحارێ دێ ژمالێ دەرکەڤیت بەلێ بەر دەرکەتبا دا بێژیتە ژنا خۆ تو بخودێ کەی حورمەت من چەند پشکێت تەرِ

یێ بستکێ ڤەکرین دەمێ دەیکا من ژ خەو ڕادبیت بدێ ئەوژی دا بێژیت بلا سەر چاڤا دا مێرک ژ مالێ دەرکەڤیت ئەو ژنک دا وا پشکا بژێریت ئۆ دا خۆت پاشیدا چیتە سەر برکێ دا چەند بەقا گریت ئو دا بژێریت و ئینیت دەتە خەسیا خو دا ئێڤارێ مێرک دا زڤڕیت ئو دا بێژیت حورمەت تە گۆشت دا دەیکا من ئەوژی دا بێژیت پا چەوا کوڕک دا چیت ژ دەیکا خۆ پرسیت دەیک ژی دا بێژیت ئەرێ کوڕێ من هەر ڕۆژ گوشتی بۆ من دبژێریت بەلێ داوو ئەز نزانم بۆچی یێ چڕە ئەز خۆش نەشێم بخۆم.

کوڕک دا بێژیت چ نینە دادێ ژبەر ددانایە درێژناکەین بیک ژی دێ پیربیت ئو دێ ب بیک کەڤیت حالێ وان دێ گەلەک یێ خۆش بیت بیکا وێ ژی گەلەک یا باش بوو هەر ڕۆژ دا بێژیتە زەلامێ خۆ بۆمە گۆشتی گەلەک طەڕ بینە دا دوو سێ پشکا بۆ دەیکا تە ببژێرم پیرەژنە بلا بخۆت یا بێ تاقەتە ڤێ چەندێ ڕۆژەکێ ژنک دێ بستکەکا گۆشتی بژێریت دەمێ دبەت ددانیتە بەر خەسیا خۆ ئەو گۆشت دا بیتە بەق دا جارەکا دی وی گۆشتی دا هاڤێت جارەکا دی دا هندە گۆشتی دی دا بێژیت ئەڤ کریارا چەند جارا کر ئینا بۆ جارا چارێ گۆتە زەلامێ خۆ کاوەرە بەرێ خۆ بدێ ئەوژی دێ بینیت ئەڤە گۆشتێ صۆرە و نازک بژارت بەلێ پشتی چەندێ دا هێتە بژارتن و دا بەت و دانیتە بەر خەسیا خۆ ئێک نەقل ئەو گۆشت بۆ بەق ئینا خەسیێ ژ دەستا وەرگرتن ئۆ کرنە ت پاری دا و خارن ئینا کوڕی وێ گۆتێ ئەڤە چ یە دەیک چیرۆکێ هەمیێ دێ بۆ کوڕ و بیکا خۆ ڤەگێڕیت ئو دێ بێژیت ئەڤە من یا چاندی ئەز دێ وی هەلینم.

٤٠- ئاقل تانجێ زێرینە بەلێ دسەرێ هەمی کەسا دا نینە:

وەکی ئەم دزانین عیسێ ئێک ژ ئاقل دارێت پاشایێ ئامێدیێ بوو پاشای چ کارنەدکرن بێ شیرەتا عیسێ جارەکێ ناڤ بەینا عیسێ و پاشای نەخۆش بیت ئینا عیسێ دێ ژ دەف پاشای چیت ئۆ دێ بێژیتە میری

«میرم بۆری» بەلێ پاشا نزانیت چیە بۆری بەحسی دێ زانیت ئەڤە عیسێ یێ لێ قولپی ئۆ دێ چیت پشتی چەندەکێ میر نەشێت چ کارا بێ عیسێ بکەت ئۆ هەمی کارێت عیسێ دێ مینن ئۆ کاری پاشای دێ ئالۆزبێن ئۆ نزانیت چ بکەت هندی ل گوندا دگەڕیێت ئۆ پرسیارا دکەت چ ژ عیسێ نزانیت دێ ناچار بیت کارەکی ب ئاقل بکەت دا عیسێ ئاشکرا بکەت ئەوژی دێ چەند بەرخکا بەلاڤ کەت ل سەر مەزنێت گوندا دێ ئەڤ بەرخەژێ خۆبن نەکێم بن نەزێدە ڤێ چەندێ ئەروژی دێ وەرگرن پشتی چەند هەیڤا دەمێ شەش مەه خلاس دبن پاشا دێ هنێریتە بەرخکێت خۆ دێ بینیت هندەکا یێ کێم کری ئۆ هندەکا یێ زێدەکری بەس ئێک شتی خۆیە ئەوژی دێ هنێریتە دیف مەزنێ وی گوندی دێ بێژیتێ تە چەوا ئەڤ بەرخە شتی خۆ هێلا ئەوی ژی بەرسڤا وی دا و گۆت ئەڤە مرۆڤەکێ بیانی یێ هاتیە گوندی مە ئەڤ رێکە نیشا من دا ئەوژی دا زادی تێر دەمە بەرخی دەمێ دا بیتە ئێڤارە دا تێشکێ بەرخی تێشکێ گۆرۆەکی نیشادەم دا ئەو بەرخ جارەکا دی دا وی گۆشتی ژ خۆ بەردەت ئەوێ گرتی ژ ترسا دا بڤی رەنگی ئەز شیام ئەڤی بەرخی شتی خۆ بهێلم.

ئینا پاشا گۆت پا دێ هەرە بۆ من وی زەلّامی بینە ڤێ چەندێ ئەوژی چوو عیسێ بر دەف ئۆ گۆتە عیسێ کاوەرە ئەز چیرۆکا میرم بۆری تێگەهشتم و من زانی یا ل من ببورە عیسێ گۆت ما بۆچییە نێ دلی تە ژ من رەش بوو پاشای گۆت نۆکە دلێ من دراستا تەدا ژ بەفرێ سپی ترە.

ئۆ من زانی کۆ ئەڤ رێکا بەرخ خودان کرنێ کەس پێ نزانیت ژ تە زێدەتر ئۆ راستە دبێژن ئاقل تانجێ زێرینە دسەرێ هەمی کەسا دا نینە.

٤١- ئەزمانێ درێژ داکرۆکێ سەرێ خودانینە:

جارەکێ زەلامەکی دڤیا ژنکا خۆ بجەڕبینیت کا بزانیت حەتا چ ڕادەیەکی دێ شێت ئاخفتنا هەل گرێت ئۆ نە ئاخڤیت رۆژەکێ سپێدێ زەلّام

دێ چیتە گۆڤا کەوالآدا دا ئالفێ بدەتە کەوالآ و مریشکا ئەوژی دێ چیت کۆرکەکێ دگۆڤێ ڤەچێ کەت ئۆ هێکەکێ کەتە تێدا بهنەکێ دێ خۆ گیرۆکەت پاشی دێ چیت دەمێ دچیت ژنک دێ بێژیت ئەڤە تە چ دکر جامێرۆ دگۆڤێدا مێرک ژی دێ بێژیت ما ئەز چ ل تە ڤەشێرم حورمەت بەلێ نەکەی ژ دەڤێ تە دەرکەڤیت چونکی دێ هەتکا من چیت ژنکێ گۆت نە نەجامێر ما دێ چەوا ئاخڤم کا بێژە چ چێ بۆیە مێرک دێ بێژیت وولآ حورمەت من هێکەک کر ژنک دێ بێژیت ئەو چەوا نێ ئەڤە چ جارا چێ نەبۆیە و چێ نابیت ئینا مێرکی گۆت پاچێ بوو حورمەت پشتی بهنەکێ ژنک رابوو چۆ سەرکانیا ئاڤێ دا ئاڤێ بینت ل وێرێ هندە هەڤالێت خۆ دیتن ئۆ گوتێ ئەڤرۆکە زەلامێ من سێ هێک ییێت کرین هەڤالێ ژی دێ چن بۆ مالێت خۆ بێژن کۆ فلان کەسێ پێنج هێک ییێت کرین ئۆ مالێت وان ژی دێ بۆ گوندیا دێ بێژن فلان کەسێ دەه هێک ییێت کرین پاشی بەحس و خەبەرێت هێکا دێ چنە دەف مازنێ گوندی ئەوژی دێ هنێریتە دیف وی زەلامی دێ بێژیتێ کا وەرە بۆ من بێژە ئەڤە چ سووحبەتا هێکانە ئانە تە هێک کرینە زەلام دبێژیت ئەزبەنی هێکێت چێ بەلێ من ئەڤ چیرۆکە بۆ ژنا خۆ چێکر دا بزانم ئەڤە حەتا چەندێ دێ شێتە خۆ کۆ سرا من ڤەشێریت و ئۆ نەئاخڤیت بەلێ ئەڤ ژنکە بکێر من نائێت ژ ئەڤرۆ وێڤە خویشکا منە یا ل من حەرامە راستە دبێژن ئەزمانێ درێژ دارکۆکێ سەرێ خودانیە.

٤٢- رزقێ مرۆڤێ نە ل پێش چاڤێت مرۆڤیە:

جارەکی زەلامەکێ ل دەڤەرەکێ هەرِ سالێ داقیتێ هەر دوازدە هەیڤا دا خرِ ڤەکەت دەمێ وەرزێ پایزێ هات با سالەکێ قویتێ خۆ خرِڤەکر بەرێ خۆ ددەتێ قویتێ یازدە هەیڤا یێ هەی ئۆ نزانیت دێ چەوا قویتێ وێ هەیڤێ ژی پەیداکەت جارەکێ هەڤالەکێ وی دبینیت دبێژیتێ ئەڤە تە چیە تو

هندە یێ دامایی ئۆ یێ حال نەخۆشی ئەوژی دبێژیت ما ئەز چ بێژمە تە من قویتێ هەیڤەکێ نینە ئەز نزانم دێ چەوا پەیدا کەم ئینا هەڤالێ وی گۆتێ هەرِە فلان گوندی دەف فلان زەلامی ئەو دێ نیشا تە دەت کا دێ چەوا پەیدا کەی ڤێ چەندێ ئەو زەلام ژی دێ قەستا وی جامێری کەت دەمێ دچیتە دەف پشتی بهنەکێ بهنا خۆ ڤەدەت بەرێ خۆ ددەتێ ئەو زەلام یێ پشکا دبژێریت ئۆ دخۆت بەلێ هەرییێ پشکەکێ ب سەرێ بستکێ ڤە دکەت و دخۆت هەروەسا حەتا وی هەمی پشکێت خۆ خارن ئینا وی زەلامێ مهڤان گۆتێ پا بۆچی تە هەمی پێکڤە نەدبژارتن ئینا زەلامێ خودانێ مالێ گۆت ما دێ کی بێژیت ئەز دێ شێم هەمیا خۆم بەلکی من ئێک دوو خارن ئۆ ئەز مرم پا یا چاک باشە هەر پیچ پیچ بخۆم حەتا خلاس دبیت ئۆ دا چ خسارەت نەبن ئینا مهڤانێ گۆت پا من قویتێ یازدە هەیڤا یێ کۆم کری حەویا من ناهێت چونکی یێ هەیڤەکێ یێ کێمە ئینازەلامی گوت هەرِە مال ئەوی قویتی بخۆ خودێ کەریمە بۆ هەیڤا دی چونکی رزقێ مرۆڤی نەل پێش چاڤێت مرۆڤی نە.

٤٣- راستی بێژ کولاڤ خارن:

ئەڤ سەرهاتیە ل سەر دەمێ هارون رەشید و برایێ وی بالیل یا چێ بووی رۆژەکێ ژ رۆژا هارونی گۆتە برایێ خۆ هەرە ئەڤان نیسکێت نە کەلەک بفروشە ئینا بالیل چۆ سیکێ ئۆ گازی کر و گۆت وەرنە نیسکێت نەکەلەک زەلامەک دەفرا بۆری ئۆ سەحدکەتێ کۆ هەر بالیل یێ گازی دکەت و دبێژیت وەرنە نیسکێت نەکەلەک وەرنە نیسکێت نەکەلەک ئینا زەلآمی شەقەک ل بالیل دا ئۆ کولاڤێ وی خار بوو ئۆ گۆتێ کی نیسکێت نەکەلەک دکریت هێشکۆ بێژە ییێت کەلەک ئان ژی بەس بێژە نیسک دا بێنە فرۆتن ئۆ بالیل چۆ مال درێکێ دا زەلامەکی گۆتێ ئەو چ کولاڤێ خارە بالیل گوتی راستی بێژ کولاڤ خارن ئۆ ئەڤ سەرهاتیە نۆکە ل ناڤ مللەتێ مەدا

یا بەلاڤـەیە کـو هەر ئیکی راسـتـییێ بێژیت خرابە ئۆ هەر کەسـەکێ بۆ مـە خۆش بێژیت ئەو یێ باشە ئۆ هەکە یێ راست نەبیت ئۆ پێتـڤی یە ل سەر هەر کـوردەکی نەهێلیت ئەڤ خـەلەتیـە دناڤ جـڤـاکی دا چێ بیت وەکی درەوکرن دراستا کڕین و فرۆتنێ دا.

٤٤- نەزانێ نەگوهدار هەوار و سەد هەوار:

دبێژن جارەکێ مرۆڤەکێ بەلەنگاز هەبوو ژ ژاری و بێ حالیا خۆ گۆت ئەز دێ چم ل رزقێ خۆ گەریێم چۆ برێڤە شێرەک دیت شێری ژی پرسیار کر و گـۆت ها ژارێ بەلەنگاز دێ کـیـڤـە چی ژاری گـۆت دێ چم ل رزقێ خـۆ گەریێم ئینا شێری گۆت یا ل رزقێ من ژی بکەریێ بێژێ کا بۆچی پێ بمن ڤـەنا ئێن دا ددان بمن ڤـە بێن دا نێـچیـرا بکەم ژاری گۆت باشە ئۆ چوو و برێڤە حاکمەک دیت حاکمی گۆتێ ها مرۆڤێ ژار دێ کیڤە چی ژاری گۆتێ دێ چم ل رزقێ خۆ دگەریێم حاکمی گۆت پا پرسیارا رزقێ من ژی بکە ئۆ بزانە کـا بۆچی خـەلک ژ من ناترسن ئو گـوهێ خـۆ نادەنە من ژار گـۆت سـەرچاڤا ئو چوو چوو برێڤـە جوتیارەک دیت جـوتیـاری ژێ پرسـیـار کـر و گۆتێ ها کە سێژار دێ کـیڤە چی ژاری گۆت دێ چم ل رزقێ خۆ گـەڕییێم ئینا گـۆتی پا پرسـیـارا رزقێ من ژی بکە ئو بێژە کا بۆچی ئەز عـەردێ خۆ دکێلم نابیـتە چ ئو چ تشـتـەک ژێ ناهێت ئینا ژاری گۆت سەرچاڤا ئو چوو چوو برێڤە جبریل دیت جبریل گۆتێ ها کەسێ ژار دێ کیڤە چی گۆت دێ چم ل رزقێ خۆ گەڕییێم ئینا جبریلی گۆتێ هەما بزڤڕە رزقێ تە یێ فتە ئینا ژاری گـۆت پاشێـری ژی یێ گـۆتی پرسـیـارا رزقێ مـن ژی بکە ئو بزانە کـا بۆچی پێ بمن ڤە نائێن ئینا جبریل گۆتێ بلا شێر کەسەکێ نەزانێ نەگودار بخۆت دێ پێ پێڤە ئێن ئو دێ رزقێ وی ئێت ئو گوتێ حاکمەکی ژی یێ گـۆتی پرسـیـارا رزقـێ من بکە گـۆتی بێژە حاکـمی ئەو ژنکە بلا بخـو شی کەت دێ خەلک گوهێ خۆ دەنێ ئو گوتی پا جوتیارەکی ژی یێ گۆتیـە من

کا بوچی چ تشت ژ عـەردێ من ناهێت هندی دکێلیت ئو دچینیت گۆتێ بلا جوتیـار بلا عـەردێ خـۆ بکولێت دێ خزینەک ژ بن ئـێـتە دەر ئەو رزقێ ویە ئینا کەسێ ژار چوو و چوو دا بزڤڕیتە ڤە درێکـێ دا جۆتیـار دیت گۆتێ ها کەسێ ژار تە پرسیـارا رزقێ من کر کەسێ ژار گۆت بەلێ گۆتێ عەردێ خۆ بکێلە دێ خـزینەک ژێ ئـێـتـە دەر ئەوە رزقێ تە جـۆتیـار ژی دێ خـزینـێ ئینیـتـە دەر ئۆ دێ بێژیتە کەسێ ژار کـا وەرە نیڤا خزینێ بۆ من نیڤە ژی بۆتە ژی بـۆتە ژار دبێـژیتێ نە ئەز دێ چم ل رزقێ خـۆ گـەڕییێم ئۆ دێ چیت دێ بێژیتە حاکمی ژی تو ژنکی بـخۆ شیکە دێ خەلک گوهێ خۆ دەنە تە ئینا حاکمی گۆتێ پا کـەسێ ژار وەرە دا ئەز شی ب تەکەم ئو تو ببە حاکم کەسێ ژار دێ بێژیت نە ئەز دێ چم ل رزقێ خۆ گەڕییێم ئو دێ چیت شێری بیت ئەوژی دێ بێژیتـە شێری تڤـیـا تو کەسەکێ نەزان و نەگـودار بخۆی دێ پێ ب تەڤە ئێن ئو دێ چێ بی شێری گۆتێ ئو رزقێ تە ئەوژی دێ چیرۆکا جوتیـار و حـاکمی بـۆ بێژیت کـا چ دایی ئەو رازی نەبوو ئینا شێری گۆت پا تە چ دڤـێت پا ئەز کـەسێ ژ تـە نەزان و نەگـودار تر نابـینم ڤێ چەندێ شـێر چێ بوو.

٤٥- نەجار بنڤە وەکی هەر جار

خودێ ئێکە و دەلیل هزار:

دبێژن جارەکێ ژ جارا نەجارەک هەبوو ژنا وی گەلەک یا جان و ژێ هاتی بوو ئینا حاکـمێ وی باژێری دلێ خـۆ دایێ ئۆ دڤـیـا ب رێکەکێ ژ نەجاری خلاس کەت ئۆ نەجاری بێـخیـتە طەبکەکێ دا ژێ خلاس بیت ئینا رۆژەکێ حـاکـمی هنارتە دیف نەجـاری ئۆ ژێ خـاست و گـۆت من دڤـێت حـەتا سـووباهی تو بۆ من تشـتـەکی چێکەی دەمێ ئەزی ب کـەیف بم بەرێ خـۆ بدەمە وی تشتی دێ خەمۆکی بم بەرێ خو بدەمێ ب کەیف بم ئینا نەجار هاتە مـالێ یێ دامـای ئۆ رەنگ زەر کـابانیـا وی چۆ بەراهییێ و گـۆتی هاتە

خێرە گۆت حال و مەسەلێت حاکمی ئەڤەنە ئۆ داخازیا حاکمی ژێرا گۆت ئینا ژنکێ گۆتە نەجاری نەجار بنڤە وەکی هەر جار خودێ ئێکە و دەلیل هزار.

بۆ نیڤ شەڤ ژنک ڕابوو گوستیرکەک چێ کر و نەخشاند و ئۆ ئەڤ گۆتنە ل سەر نڤێسی ئۆ گۆت یا حاکمی خۆش ئەڤە ژی دێ چیت ئۆ گوستیرک کرەت دکەفیکەکێ دا دەمێ بۆیە سپێدە نەجارێ دامای بوو ژنا وی ژی تێشت بۆ ئینا بەلێ دلێ نەجاری نە چوییێ نەشیا بخۆت ئینا ژنکێ ئەو کەفیک دا ڤێ و گۆتە نەجاری هەڕە ئەڤێ کەفیکێ بدەف حاکمی نەجاری ژی کەفیکا خۆ هەل گرت و چۆ دەف حاکمی ئەو کەفیک دا ڤێ دەمێ حاکمی بەرێ خودایە کەفیکێ و ڤەکر بەرێ خودایێ گوستیرکەک یا تێدا ئەوژی ئەو گوستیرک کرە تبلا خۆ و ئەو گۆتن ل سەر خاند و گۆتە نەجاری راستە بەلێ کا بێژە کێ ئەڤە بۆتە چێ کریە نەجاری گۆت ئەڤە ژنا من یا چێ کری ئینا حاکمی گۆت دێ هەرە ژنا تە ل تە پیرۆزبیت ئۆ بخۆ ب ئێمناهی ل گەل دا بژی ئۆ خەلاتەک ژی دا نەجاری و نەجار زڤڕی مالا خۆ ب کەیف.

٤٦- دەمێ حێشتر چۆیە فلسەکێ:

جارەکێ کوڕکەک و بابێ خۆ پێکڤە دژیان ل گوندەکی ڕۆژەکێ کوڕک دێ چیتە سیکێ دێ ئێتەڤە دێ بێژیتە بابێ خۆ بابێ وی دێ بێژیت مە نەڤێن ئینا کوڕک دێ بێژیت باب گەلەک دئەرزانن باب دێ بێژیت مە پێ چێ نابیت بۆ سالا دی جارەکا دی کوڕک دێ چیتە سیکێ ئۆ دێ زڤڕیتە مالێ بابێ وی دێ بێژیتێ ها کوڕێ من بەهایێ سیکێ چەوا بوو کوڕک دێ بێژیت گەلەک گران بوو حێشتر چوونە سەد دینارا ئینا بابێ گۆت هەرە بۆمە سێ یا بکرە کوڕک دێ بێژیت ئەڤە چیە باب، بابێ وی دێ بێژیت چیە چیە کوڕک دێ بیژیت تە پار ب فلسەکێ نەدکری ئۆکە دێ ب صەدا

کڕ بابێ گۆت پارمەند بوو ئەڤ سالە مە کارێ بازرگانیێ کری دێ کڕێت.

٤٧- ژن ژی هەنە و ژنکۆک ژی هەنە:

دبێژن جارەکێ زەلامەک برێکەکێ دا دچوو بەلێ نەگهشتە وارێ خۆ لێ بوو شەڤ نێ بەرێ چ میوان خانە نەبوون بەلێ دچوونە مالێت خەلکی ژی ڕێڤینگ قەبیل دکرن ئەو زەلام خۆ مالەکێ دا سلاڤ کر خودانێ مالێ پێشڤە هات و بخێر هاتنا وی کر بەلێ ژنا وی ل جه دا نە لڤی چ نەگۆت دەمێ بۆیە دەمێ شیڤێ خودانێ مالێ گۆتە کابانیا کا بۆمە شیڤەکێ بینە بەلێ ژنکێ ب دلەکێ نەخۆش و ناڤ چاڤ گرێ گۆت خودێ خراب کەت درێژ ناکەین شیڤا خۆ خار پشتی شیڤێ زەلامێ مالێ گۆتە ژنا خۆ کا بۆمە فێقیەکی بینە ژنک دبێژن مامە چ هەیە ئۆ کرە پطە پط و چ نەئینا و زەلامێ وێ ژی بێ دەنگ بوو ئینا مهڤانی گۆتە زەلامی مام ژیێ تە چەند سالن ئەوی ژی گۆتێ چل سالن گۆتێ پا بوچی تو هندە یێ پیری ئەوژی گۆتێ سووباهی هەرە مالا برایێ من یێ ناڤێ دێ زانی بۆ ڕوژا پاشتر مهڤان چۆ مالا برایێ وی یێ ناڤێ قەستا مالا وی کر لێ بۆ مەرەق دڤیا بزانیت درێژ ناکەین گەهشتە مالا وان بەرێ خۆ ددەتە مالخێ مالێ سەرێ وی نیڤە یا سپی و نیڤا یا ڕەشە خودانێ مالێ ب خێر هاتنا وی کر و پشتی بهن ڤەدای گۆتە کابانیا خۆ حورمەت کا هلۆ بۆمە تشتەکێ بینە دا بخۆین ژنکێ گۆت ئۆه خودێ خراب کەت رابوو شیڤ ئینا وان ژی خار پاشی مالخێ مالێ گۆت حورمەت کا هلۆ بۆمە هندە فێقی بینە ژنک ژی دێ بێژیت دێ باشە جامێر تو ناهێلی مرۆڤ ل جهێ خۆ ڕینیت دێ ڕابیت چیت فێقی ئینت تژی سێنیکێ ژ هژیر و خۆخ و هنارا ئۆ دێ دانیتە بەر درێژ ناکەین دەمێ دێ بیتە وەختێ نڤستنێ دێ مهڤان بێژیتە مالخێ مالێ ژیێ تە چەند سالن دێ بێژیت پێنجی ئەوژی دێ بێژیت برایێ تە یێ بچیک دەه سالا ژ تە بچیک ترە بەلێ وە دیارە تو ژ وی بچیک تری

ئەوژی دێ بێـژیتێ سـووباهی هەرە مـالا برایێ مـە یێ مـەزن دێ بۆتە دیار بیت ڤێ چەندێ ئەوژی دێ چیـتـە رۆژا پاشـتـر دەمێ ئێـڤـرێ دێ چیت دێ بەرێ خۆ دەتێ زەلامەک یێ ل ژۆر ئۆ ژنکەک ئەوژی دێ ب ژورکەڤیت دێ هەردوو پێـشـڤـە چن ئۆ ل بەر ڕابن و بخـێـر هاتـنا وی کـەن ئۆ دێ ڕینت پشتی بهنا خۆ ڤەدەت بێ ئاخڤتن دێ ژنک ڕابیت ژێ پرسیار کەت کا وە چ دڤێت دا بۆ وە چێ کەت مالخێ مالێ دێ بێژیت ما مە چ هەیە دێ چێ کەی ژنک دێ یژیت وە نەبێژە مـە هەمی تشـتێ هەی دێ ڕابیت زادەکێ تازە چێ کەت ئۆ دێ ددەتە مهڤانی پاشی دێ زەلام بێژیتێ کا حورمەت بۆمە فێقیەکی بینە دا بخۆین ژنک دێ بێژیت سەرچاڤا ئاها نۆکە دێ چم ئەوژی دێ چیت شمتیەکی ئانکۆ زەبەشەکی ئینیت خودانێ مالێ دێ ژێ وەرگرتی دەستێ خۆ لێ دەت دێ بێژیت ئەڤە یێ سپی یە هەڕە ئێکی دی بینە جارەکا دی دێ چیـتـە ژوور و زەبەشی ئینت هەر وێ جارێ ژی دێ بێژیتێ ئەڤەژی یێ سپی یە ئینا ژنک دی بێژیت پا لمن نەگرن ئەز نزانم زەبەشا ژێ بگرم دێ چیـتـە ژۆر و ئێـتـە ڤـە شمـتی یەکێ دی ئینیت دێ کەرکن ئۆ دێ خۆن دەمێ نڤستنێ مهڤان پرسیارا زەلامی کەت ئەرێ ژیێ تە چەند سالن دێ بێژیت شێست سالن ئەوژی دێ بێژیت پا برایێ تە یێ بچیک بیست سالا ژ تە بچیک ترە ئینا زەلامی گۆت برا ژنا وی ژانە ئۆ ژنا من ژیانە مـا تە ئەو زەبەش دیت باوەربکە مـە هەر ئەو زەبەش هەبوو بەلێ ئەوێ دبر و دئینا دا ئاخڤتنا من نەشکێت ڤێجا لاوێ من دبێژن ژن ژی هەنە و ژنکوک ژی هەنە.

٤٨- عیسێ دەلال ئاقل دارێ میرێ بۆتان:

دبێژن میرەک هەبوو ل بۆتان بناڤێ (مـەحەمـەد بەگ) خولامـەک هەبوو بناڤێ عـیسێ جارەکێ عـیسێ ژ خەو ڕابوو ڤـەهێش مـیر نەرابی بەرێ خودایێ مارەک یێ ل هنداڤ سەرێ میری ئینا عـیسێ خەنجەرا خۆ کێشا

دا ل مـاری بدەت بەلێ مـا ل گـەل دەنگی رەڤی ئۆ مـیر ژی ژ خـەو ڕابو و خەنجەر ددەستێ عیسێ دا دیت گۆتێ ئەڤە چیە عیسێ ما دێ من کوژی ئینا عیسێ گۆت میرم «بۆری» ئینا میری گۆتی چ بۆری بەلێ هەر عیسێ گۆت «میرم بۆری» ئینا میری گۆتە عیسێ پا ژ ڤی بازێری هەرە جهەکێ دی چوونکی دەستێت من ناگرن ئەز تە بێشینم بەس ل بەرچاڤێت من هەرە ڤێ چەندێ عـیسێ چوو گـوندەکێ ئاکنجی بۆ ل رەخ ئاڤـا مـەزن ناڤێ وی گوندی دەلال بوو بخۆ ئاشەک کڕی ئۆ ڕینشتە خارێ پشتی چەندەکێ حالێ میری گەلەک نەخۆش بوو ئۆ کەسێ گوهێ خۆ نەددا میری ئینا میری گۆتە خۆلامێت خۆ هەڕن ل عیسێ بگەڕن ئۆ بۆ من بینن ئەز بێ عیسێ نزانم چ بکەم کەس گوهێ خۆ نادەتە من پاشی دێ رەشەکێت میری چن ل عیسێ گەڕیێن ئۆ دێ عـیسێ بینن دێ بێژنێ مـیری ئەم یێت هنارتینە دیف تە خەلک گوهێ خۆ نادەنە میری ئینا عیسێ گۆت دێ ئەڤ شەڤە بهنا خۆ ڤەدەن حەتا سووباهیخودێ کەریمە دەمێ بۆیە سپێدە عیسێ دێ مهڤانێت خۆ بەتە ناڤ رەزی گوندۆرا دێ هەمی گوندۆرێت مەزن و گەهشتی ژێ ڤەکەت ئۆ دێ هاڤێت پاشی جهێ گوندۆرێت بچیک چێ دکرن ئینا وان رەشەکا بەرێ خۆ ددا عیسێ ئۆ دگۆت ئەڤە چیە عیسێ یێ دین بۆی دەمێ دچن دێ بێژنە عیسێ پا ئەم چ بێژینە میری عیسێ دێ بێژیت چ نەبێژنێ ئەوژی دێ جنە دەف میری ئۆ دێ بێژنێ میرێ مە عیسێ یێ دین بۆی ئەوژی دبێژیت بۆچی چەوا دین بۆیە ئەوژی دبێژن ئەم برینە ناڤ رەزی گوندۆرا ئەوی هەمی گوندورێت مەزن ژێ ڤەکرن ئۆ هاڤێتن و جهێ گوندۆرێت بچیک چێ کرن و خۆش دکرن ئینا حاکمی گۆت ئەز تێ گەهشتم رەشەک دێ بێژن نێ چ نەگۆتەمە میر دبێژیت بەلێ گۆتی ڤێ چەندێ دێ میر ب دزیکی ڤە هەمی مرۆڤێت مەزن مەزن دمللەتێ خۆدا گریت و بەرزەکەت و کەتە دەر ژ شۆلا فێ چەندێ جارەکا دی حالێ وان خۆش بوو ئۆ خەلکی گوهێ خۆ دا میری ئینا میری گۆت ئەم دێ چین

عیسێ ئینن دێ هەمی پێکڤە چنە گوندێ عیسێ و بنە مەڤانێ وان عیسێ نەل ماڵ بوو بەلێ دێ کابانیا وی گەلەک قەدرێ وان گرتی ئۆ زادەکی زەحف بۆ لێنیت و دەتێ دەمێ عیسێ تێتە ماڵ ئەوژی کەیفا خۆ ب وان دئینیت ئینا میر دێ چەند پرسیارا ژ عیسێ کەت دێ بێژیتە عیسێ کا بۆ من بێژە عیسێ کیش ژنک یا باشە عیسێ گۆت یا حیز و یا دز ئینا میر ما حێبەتی گۆتێ چەوا عیسێ، عیسێ گۆت ما هەکە ژنا من یا حیزا من نەبادا ڤی قەدری بۆ وە گریت ئۆ هەکە یا دز نەبا ما دا ئەز شێم ڤێ گرانییێ برنجی دەمەوە باوەرکە ئەڤ برنجێ وە خاری بەری بیست سالا بوو ئەوی مە ژ دەف وە ئینای ڤێ چەندێ میر دێ عیسێ بەتەقە ئۆ دێ کەتە ئاقل دارێ خۆ ل بۆتان.

٤٩- دیوار و بۆتە دبێژم پشت دیوار و گوهێ خۆ بدێ:

دبێژن جارەکێ زەلامەک ب مەڤانی چۆ ماڵەکێ دەمێ بۆیە شەڤ شیڤا خۆ خار و فێقیێ خۆ خاری مەڤانی گۆتە خودانێ مالێ کا هلۆ دا بچینە کوچکا پاشای خودانێ ماڵێ گۆت جامێر دێ کیڤە چین مالا مرۆڤی خۆشترە ژ سەد کۆچکا ما تە گولێ نەبۆیە یێ گۆتی کۆلکێ پیرێ ب بیرێ خۆشتر ژبورجێ میرێ جزیرێ ئەوی ژی گۆت نە قەد چێ نابیت حەویا من بێ کوچک نائێت ئیلا دێ چین دیماهیێ خودانی مالێ گۆت ئەم دێ چین بەلێ ئەو جهێ ئەم لێ درینین ژێ نەرابە حەتا دیماهیێ ئۆ تشتێ ژ تە نە ئێتە داخازکرن خۆ پێ نەئینە دەر ئەوژی دێ بێژیت باشە دێ چنە کۆچکێ ل سەرێ دیوانێ دێ رینین هەرکی داهێن مێهڤان دا جهێ خۆ دەتێ درێژ ناکەین دیماهیێ وی خۆ دیت یێ ل جهێ پێلاڤا پشتی هینگێ گوندۆرەک ئینا دیوانێ میری گۆت کی کێرکەک هەیە کەسێ چ بەرسڤ ژبۆ نەدان باشی ئەوی گۆت من کێرەک یا هەی دێ دەتەڤ پاشای ئانکۆ میری دێ بەرێ خۆ دەتە کێرکێ و دێ بێژیت ئەڤ کێرکە ژ کیڤە ئینایە یا هاتیە دزین

ژ خەزینا من ل گەل هندە زێرا دێ کا وان زێرا بینە هەکە دێ تە کوژم هندی دێ مەڤان خۆ هەلاڤێت دێ بێژیت بابۆ من هایژ چ نینە ئەڤە کێرکا منە چیە پاشا دێ بێژیتە رەشەکی خۆ کا ڤی دزیکەری بگرن ئینا خودانێ مالێ گۆت بابۆ ئەڤە ئەڤ شەڤە مەڤانێ منە ئەز وەناکەم ئەڤ شەڤە دێ بەم ئۆ سوباهی دێ بۆ وە ئینم میری گۆت نە دێ تو تشتا بێژی ئەوژی دێ بێژیت باوەرکە ئەز چ بۆ نابێژم دێ بەتەڤە دەمێ دچنە مال هەر ئێک دێ ل رەخەکێ دیواری دێ رینیت خودانێ مالێ دێ بێژیت دیوار ئەز بۆتە دبێژم پشت دیوار گوهێ خۆ بدێ سووباهی دێ چیە دیوانا میری دێ پرسیارکەت تو بێژی ئەڤ کێرە من یا ل سەرطەرمێ بابێ خۆ یا دیتی بابێ من یێب ڤێ کێرێ یێ هاتیە کوشتن من دڤێت کوشتیێ بابێ خۆ بنیاسم ئۆ تولاوی بستینم ڤێ چەندێ مەڤان سپێدێ دێ چیت ئو دێ وەبێژیت دێ میر ژێ ڤەبیت ئۆ چیت ڤێ چەندێ ئەڤ گۆتنە بۆ هاتیە گۆتن.

٥٠- تە هێش رەش گونک نەدیتینە:

دبێژن بازرگانەکی کورەک هەبوو رۆژەکێ کورێ وی گۆت باب من دڤێت ئەز بچمە بازرگانیێ ئۆ خۆ بجەرببینم کا ئەز بکێر ڤێ کەسپێ کێم ئان ژی نە بابێ گۆت باشە کورێ من پاشی دێ پێکڤە چین ئینا بابێ گۆت کورێ من تو یێ نەشارەزای تو چ ژ دنیایێ نزانی «تە هێش رەش گونک نەدیتنیە» کورک دێ بێژیت ئەڤە چ قەسەند تو دکەی هەوجە نینە سووباهی بۆ من هندە دەوار و پارا دانێ دێ چم ڤێ چەندێ کورک دێ سپێدێ رابیت کارێ سەفەرێ دێ کەت ئۆ دێ چیت ب دەشتی دا هەر دێ چیت ژ نیشکەکێ ڤە دێ مرۆڤەکێ رەش دەرولێڤێت خۆ یێت گرتن ئۆ ل هنداڤ سەری راوستیا دبێژیتێ دێ ب شەلۆ ئەوژی نزانیت چ بێژیتێ دێ بێژیت هەما هەمی تشتی من بخۆ بەن ژ من ڤەبن بەلێ مرۆڤێ رەش دێ ل عەردی دەت ئۆ دێ پێ کۆلێ کەت دەست و پێت وی گرێدەت دێ پێت خۆ

تیـدانین کـورک دێ ژبن دەست و پێت دا بەرێ خۆ دەتێ دوو گـونێت رەش یێ ل هنداڤ سەری ئینا کورک دێ دلێ خۆدا بێژیت ئاها ئەڤە بوون رەش گونک بەلێ باب من دیتن.

٥١- ئەز دزانم ئاڤ سەرچرا دچیت بەلێ نابێژم:

زەلامەکی کـورەک هەبوو رۆژەکێ ئەوی زەلامی پرسیارا کورێ خـۆ کر و گـۆت بابۆ تە چەند هەڤـالێ هەنە کـورک دێ بێـژیت باب من گـەلەک یێت هەین باب دێ بێـژیت کـورێ من ئەو هەڤـالێت بەریکاتەنە نەیێت تەنە کـورک دێ بێـژیت نە بـاب دێ بێـژین وەنـینە بابـۆ من ب ژیێ خـۆ هەمی بر بەس من هەڤالەک و نیڤ یێت هەین ئەو نیڤ هەڤال هەڤالێ بابێ من بوو ئۆ تو چەوا شیای وان هەمیا کۆم کەی کورک دبێژیت بەلێ باب هەڤالێت من گـەلەک دباشن باب دێ بێـژیت پا چەوایە ئەز و تو هەڤـالێت تە و ئۆ یێت من بجـەرببـێن دا سـەح، کـەینێ دچەوانن کـورکی گـۆت بلا چ بکەین بابێ گۆت ئەڤ شەڤە هەرە دەف هەڤالێت خۆ و بێژیێ من کریارەکا ل گەل پاشای کری ئەڤ شەڤە من بحەوینن حەتا سپێدێ دچمە چیای ئەوژی دێ چیتە مالێت هەڤالێت خۆ ئێک ئێکە بەلێ کەس ناحەوینیت ئۆ هەر ئێک دێ تشتەکی بێژیت و حێجەتەکێ گریت ئینا کورک بوان سەر و دلاڤە دێ ڤەگەرییێت ئۆ دێ بێـژیتە بابێ خـۆ راستـە باب تە راست دگۆت ئینا بابی گۆت نۆکە دێ نیڤ دۆستێ من جەربینی ئەوێ دۆستێ بابێ من بووکا ئەو دێ چ کەت ئەم دێ پەزەکێ ڤەکوژین دێ کفن کەین دێ بێژین من کورێ پاشـای یێ کـوشتـی کـا دا چارەیەکێ لێ بکەین نۆکـە دێ هلۆ هەرە دیف نیڤ هەڤالێ من ئەڤ شەڤـە بێـژێ بابێ من کـارەک یێب تە گـۆتی ئەڤ شەڤە بێتە مالا مە کورک ژی دێ رابیت چیتە مالا نیڤ هەڤالێ بابێ خۆ ئۆ دێ نیڤ هەڤال وێ نیڤ شەڤێ دێ دەری لێ ڤەکەت و دێ بێژیت بابێ من یێ گۆتی بلا بێتە دەف من کارەک یێب تە هەی ئەوژی دێ ب لەز خۆ

گوهۆڕیت ئۆ ل گەل کورکی چیتە مالا وان ئۆ دێ بێژیتە بابێ کورِی ها برا چ بۆیە چ ل تە قـەومیە بابێ کورکی دێ بێـژیت وەلا برا من کـورێ پاشای یێ کوشـتی ئەڤە ئەز نزانم چ بکەم هەڤالی وی دێ بهنەکێ ڕاوەسـتیت ئۆ دێ بێژیت ها من دیت ئەڤ شەڤە ئاش شۆل ناکەت ئەم دێ چین کەینە دبن ریبارێ ئاش ل سەر شۆل دکەت ئۆ دێ جویێ شتی خۆ لێ کەین و هەروەکی چ چێ نەبۆی دێ سپـێدێ ئاشـەڤان ئاشی ب شـۆل ئێـخیت ئینا دێ وێ شەڤێ ب لەز چیت بن جویێ کۆلێت ئۆ کەلەخی کەتە دناڤرا و ڤەشێریت و جویێ شتی خۆ لێ کەت ئۆ دێ چیتە مالا خۆ بۆ سپێدە بابێ کورکی دێ بێژیتە کورێ خۆ کا هلۆ هەرە دکانا وی نیڤ هەڤالێ من بێژێ بابێ من یێ گۆتی تۆبەکێ تازە یێ ب بەها بۆ من بهنێریت ئەوژی دێ تۆبەکی دەتە ڤێ و کـورک دێ بەت دەتەڤ بابێ خـۆ بابێ ویژی دێ وی تـوبی زڤـێل زڤـێل کەت ئۆ دێ کەتەت دگینیەکی دا و بێژیتە کورێ خۆ هەرە ڤی گینی ل بەر دەرۆکی دکانا وی نیڤ هەڤالی خالی بکە و هندە جڤینێت کرێت بێژێ و خـۆ بگرە کـا دێ چ بەرسڤ بێـژیتـە تە کـورک ژی دێ چیت وەکـەت ئینا خودانێ دکانێ ئانکۆ نیڤ هەڤال دێ بەرێ خۆ دەتە کورکی و دێ بێژیتێ دێ هەرِە مامکۆ هەرە بێژە بابێ خۆ ئەز دزانم ئاڤ سەرچرا دچیت بەلێ ئەز نابێژم ڤێ چەندێ دێ کورک زڤڕیت بابێ وی دێ بێژیتە کورێ خۆ ها بابۆ چ گـۆتە تە کـورکی گۆت باب گـۆتی: «ئەز دزانم ئاڤ سەرچڕا دچیت بەلێ ئەز نابێـژم» ئینا بابێ کـورکی گـۆتە تو تێ گـەهشـتی مـەرەما ڤێ گـۆتێ کورکی گۆت نە باب چیە بابێ گۆت مەرەم ئەوە هەرە بێژە بابێ خۆ ئەز پێ دحەسییێم و دزانم تە کورِی پاشای یێ کوشتی کرە دبن جۆیا ئاڤێ دا بەلێ ئەز ژی نائاخڤم ئاها کورێ من ئەڤەیە هەڤالینی تڤـیا ب ڤی رەنگی بین ئینا کورکی ژی گۆت راستە باب.

٥٢- خانی ل سەر ستینەکێ:

دبێژن جارەکێ میرەک هەبوو وی میری دڤیا ژنەکا تێگەهشتی و ئاقل بخۆ بینیت دا یا هەژی بیت ل ناڤ خەلکی دا و سەرێ وی بلند بکەت چەند جا دا پرسیارا هەفال و هۆگرێت خۆ کرن ئۆ گۆتە مرۆڤێت خۆ بۆ من پرسیارا ژنەکا ب ڤی رەنگی بیت بینن نەهەری ب کەسێ چێ نەدبوو ئینا رۆژەکێ خولامێ وی گۆتێ ئەزبەنی کا بێژە ئەو سالوقەتێت لێ دچەوابن چ شەرت تە بۆ هەیە دا بچم بۆ تەل گوندا بگەریێم بەلکی دێ ئێکێ بینم ئینا میری گۆتێ بلا دێ هەرە ڤی بەرخکی ببە بدەف وێ کچێ ئەوا بشێت حەتا سالەکا دی وەکی ئەڤرۆ بۆ من بینە ڤە ئینا خولامی بەرخ هەلگرت و چوو و چۆ برێڤە خولامێ پیرەمێرەک دیت هەردوو پێک هاتنە دەر پێکڤە ب رێڤەچۆن دەمێ چۆین پیرەمێری گۆتە کورکی دێ تو من هەلگری ئان ئەز دێ تە هەلگرم ئینا خولامی گوت وەی مام ما دێ چەوا من هەلگری تو ئەڤ پیرەمێرە ئەم هەردوو یێ ل سەر هەسپێت خۆ ئینا پیرەمێر بێ دەنگ بوو پشتی بهنەکا دی چۆن مریەک دیت ل سەر داربەستێ بوو دا بەن ڤەشێرن ئینا پیرەمێری گۆت نزا ئەڤ مرۆڤە یێ مریە ئان ژی یێ زێندیە جارەکا دی خولامی گۆت نێ تو یێ دینی دێ بەن ڤەشێرین ئەڤە چ گۆتنە تو دکەی ئینا پیرەمێر بێ دەنگ بۆڤە ئۆ چۆن ل ڤێ نهالێ بۆ ڤێ دەشتێ زەڤیەکا گەنمی دیت هێش باش زەرنەببو ئینا گۆت ئەز نزانم کا ئەڤ گەنمە خودانی خاریە ئان ژی نەئینا خولامی گۆت وەی مالا ئاڤا نێ تو یێ دبینی هێش یێ بنێ ڤە دێ چەوا خۆت جارەکا دی پیرەمێر بێ دەنگ بوو ئۆ هەردوو پێکڤە گەهشتنە گوندەکی ل رەخ گوندی مالەک دیت ئەوژی چۆنە تێڤە ئەو مالا گاڤانی بوو ئینا کچا گاڤانی بخێر هاتنا وان کر و بۆ جە دانان و ئاڤ دایێ ئۆ ل بەر خزمەتا وان راوستیا بەلێ چۆ ژ دەرڤە و هات و دەرسۆکا خۆ دانا سەر چاڤەکێ خۆ ئێک ژی هێلا ژ دەرڤە حەتا بابێ وێ

هاتی دەمێ بابێ وێ هاتی پیرەمێری گۆت مالاّتە گەلەک یا خۆشە بەلێ مخابن یێ ل سەر ستینەکێ ئینا گاڤانی گۆت وەی مالا دۆشاڤ ئەڤە هەمی ستینن تو بۆچی دبێژی ستینەک ئینا کچک چۆ ژ دەرڤە ئۆدەرسۆکا خۆ ژ سەرچاڤێ خۆ ڕاکر ئۆ چۆ ژۆر دەمێ چاڤێ پیرەمێری پێ کەتی ئینا گۆتە بابێ وێ خانیێ تە گەلەک یێ تازەیە تە پیرۆزبیت ڤێ چەندێ وێ شەڤێ مان ئۆ سپێدێ تێشتا خۆ خار ئۆ پیرەمێر چوو خاترا خۆ خاست و ژ مالێ دەرکەت و چۆ ئینا بابێ کچکێ و خولامی کەتنە دەف ئێک و ئۆ ئاخفتنێن پیرەمێری شلۆڤە دکرن ئۆدا هەر بێژن ئەڤە مرۆڤەکێ دین بوو بەلێ کچک ژ وێڤە هات و گۆتە بابێ خۆ نە باب ئەو مرۆڤ نەیێ دین بەلکو یێ ئاقل بوو بابێ گۆت چەوا ما تە نەت دیت ئەوی چ دگۆت کچکێ گۆت بەلێ کا گوهێ خۆ بدێ دا ئەز بۆتە ئاخڤتنێت وی بێژم کا وی چ دگۆت و چ رامان ژبۆ هەیە دەمێ ب رێڤە گۆتیە تو من هەلگری مهڤان ئەز تە هەل گرم ئان ژی ئەز بۆتە سوحبەتەکێ بکەم دا رێکا خۆ خلاس کەین ئۆ دەمێ گۆتێ ئەڤی کەسە مریە ئان زێندی یە ئەڤە مەخسەدا وی ئەوە ئەڤی کەس چ وێرس ل دیف خۆ هێلاینە کۆ جهێ وی بگریت ئۆ دەمێ گوتی ئەڤ گەنمە هاتیە خارن ئان ژی نە ئەڤە دبێژیت کا خودانێ ڤی گەنمی ئەڤ گەنمە فرۆشتیە هێش یێ تەڕ ئۆ گۆتە بابێ خۆ باب دەمێ گۆتیە تە خانیێ تە ل سەر ستینەکێ یە بەلێ یێ تازەیە ئەڤە مەخسەدا وی ئەز بووم دەمێ ئەز دبینم دەرسۆک ل سەرچاڤەکێ من بوو ژ وی ڤە چاڤەکی من یێ کۆرەیە ئۆ دەمێ هەر دوو چاڤێت من دیتین ئۆ گۆت خانیێ تە یێ تازەیە تە پیرۆزبیت ئەڤە وی رازی بوونا خۆ ژمن دیار کر ئینا خولاّمی گۆت پا ئەز بۆ کارەکی ب ڤی رەنگی یێ هاتیم کا دێ شێی حەتا سالەکا دی تو مێزەرەکێ ژ هریا ڤی بەرخی چێ کەی ئۆ بستەکا گۆشتی ژێ بژێری بێ کۆ سەر ژێ کەی ئینا کچکێ گۆت پا دێ بەرخێ خۆ بهێلە حەتا سالەکا دی تنێیێ ڤێ چەند کچکێ ئەو بەرخ هەمی رۆژا دشیشت و شەدکر ئەو هریا ژێ دەرکەتنا دا

ڕێسـیت ڤێ چەندێ ئەوێ مـێزەرەک ژ هریا بەرخی چێ کر ئۆ دەمێ خولام هاتی ئەوێ هەردوو گونێت بەرخی ژێ ڤەکرن و بژارتن ئۆ بۆ میری هنارتن دەمێ میری ئەڤ تشـتە دیتی گۆتە خۆلاّمی دێ ب لەز هەڕە بۆ من بخازە ئینا خولاّمی گۆت ئەزبەنی کچا گاڤانیە بەس یا جانە و یا ژێ هاتیە ئینا میری گۆت ئەڤە نەکێماسیە هەرە بۆ من بخازە.

٥٣- دنیا دبیتە بهۆست و دوژمن نابیتە دۆست:

جارەکێ زەلاّمەکی گۆت ئەز دێ چم بۆ زارۆکێن خۆ قویتەکی کرم دەمێ بۆیە سپێدە مێرک ب رێ کەت و چوو سەرکانیەکی دا دەست و چاڤێت خۆ بشـۆت ئۆ هندە ئاڤێ ڤەخـۆت بەرێ خۆ ددەتێ مـارەک یێ دئاڤێ دا ئینا مـێرکی گۆت ما بۆچی ئەز ڤی مـاری خلاس ناکەم ژ مرنێ ما دێ چ بیت ئینا وی ژی کیسکێ خۆ یێ تیتنێ ب سەرێ گۆپالّی ڤەکر و داهێلا دئاڤێ دا ئینا ماری ژی خۆ هاڤێتە دکیسکی دا ئینا مێرکی ژی ئینا دەر ژ ئاڤێ و کـیسـک دا قـوتا و ئۆ مـار ژێ دەرکەت ئینا وی زەلاّمی گۆتە مـاری دێ هەڕە تو ب رێکا خـۆ و ئەژی ب رێکا خۆ ماری گۆت نە ئەز دێ بتەڤەدەم ئینا مـێـرکی گـۆت ئەو بۆچی نێ من تو یێ ژ مـرنێ خـلاس کـری ئەوژی دبێژیت قەد چێ نـابیت دێ ب تەڤەدەم ئینا مێرکی گۆت نێ شرعەت یێ ل دنیایێ هەی چینە شرعەتێ ماری گۆت دێ بلا دێ ل دیر چێلەکێ بینن دێ چنە دەف چێلێ دێ سوحبەتا خۆ بۆ چێلێ کەن ئۆ دێ بێژنێ کا شرعەتێ مە بکە چێل دێ بێـژیتە مـاری هەمـا پێـڤـەدە بێ راوسـتیـان ئینا مـێـرک دێ بێژیت ئەڤە نە چ شرعـەتە ئینا چێلێ گۆت ما پا ئەڤە چ شرعـەتە خودانێ من هەرۆ شـیری ژ من دۆشـن مـاست و پەنیـرا ژێ چێ دکـەن ئۆ من لڤـێرێ گـرێ ددەن نە ئاڤ و نەنان حـەتا ئێـڤـاری پا ئەڤـە چ مروەتە ئینا زەلام دێ بێـژیتـە مـاری کـا دا بچـینە دەف وێ دارا هە ئەوژی دچنە بنێ دارێ ئۆ دێ سلاڤ کـەتە دارێ و دێ چیـرۆکـا خـۆ بۆ دارێ بێـژیت دار ژی دێ بێـژیتـە

مـاری پێـڤـە دە ئینا مـێرک دێ بێژیتە دارێ نێ شرعـەت نـەیێ هۆسانە دار دێ بێژیتێ بەلێ پا ئەڤە مروەتە خەلک دێ ئینە بن سیبەرا من ئۆ دێ خۆن و ڤـەخـۆن و سـەیرانا کـەن و دەمێ دچن هەمی گلیـشێ خـۆ و بەلگێت من دووەرین گلێـشی دهێلنە بن من مـا ئەڤـە مروەتە ئـینا ئەو زەلاّم دێ بێـژیت نێ یێ گۆتی شرعەت سێ نە دا بچینە دەف وی ریڤیێ هە مار و مێرک دێ چنە دەف ریڤی ئەو زەلام ژی دێ چیـرۆکێ بۆ ریڤی بێـژیت ئـینا ریڤی دێ بێـژیت ئەز هۆسـا باوەر ناکـەم کـا بۆ من وە بکە سەرۆشنی مـار دێ چیـتـە دئاڤێ دا و مـێرک دێ کیسکێ خۆ داهێلیت مـار دێ چیـتـە دکیـسـکێ دا ریڤی دێ بلەز دەڤێ خۆ ل کـیسـکی دەت و دەرێ وی گـریت ئۆ دێ بێژیـتە زەلامی دێ بکوژی ما تو نزانی دوژمن چ جارا نابیتە دۆست.

٥٤- خەلک هەمی دوژمنی کەوینە کەو بخۆ ژی دوژمنێ سەرێ خۆیە:

جـارەکی مـرۆڤـەکی هەژار کـەوەک هەبوو ئەو کـەو گـەلەک یێ زیرەک و خورت بوو چ کەوێت دەڤەرێ نەدشیانـێ هەرۆ دا ئەو زەلام وی کەوی بەتە ئاقاری حەتا ئێڤاری دا ئێت جاندکەکا کەوا دا ئینیت دا خۆت وێ رۆژێ و رۆژا دی ئۆ کەسپێ وی مرۆڤی ئەڤە بوو دا کەوێ خۆ بەتە ئاقـاری ئەو کەو ژی دا قـەبیت دا کەوێت وێ دەڤەرێ ئێنێ ئۆ دا شـەرێ وی کەن و دا کـەڤنە داڤـا بڤی رەنگی ئەو کـەو چ کـەو نەدشـیـانێ رۆژەکێ وی زەلاّمی گـۆت براسـتی کـەوێ من گـەلەکێ خـورتە ئەز دێ بۆ پاشـای بەم بەلکی دیاریەکـا مەزن بدەتە من قـیـتێ مە یێ ئەڤ سالـّە پێ ب قـەتیـێت ئەوژی دێ دەست هاڤێتە رکا خۆ و کەوێ دا ئۆ دێ چیـتە مالاّ پاشای دەمێ دچیت بەرێ خۆ ددەتێ پاشـایێ ل سـەر بانی ل گـەل هندە هەڤـالا یێ کـەتیـە سـوحبـەتێ و کـەنیێ ئینا وی زەلاّمی گۆت ئەز دێ بهنەکا دی چم نۆکە یێ مژیلە ل گـەل هەڤالا هەکە ئەز بچم هەر هایژ من نابیت ئۆ نزانیت من بۆ چ ئینایە پشتی بهنەکـا دی دێ ئەو مـرۆڤ خـۆ مـژیل کـەت بەلێ دێ بەرێ خۆ دەتێ هەر

سوحبەت یا گەرم دبیت ئۆ کەسێ هایژ کەسێ نینە ئینا مێرکی گۆت ئەڤە دێ بیتە شەڤ تیڤیا ئەز بچمە دەف دێ دا ئەژی بچم کا دێ چ بیت دێ ئەو بیت خودێ چ کریە رزق هەر دێ ئەو بیت ئەوژی دێ بژۆر کەڤیت ئۆ دێ سلاڤ کەت و دێ رێکا خۆیا کەوا دانیتە وێرێ ئۆ ئەوژی دێ ڕینیت پاشا دێ بێژیت مام تو بخێر هاتی ئەڤە تە چ بۆ من ب دیاری ئینایە زەڵام ژی دێ بێژیت ئەزبەنی ئەڤە کەوەکی گەلەک زیرەکە من گۆت چ هەژی جەنابێ تە رۆژێ ئەز یێ جاندکەکا کەوا دگرم ئینا پاشا گۆتە خۆڵامێ خۆ کا هەرە بۆ من ڤی کەوی سەر ژێ بکە و ببژێرە ئۆ بینە دا بخۆین دێ بهنا زەلامی گەلەک طەنگ بیت بۆ ڤێ کریارێ پشتی بهنەکێ دێ ئەو زەڵام ژ پاشای پرسیار کەت کا بۆچی ئەوی ئەو کەو ڤەکوشت هۆیێ زیرەک و خورت ئینا پاشا دێ بێژیت ئەڤە تڤیا بمریت چونکی دبیتە ئەگەرا کوشتنا چەند هەڤاڵێت خۆ ئەڤە یێ خاینە ڤێجار هەر تشتێ خاینبت چ مرۆڤ چ گیانەوەر تڤیا بمرن ڤێ چەندێ ئەو زەلام چۆ ب دەستێ پاشای ڤە ماچی کر و گۆت ژ نهۆ وێڤە ئەز چ کەوی ببینم دێ ڤەکوژم.

٥٥- بخوینە و بکەنە:

رۆژەکێ ژ رۆژا پاشای گۆتە ژنا خۆ ئەم دێ هندە یاریا ب بالیل کەین ئۆ دێ پێ کەینە کەنی ئەوژی دێ مشکەکی کەتە دمەزەلەکابنێ وێ یا هنی کۆچ کون تێدانە بن ڤێ چەندێ دێ هنێرنە دیف بالیل بالیل دێ هێت دێ بێژیت وە خێرە وە چ دڤێت پاشا دێ بێژیت بالیل من دڤێت تو ڤی مشکی ب قەبکێ بگری ئینا بالیل دێ راوستیت کا دێ چەوا خۆ ژڤێ گرفتارێ خلاس کەت ئەوژی دێ کولاڤ و دەرسوکێت خۆ ژ سەرێ خۆ کەت دێ کولاڤی دانیتە پشت پاشای ئۆ دەرسوکێ ژی ببەژنا ژنا پاشای ڤەکەت پاشا دێ بێژیت ئەو چیە بالیل تو چ دکەی بالیل بەری هەمی تشتا تڤیا هەمی کونا بگرم دا مشک نەچیتێ پاشی بگەرم.

– جارەکێ دێ بالیل ل کەرێ خۆ سیار بیت ئۆ دێ چیتە ناڤ چەمی دێ بەرێ خو دەتێ دارەکا گیزێ یا بلند هندە گیزێت پێڤە یێت داین ئۆ دێ بەرێ خۆ دەتە بنێ داری کۆ کولندەکی بەژنا وی بهۆستەک کولندەکی مەزن یێ پێڤە ئینا ئەوژی دێ سەرێ خۆ بلند کەت ئۆ دێ بێژیت یارەبی پا تۆژی تشتی چەوا چێ دکەی ئەڤێ دارا مەزن و بلند ئەڤ گیزێت هیر یێت پێڤە ئۆ ئەڤ کولندێ بەژن بهۆست ئەڤ کولندێ مەزن یێ پێڤە دوان بەینا دا قەلەک ژ سەردار گیزێ فڕی گیزەک ژێ کەت ئەو گیز دچیت ب سەرێ بالیل دکەڤیت ئینا جارەکا دی بالیل سەرێ بلند کەت و دبێژیت پا یا رەبی تو کارێ خۆ دزانی پا هەکە ئەڤ کولندە ب سەرێ من کەتبا دا سەرێ من پەقینیت ئۆ دا من کوژیت لڤێرە.

٥٦- ئەگەر تو دەرگەهێ ئێکی بقوتی ئێک ژی دێ دەرگەهێ تە قوتیت:

دبێژن جارەکێ شەرەک چێ بوو دشارەکی دا ئینا زەلامەکی گۆتە زارۆکێت خۆ وەرنە ژۆر خۆ مط کەن مە چ ل کەسێ نەکریە ئۆ چ ژ کەسێ نینە حەتا ئەڤ شەڕ خلا دبیت ئینا وی هند دیت ئێکی ل دەرگەهێ وان دا ئەوژی چۆ ڤەکر بەرێ خۆ ددەتێ ئێک یێ ب دەرگەهێ وان ڤە دمیزیت ئینا گۆتە زارۆکێت خۆ وەرن ئەڤە چ نینە چونکی من ژی رۆژەکێ وەکر بوو پا تڤیا ئەژی طام کەمێ.

٥٧- بۆ کولیلکا دەرێ بیرێ:

جارەکێ زەڵامەکی دوو کچ و کوڕەک هەبوون رۆژەکێ خازگینێت کچا مەزن تر هاتن بابێ ژی کچ دایێ ئینا بابێ وێ گۆتێ کا کچا من هەرە بۆ مهڤانا هندە ئاڤا طەزی ژ بیرێ بینە دا ڤەخۆین ئینا کچک ژی دێ گۆزکێ خۆ هەل گریت ئۆ دێ چیتە ئاڤێ دێ بەرێ خۆ دەتێ کولیلکەکا صۆر یا ل سەر دەرێ بیرێ شین بۆی ئۆ یا صۆر دکەن ئەوژی ددلێ خۆدا دێ بێژیت پا

ئەڤە بابێ من ئەز دامە شی ئۆ سووباهی دێ من کوڕەک بیت ئۆ دێ دەستێ خۆ درێژ کەتە ڤێ کولیلکێ دا بکەت دێ کەڤیتە دبیرێ وەی دەیکا تە نەمینت ئۆ دێ ڕینت کەتە گری هەکە بهنەکێ ئان ژی دودا هەرمانە ل هیڤیا ئاڤێ بەلێ چ ئاڤ نەبوو ئینا بابێ وێ دێ بێژیت کا کچا من هەڕە بەرێ خۆ بدە خویشکا خۆ بۆچی پەیدا نەبوو ئەوژی دێ چیت خویشکێ ب وی سەر و بەری دبینت و دێ چیرۆکێ بۆ بێژیت ئەوژی دێ ڕینتە خارێ و کەتە گری و ئۆ دێ بێژیت وەی خالەتا تە نەمینت ئەوژی دێ ڕینتە دەف ئۆ دێ بەهیا خۆ کەت بۆ بهنەکا دی باب دێ بێژیتە کوڕێ خۆ کا بابۆ هەڕە سەح کە خویشکێت خۆ ئەڤە بۆ نەهاتن ئەوژی دێ چیت دێ هەردوو خویشکێت خۆ ب وی رەنگی بینت ئەوژی دێ ڕینتە دەف وان ئۆ دی کەتە گری ڤێ جارێ دێ باب بێژیتە دەیکا وان کا هەڕە زارۆکێت خۆ ئەڤە چ سەر و بەرە بۆ کەس پەیدا نەبوون دەیک ژی چۆ زارۆکێت خۆ دبینت ب وی شینی و نیهارێ دکەن ئۆ دێ چیرۆکێ بۆ دەیکا خۆ بێژن دەیک ژی دێ ڕینتە دەف وان ئۆ دێ بێژت وەی پیراتە نەمینت ئۆ دێ کەتە گرتی ڤێ گەرێ دێ باب چیت دێ وی کاری بینت ئەوژی دێ شەڕێ وان کەت ئۆدێ زڤرنە مال.

٥٨- بیە مەسەلا خال و خارزا:

دبێژن خالّ و خارزا یەک هەبوون هەر ئێک ژ وان بخۆ تشتەک دگۆت دەمێ بچمە دەف وی ڤێ کاری دێ کەم خالێ ئاشەکێ هەی خارزا دێ بێژیت ئەز دێ چمە ئاشی خالێ خۆ دێ بۆ من ب پەروە چێ کەت ئۆ خالّ ژی دێ بێژیت ئەڤە خارزایێ من هات ئەز دێ بخۆ خروانەیەکی ژ ئارێ وی چێ کەم ڤێ چەندێ هەر ئێکی خۆ ب هیڤیا یێ دی ڤە هێلا.

٥٩- بۆیە بیکا تێلیا:

وەکی ئەم دزانین ئۆ یێ هاتیە بەحس کرن تێلی قەومەک بوون چ ژ دنیایێ نەدزانی جارەکێ مالّەکێ بخۆ بیکەک ئینا جهالێ ئاری پالّ دابوو دوو ستینا دێ ڕابن نانی پێژن دێ هەڤیری کەن ئەوژی دێ بیژن بلا بیک ئاری بینتە دەر دەستێ بیکێ بەرەکەتە بیک ژی دێ دەستێ خۆ دناڤ هەردوو ستینا دا دێ بەت تژی ئاردێ کەت دێ دەستێ خۆ کێشت دەستێ وێ نائێتە دەر هندی تێتێ نەشێت ئۆ فام ناکەت ئار بکتە جهالی ئۆ ل رەخێ دی بچیتێ بەلێ دێ دەستێت وێ دێ ب وی رەنگی مینن ئۆ هەمی خەلکێ وێ دەڤەرێ ئێن بەلێ نزانن چ چارا ل دەستێ وێ بکەن ئۆ کەس فەهم ناکەت بێژیتێ وی ئاری برێژە ڤە ئینا هەمی دێ بێژن تڤیا ئەم دەستێت وێ ببڕین دا ژ ستینکێ ڤە بیت ئەوژی دێ صاطۆرێ ئینن دێ نێزیکی دەستێت وێ کەن ئەوژی دێ ترسیت دەستێت وێ دێ ژێک ڤەبن ئۆ دێ ئار رێژیت.

٦٠- هەر پەزەک و پێپکێت خۆ:

دبێژن بالیل حاکم بوو برایێ پاشای بوو ئۆ برایێ وی گەلەک خرابی دکرن ئینا هەر یێ خەمۆکی بوو ئۆنەت زانی چ بکەت ژ ترسا خودێ ئەوی دگۆت برایێ من خرابە ئەژی دێ دگونەهێت وی دا سوژم هەر ب ڤی رەنگی بوو رۆژەکێ دچیتە سیکا قەسابا بەرێ خۆ ددەتێ چەند پەز یێت ڤەکوشتین ئۆ هەر پەزەکێ هەلاویستی ب پێپکێ خۆڤە ئۆ یێت فرۆشن ئینا ئەوژی بەر ددەتە کەنیێ ئۆ دبێژیت راستە هەر پەزە و پێپکێ خۆ ئانکۆ هەر کەسە و گونەهێت خۆ.

قەفتەکا گۆتنێت ب هزر

مەتەلۆکێت کوردی . مامکێت کوردی

مامک چیە و مفایێ وێ چیە:

مامک«مەتەلۆک» ئەوژی چەقەکە ژ چەقێت فلکلورێ کوردی و دەستەکی درێژ هەیە دپاراستنا گەلەک زاراڤ و پەیڤێت تایبەت دزمانێ کوردی دا هەروەسا دناڤەرۆکا مامکی دا گەلەک ژ رەوشت و نەریتێت کوردا دا دهێنە خویا کرن و ڕاکرن بۆ حەتا حەتاییێ دڤێت ئەم ژبیر نەکەین کۆ ڤەهینەرێ مامکان مرۆڤەکێ گەلەک یێ شەهرەزایە ژلاییێ ئەزمانی ڤە و دوان کاری و رەوانبێژییێ ئاشکرا دکەت ئەگەر بەرێ خۆ بدەینە ڤێ نمونێ:

دبێژن/

دەه برانە هەر دەه تێنە دەشتێ
هەر ئێکی فەرشەکێ ل پشتێ
«تبلن»

هەلبەت مەبەستا وی« تبلن» دێ بەرێ خۆ دەینێ کۆ چەند کارەکی هونەری جوانە گرێ دانا تبلا ب برایا ڤە و فەرش و نێنوک.

وەکی ئەم بەرێ خۆ بدەینە فلکلورێ کوردی گەلەک یێ دەولەمەندە چ بابەت نەمایە چەند تیرڕێژکەک ب سەردا نەبەردایینە خارێ ئانکو بێژین گەلەک دەرگەه یێت قوتاین ژ وان بابەتێت مە ڤەوژارتین بابەتێ مامکێت کوردی ئانکۆ مەتەلوکێت کوردی هەلبەت ئەڤ بابەتە ژی گەلەک یێ کەڤن و دیرینە دگەنجینا فلکلورێ کوردیدا مامک مە یێت هەین ئۆ یێت هاتینە دانان پڕ مانا و سڤک و خودان سەلیقەنە مامک دانا فەرۆکی دا بارا پێتر بابەتێت ژین و ژیانێ ڤەدگریت ل وەلاتێت ئەوروپی ژی ماک یێت پەیدا

بۆین ل نیڤەکا ئەوروپا یێت دیار بووین و بەلاڤ بۆین و بەرەڤ لایێ رۆژ هەلاتێ ڤە لڤێرەدا روویێت گۆتنێت ب هزر ئۆ ل دەڤ کەسێ شارەزاییێ زمان و نەرێتیا«عەدەتا» پەیدا دبیت ئۆ بەرسڤ ژی ژلاییێ کەسێ ژیریێ ب هۆش بدەت.

ئەڤە ژی چەند مامکەکێت کوردی وەکی ل دەڤ مەیا ئاشکرایە مەتەلۆک.

- گاییێ صۆرێ نڤسی
چیمەنێ ل رەقاسێ
«ئەزمانە»
- سەر بەرە، بەر نینە
بن بەرە، بەر نینە
هێکا دکەت مریشک نینە
گیای دخۆت کارک نینە
«کیسەلە»
- وەلاتەکێ کەسکە ئاڤا وی یا صۆرە
خەلکێ وی یێ رەشە و کلیلا وی ئاصنە
«شمتیە»
- هێلینا لەگ لەگ ژاری
نەل بەرۆژی نەل نزاری
نە سپیدێ ئاڤ ددەن
نە ل ئێڤاری
«دوینگێ بەڕانی یە»

مامک ژ کیڤە هاتی یە:

ئاشکرایە ژ پەیڤا«مام» و پاشگرا«اک» ژبۆ بچویک کرنێ و تازەکرنا پەیڤێ یە دگوهێ زارۆک و گەنجێ کوردا دهێتە گۆتن چونکی ئاشکرایە مامک ژ دانان و ڤەهاندنا پیر و کالێت کوردە ڤێ چەندێ دەمێ ئەم دبێژین«مامکێ منۆ» ئۆ ل دیڤرا گۆتنەک ئەوژی ئەو گۆتن لێکدایە مەتەلۆکە- وەکی ئەم دزانین لناڤ گەلێ کوردا گەلەک بۆ چوونا «ئیدیەم» بکار ئینیت ل جهێ«مامک» دا وەکی«چەوچە» ب زارێ لوری ددتێ دەرخستنۆک ب زارێ کوردێت ئێکەتیا سوڤیەتی هەروەسا«تشتێ منۆ تشتۆ» و مەتەلۆک ژی بۆ دهێتە گۆتن دیسان ژی«هوز و بەهوز» کۆ جورێت«تشتیکێ» نە.

مامک چی یە:

مامک یان مەتەلۆک رەنگەکە ژ رەنگێت گۆتنا بەلێ یا لێکدای و کۆ سە ب پەخشانێ ڤە دچیت ئان ژی بەرەف هۆزانا ڤە دچیت هەر چەندە دبینین یا ب کێم و کاسی یە دکێشا خۆدا هندەک جارا، بەلێ دئەنجام دا گۆتنەکا لێکدایە دڤەهاندنا خۆدا ئۆ یا ب هزرە.

مامک ب رەنگەکێ گشتی یێت هاتینە دانان بۆ یاری و ترانا و هەروەسا بۆ موژیل کرن و تژی کرنا ڤالایەکی دژینێ دا هەروەکی ئەم دزانین ئۆ ژبیر نەکەین کۆ مامک بزاڤەکێ ددەتە مەژی و هەزرێ و بیرێت مرۆڤی بکار دئێخیت و بەرفرەه دکەت.

مەتەلوکێت کوردی«مەتەلێت کوردی»:

ئەڤە هۆ بەر هۆز هاتیە گۆتن دەمێ دەرێ وەکی شەڤێت زڤستانا هەمی خەلکێ گوندا دا ل مالەکێ خڕبن و ب جان گۆتنا دا شەڤێت خۆ بێت درێژ

ئۆ دال بەر ئێک راوستن هندە گۆتنا دا بێژن کا ئەزمانێ کیش وان یێ درستە ئۆ کێ شیان هەیە ڤان پەیڤا ب سەرک ڤە بێژیت دناڤ جڤاکێ دا وەکی:

- ئەز چومە مالا رەشمیشاغای
من گوتە رەوشەنا ژنا رەشمیشاغای
کانێ رەش ماهینا رەشا رەشمیشاغای
- عەیشێ شەش صە یێت هەین
هەر شەش صەییێت عەیشێ لێکەتین
شەرش شەرێت صەییێت عەیشێ خۆشتر نەبوو.
- چوو شرتێ شتلێت صلکا
هاتمە شرتێ شتلێت صلکا
- تێشت نیسک شیڤ ماشە.
- صەیێ صورێ صوفی سنجویل سەرسڤاندێ
صورێ ژنا صۆفی سنجو تێڤە و ری صەی صۆری صۆفی سنجۆ.

قەفتەکا مەتەلۆکا دناڤ جڤاکێ کوردیدا:

- سڤورە سەکی سەکی سەردارەکی بتنکی
سەد و ئێک تێشکێت دزکی.
«هنارە»

- بەحرا شینە ئاڤ تێ نینە.
«کەزانە»

٣- تشتەک یێ هەی هندی مرۆڤ بکەتە غار ناگەهیتێ هندی ئەو تشت بکەتە غار ف مرۆڤی را ناگەهیت
«سیتافکە»

- کەر ببارڤە دچیتە شکەفتێ ڤە بەس کوریاوی ناچیت
«کەچکە»

- ب پلەکێ دچیت سەر ملەکێ
«گازیە»

- دچیتە سەرێ چیای نالڤلڤیت
«رێکە»

- ملێ چیلکا ب کەڤریڤەیە.
«کەزینە»

- قەسرا سپیە دەر تێ نە.
«هێکە»

- عیسکێ میکسێ پێڤە نیسکێ
«ناڤە»

- هولک مۆلک مامێ تە یێ دفن گولک
«ژیژی یە»

- بابێ مری کیرێ رەق
«مەسینکە»

- سەرڤە هسانە لبن ڤە قورئانە.
«کڤارکە»

- ددەتە سەر ئاڤێ تەڕ نابیت
«سیتافکە»

- دلەیزیت نامیزیت
«تەشیکە»

- دارا چل ئاوازە
«رادیۆیە»

- ئۆدە ئۆ دەکێ دا.
«پیڤازە»

- چم چمە عەردێ بصمە
«دلۆپ»

- سەرڤە شکێرەیە ژ بنڤە زێڕە.
«سێڤ بن عەردە»

- دارەکا ل دنێ پێنج طا دچنێ دوو ل طاڤێ سێ ل سیبەرێ
«نڤێرە»

- هێڤە دارە هۆ ڤەدارە یێ دناڤدا صەیێ هارە.
«خەنجەرە»

- شەش بەند و بەندیکەک دوو نان و کوتلکەک.
«طەرازی یە»

- گیسکێ گوڕی ل سەر ئاڤێ خوڕی.
«ئاشە»

- پێ پانێ سەردکەڤیت سەربانی.
«دویکێلە»

– شیرها شینه یا ژێرێ قورمزه

«شتی یه»

– دوو دەستن و دوو پێنه قالبه رووح تێنه

«مەشکه»

– کەرێ مری بارێ بروح

«لاندکه»

– من یا هەی کەس نابینت کەس ژێ وی ناقەتینین.

«خەوه»

– پیرەمێرێ پشتی کەلشێ دەرمانێ هەمی تشتی.

«خوێیه»

– عەمرێ رەشێ دەڤ دایێ هات و خۆ ب سەر تەدا دایێ.

«لحێفه»

– دایکا تە چێ دکەت بابێ تە تێڕا دکەن.

«گۆرەیه»

– دەمێ دهێت میره دەمێ دکەڤیت وەزیره دەمێ دچیت فەقیره.

«بەفره»

– دەمێ سەر ئەڤراز دکەت خالێ دبیت
دەمێ سەر نشیڤ دکەت تژی دبیت.

«گولاڤه»

– ماکا دزکێ بەرخێ دا.

«طۆفکه»

– هۆ ڤه ئاڤ وێڤه بیێت ناڤدا میر پەراخ.

«جەرکێ رونی ی»

– سەرێ وی خشه من پلەک لێد کوشته

«پێشیه»

– هەر ژ ڤێره حەتا بەرێ بهار هەمی لاوکێ دفن خار.

«فلفلن»

– تابیت گۆشته مری ماره.

«قەسپه»

– گرارا ب شەلوشەپک.

«ئیپراخن»

– بێدەرا ل پشتا بانی کا چێتره ژ دانی.

«پەمبی یه»

– ترشه. مزه هنار نینه
یێ دبەحرێ دا عەواصه نینه
ئەو حاکمه. حاکم نینه
ئەو کولیلکه بهار نینه

«دله»

– چومه دشکەفتەکا طاری
تژی تێدا مراری

«ددانن»

– هۆ دکـت، هۆ دکــت

ل دەری بازارا کاردکەت
«مەقەسە»

– شرینێ شارێ،
هنگڤینێ دارێ
گوهیە لێ ب رێدا
یێ پا لەی ب دیفدا
«کەرە و بارێ تری و خودان»

– هندی دبەزیت
ژ جهێ خۆ ناچیت
«ئاشە»

– مامکێ منۆ... منۆ
دلەیزین
لێ نابەزیت
«تەشیکە»

– پێنج برا
کەرەکێ دونیایێ ئاڤا دکت.
«شیشکێت گۆرانە»

– بلبلێ ب هزار دەنگانە
«رادیۆیە»

– یێ ب سێ لنگانە
یاری ژنکانە
«خانک»

– تشتێ منۆ تشتە
نەبەرە نـە پشـتە
«نیسکە»

– بزنا مەلای چۆ سەرێ چیای نەهێلا دا ڤا گیای.
«ماکینا سەری»

– ڤین دخۆت ژ دەڤی دهاڤێت.
«غەدارەیە»

– سەر گل گلە بن گل گلە چاڤ زیق و سمبێل بەلە.
«کێریشکە»

– رەق رەقی دگەڤیت صور نەرمی دکەتن.
«صطە و بەرە»

– سێ برا هندی رادهێلنە ئێک و دوو کەس ف کەسێ ڕاناگەهیت.
«بانکە»

– گەلەک درێژە یێ سێ بەرە.
«سیتافکە»

– تێنە خارن ناڤێ وی رەنگی وی ئێکن.
«پرتەقالە»

– حەیدەرە کولاڤ زەرە.
«کولاڤی حەیدەری زەرە»

– هلند و ملند و.
«رێڤاز»

– بەحرا صۆرە ماصی درەش.
«زەبەشە»

– لەشێ وی رەشە
سەرێ وی کەسکە
دلێ وی سپی یە
«باجان رەشکەش»

– ژ بەفرێ سپی ترە
ژ خوین صۆر ترە
ژ ڤیرێ رەش ترە
«لەگ لەگە»

– بەری ددن ناشکێت
داری ددن ناشکێت
ل ئاڤێ ددن دشکێت
«سیبەرە»

– تشتەک ژ جهێ خۆ نالڤیت
ل هەمـــی عـــەردا دگەریێت
«رۆژە»

– ئێک نابیتە دوو.
«خودێ یە»

– نەهن نابنە دەه.

«هەیڤێت ژنکا بحالن»

– بن یێ کەسکە.
– سەرێ سپی یە
کولاڤ زێـــــرینە
«نێرگزە»

– مامکێ منۆ......... مامنۆ.

– ل دەستێ بارەکێ ستریا ل پشتێ
دکت ناکـــەت نـــا گەهـــتە پشتی.
«ژیژی»

– دارەکێ پیچ سێڤ پێڤە بوون
مامۆستا و ژنا خۆ
حاکم و ژنا خۆ کچا خۆ بوون
چووینە بن وێ دارێ
هەر ئێکی ئێک ژێ کر
ئێک مابدارێ ڤە
«ژنا مامۆستای کچا حاکمی یە»

– ڤێرە حەتا ئاوکا هەمی پنییێت کالکا.
«بەلگن»

– زەریفا ل سەربانی کەزییێت شۆربینە بن بانی.
«چاڤێ رۆژێ یە دەمێ هەلێت»

- تژی جەنگەکی و تژی خانیەکی.

«رۆناهیا لەمپێ یە»

- پەرێ کەوەکی دانە بن بەڕکی بۆ فێر و شەرەکی.

«فیشەکە»

- سێنیکا ڤالە تژی هنگڤینێ طالە.

«گوھ»

- دارا دولێ دا دول دول رزی دار مارا وەستیا.

«جلکێت دەمێ مرۆڤ دکەتە بەرخۆ»

- شەملکا شەیتانی نەل عەردی نەل عەسمانی.

«بابە»

- چێلا ب زادە دە چۆ ب چەمادا.

«ئاڤە»

- دوو ئاڤ دیزەکێ دا.

«هێک»

- چومە سەردارەکی رادهێلم حشکە حەوارەکی چل مێر تێن وێرێ گاڤەکی دا.

«رۆژا خوتبە»

- بێ رەنگە دار شینکە تە ڤەگوهارا
دارا ناڤ دارا زەرتە ژ گوهارا.

«گوهیشکن»

- دەڤی خۆت دەڤی دریت.

«دولاڤە»

- سەر زێرینێ بن ئاخینێ.

«گویزە»

- بێ مری مرۆڤی دگرینیت.

«پیڤازە»

- بزنا کالە ل سەرڤا مالە، نەدوشن، نەفرۆشن.

«مێشە»

- مار حولیسێ دکۆرێدا.

«دەستە جۆنی»

- هێلینا شمشاری نەت بەرۆژێ نەت نزاری
نە سپێدێ حەتاڤ لێدەت نە ئێڤارێ.

«بچیکێت دزکێ دەیکا خۆدا»

- ژ طەنیێ رەش تر ژ حێشترێ بلند ترە ژ کێتکێ بچیک ترە.

«قەلە»

- چومە ڤێرێ پێدا مێرگەک ریدا پشتکەکێ کناریا یێت پشتێ دا.

«ژیژی»

– مامێ منێ ئەسکەندەر سێ شەپکێت ل بەر دوو یێت سپینە ئێک یێ زەر.

«هێکە»

– ئافورێ خوارە گای هارە.

«جەنجەرە»

– ئالـــدم دۆلـــدم
شەش پێی دوو چم.

«طەڕازی»

– ئێ کەژە وەکی کەشکێ
ئێ موتـەوەکی مشـــکی.

«شەیتانۆکە»

– یێ چار پێ یە
یێ هەشت گوهە
باری خوشترێ لێ یە.

«ستێرک»

– چناری شفشە دارێ نە ل بەرۆژێ نەل نزاری.

«ریبار»

– مێرگا شین دوو دەوار ڤێرا خشین ئێک هەصپە و ئێک ماهین.

«عەسمان، هەیڤ، رۆژ»

– وەرمە وەرمە گاڕانەک هاتە بەرمە گولکێ ژ هەمیا بچیک ترێ یێ حەفت چەرمە.

«پیڤازە»

– هندی هێکەکێ بەژنا سپیندارەکێ.

«بەکەرێ دەزی»

– ژبوستی پترە ژ گەزی کێمترە ژ مێریێ دەستی ترە ژ بەفرێ کەژترە.

«کەشل»

– قین ل عەردی قین ل بەر سەری دەه دچنە دووا.

«بێری و بزن»

– یێ سیارە سیار نینە دوو بەرخا دخوت هەستی نینە.

«بچیک»

– ریزەکارا دانایین تەژی دانێ قویی.

«رەختە»

– دارا ناڤ دارا ژ تێت دەنگێ بریندارا.

«مێشا هنگڤینی»

– سەر مشارە دی قەنتارە.

«دیکێل»

– لاوکێ ئەڵمانا دگەڕییێت سەربانا قین تیژترە ژ ددانا.

«دیپشک»

– کەر زڕی پشکل فڕی.

«تڤەنگ»

– مەڵایێ ب لنگەکی چۆ شەڕێ گوندەکی.

«تەڤڕە»

- قورئانا دنێ
هەفت مەلا هاتنێ
نەهاتە خواندنێ
«کڤارکە»

- وی لای پەژان
وی لای پەژان
لێڤەکێ مۆری مەرجانە.
«چاڤە»

- ژ هنگڤینی شرینترە
ژ رصاصی گرانترە.
«خەوە»

- مێرگا شین تژی هەلال و بەیبین.
«عەسمانە»

- مامکێ منۆ......... مامۆ سێ برا ب شاشکەکێ.
«خانکە»

- تلمسکا تری، خانی تژی تری.
«چرایە»

- گڕنیکا بزمارا وال پشت مالا بۆ جار و باران.
«هنارە»

دیماهیک

براستی گۆتن دناڤ جڤاکی دا وەکی باخچەکیە دەمێ بەرێ خۆ بدەتە گەلەک رەنگێت شینکاتی ییێت لێ هەین هندەک ژبۆ تازەیێ نە هندەک ژبۆ بهنا خۆشن هندەک دبنە چەپەر بۆ پاراستنا شینکاتییێت دی هندەک دبنە پێ هەلگرک دا هندەکێت دی خۆ پێڤە بگرن. ڤێ چەندێ ئەز گۆتنێ دناڤ جڤاکێ دا ددانم وەکی ڤان شینکاتیێ باخچێ دا، هیڤیا من ئەوە ئەز ب رەنگەکی شیابم بەهایێ گۆتنێ من دا بیتێ ل گەل رێز و سلاڤا بۆ خاندەڤاییێت هێژا ب تایبەتی هێژا نێچیرڤان بارزانی. چونکی ئەڤە خاستا جەنابێ وی بوو.

ناڤەرۆک

دەستپێک 7
گۆتنەک 9
گۆتن و جڤاک 11
کارێ گوتنێت مەزن دجڤاکێ دا 14
ئاقل مەندێت کورد و گۆتن 18
گۆتنێن دل شکەستی چەوانن 22
گۆتن و ئارامی 22
گۆتنێت زیرەکیێ و دلۆڤانییێ 24
ڤێک کەتنا دەنگ و کریار و گۆتن 25
گۆتنێت تێ دەرخستنۆکا «مامک» 28
گۆتنا ئێخبال- چیرۆکەک 28
فەرهەنگا گوتنێت مەزن دناڤ جڤاکێ دا 31
قەفتەکا سەر هاتییێت کوردی ب چیرۆک(٦٠) چیرۆک 128
قەفتەک ژ گۆتنێت هزر و مامکێت کوردی 181
مامک چیە و مفایێ وێ چیە 181
مامک ژ کیڤە هاتی یی. 183
دیماهیک 198